

Kampfilm för ärans skull

NÖJE. Bered dig på en film indränkt i kinesiska visdomsord, flöjtmusik och suspekta politiska undertoner. I filmen Fearless gör den kinesiske folkhjälten Jet Li upp med Shidou Nakamura. Filmen recenseras på nöjessidorna.

SIDAN 17

Nya Åland

Fredag

3 november 2006 Nr 214 Pris 1,20 €

Tel 23 444

Dyrt med privat vård

FPA-ersättningarna långt från dagens verklighet

NYHETER. Är du missnöjd med den ersättning du får från FPA när du gått hos privat läkare eller tandläkare?

Du är inte ensam. Men det är inte FPA:s fel att du får bara cirka 30 procent tillbaka på det du betalat trots att lagen talar om 60 procents ersättning.

Förklaringen är att de taxor som ligger till grund för ersättningarna inte har höjts sedan 1989. Taxorna motsvarar alltså inte alls dagens verklighet.

– Klart att det finns kunder som är missnöjda. Men det lö-

nar sig inte att besvära sig. Taxorna kan ändras bara genom ett politiskt beslut, säger **Hillevi Smeds** vid FPA i Mariehamn.

Mikael Forss, direktör vid FPA i Helsingfors, berättar att FPA varje år ända sedan 1989 har försökt få taxorna höjda.

– Det har inte gått. Nu har vi gett upp och vill i stället ha en lagändring.

Det finns också politiker som talar för att ersättningarna för privat vård helt ska slopas, något som Mikael Forss inte håller med om.

SIDAN 5

Kommuner under rikssnittet

NYHETER. Tio av Ålands kommuner ligger under riksgenomsnittet för hur mycket man fick in på invånarnas inkomstskatt i fjol. Alla utom Geta har gått lite på plus jämfört med

2004, men Geta redovisar ett minus.

I medeltal har alla landets kommuner ökat intäkterna med 4,2 procent via skatten på inkomster under 2005.

SIDAN 4

Reaktioner på Isnätter

NYHETER. Leo Löthmans verklighetsbaserade roman Isnätter möts av både positiva och negativa reaktioner.

Karaktärerna i boken går under de namn de hade även i verkligheten och vissa ättlingar har tagit illa vid sig.

SIDAN 9

Mångsysslare fyller 60 år

FAMILJEN. Karl-Anders Lindholm

var bara 16 år när han blev sekreterare i Sunds centralnämnd. Det var knappast lagligt, men det talade man tyst om. En gång i tiden var han åländsk juniormästare på 1.500 meter. Det, och mycket mer, berättar han om i Pratstunden inför sin 60-årsdag.

SIDAN 6

Snökaos trots beredskap

NYHETER. Det plötsliga snöovädet tog plogbilarna på säng i går morse. Först fram mot eftermiddagen började snömassorna vara under kontroll. Trots det tog ålänningarna det lugnt i trafiken. Det hala väglaget fortsätter i dag.

SIDAN 3

Talmannen ökar takten

NYHETER. Talman **Barbro Sundback** (s) ser fram emot en ny period som talman och ser fram emot stora förändringar både i och utanför lagtingshuset. Hon hoppas personkonflikterna i framtiden ger vika för de stora sakfrågorna.

SIDAN 11

Messa Nyan!

Nya Åland 0457-323 44 44

Dagens ålänning

Marjut Holm-Wirtanen

Nyankortsvinnare

Sven Jansson Nr: 79988

Vinner en SverigeLott.

Vinsten skickas på posten.

Bilder. Benita Laanti-Helander med fotoalbum. I förgrunden de bilder hon låtit göra av de negativ som i över sextio år legat gömda i pappans skrivbok. Foto: ERKKI SANTAMALA

Finner sina rötter

KULTUR. Benita Laanti-Helander miste sin far innan hon själv blev född. Olli Helander, som kom från Hogland, omkom när sjöbevakningsfartyget Uisko torpederades och sjönk i Finska viken. Det var den 16 september 1943. Två veckor senare föddes Benita. Med åren har hon forskat allt aktivare kring fadern och hans liv innan han

kom till Åland, där han gifte sig med Alice från Föglö.

En dröm som kunde förverkligas i sommar var ett besök på Hogland. Att nästan ingenting finns kvar av det en gång så blomstrande samhället var väntat, men ändå en chock. Men hon säger också till Nyan att det var ett slags hemkonst när hon fann platsen där familjen Laantis hus legat.

Nyligen har hon också funnit ett antal fotonegativ som legat gömda i pappans skrivbok i över sextio år. De visar bilder från Hogland och eventuellt andra utöar åren före kriget. Negativen skall hon skänka till museiverket.

Nyan har samtalat med Benita Laanti-Helander om hennes rotsökande.

SIDORNA 8-9

MARIEHAMN ↔ STOCKHOLM

Morgon och kväll. Varje vardag
Gå in på www.airaland.com för mer information

AirÅland
www.airaland.com

Bokning även på tel. 17 110 eller hos din resebyrå

Äpplegrundstammarnas vagga

Försök med ekologiska äppelodlingar pågår vid anrika East Malling Research (EMR). Det är en av de forskningsstationer som besöktes i England.

Forskningsstationen med inriktning på frukt ligger naturligtvis mitt i Englands största fruktodlingsdistrikt, som ligger i Kent. Stationen grundades 1913 och kan presentera en bred historia. Här utvecklades de första grundstammarna i världen för kommersiellt bruk. Även grundstammar som används i äppelodling på Åland (som M9 och MM106) är framforskade just på EMR.

Ekologisk frukt
På EMR jobbar 90 personer och hela området är över 200 hektar stort. Här finns stora odlingsarealer för forsknings- och försöksverksamhet och på 7 hektar finns ekologisk frukt och bärodling.

På ett område finns en demonstrationsodling med många olika sorter av bär, så att odlare och rådgivare kan komma hit och se hur de växer och ser ut.

Odlingsrotation
I den ekologiska jordgubbsodlingen på EMR tillämpas en 6-årig växtföljd (odlingsrotation). Det innebär i praktiken att man startar med en 2-årig klöver/gräsvall. Efter vallen odlas korn eller vete under ett år. Därefter följer två år med jordgubbar och efter jordgubbarna kommer ett år med spannmål där klöver/gräsfröt

SOILE WARTIAINEN
Ekologiskt i England

Det ekologiska England
■ I början av oktober besökte en grupp svenska ekologiska odlare och rådgivare England för att där bekanta sig närmare med den ekologiska trädgårdsproduktionen. Från Åland deltog Soile Wartainen, rådgivare för ekologisk produktion vid Ålands Hus-hållningssällskap. I sin tredje artikel tar hon dig med till en forskningsstation med gamla anor.

sås in. Så rullar odlingsrotationen vidare.

För nyttodjur
I den ekologiska jordgubbsodlingen studerar forskarna förekomsten av skadedjur och nyttodjur. Man planerar fler åtgärder för att öka antalet nyttodjur i odlingen. Bland annat kommer man att så rader med blommande växter i jordgubbsodlingen så att nyttodjuren ska få ett eget litet livsutrymme där.

Problemlus
I den ekologiska äppelodlingen på EMR koncentrerar man forskningen på att hitta goda äpplesorter som har motståndskraft (resistens) mot de tre allvarligaste skadegörarna,

skorv, mjöldagg och röd äpplebladlus. Den röda äpplebladlusen är ett jättestor problem i engelska fruktodlingar under vissa år. Det här året var just ett sådant år. Endast två av 28 sorter klarade sig utan angrepp.

Fem odlingsvärda
Flere års studier av de 28 olika sorterna har resulterat i att man hittat fem sorter som är speciellt odlingsvärda i ett ekologiskt system. Det är Rubinola, Rajka, Seewall, Resi och Rubinstep. Samtliga är så kallade "bordsäpplen", för direktkonsumtion. På EMR demonstrerade man också flere specialmaskiner för ogräsreglering i ekologisk fruktodling. Under perioden april till juni hålls marken under träden ogräsfri. Sedan får ogräset växa då det inte går att utföra någon maskinell ogräshackning när det sitter frukt på träden. Efter skörden bearbetas marken åter.

Ekologiska äpplen. Forskningen vid EMR vill få fram motståndskraftiga äppelsorter.

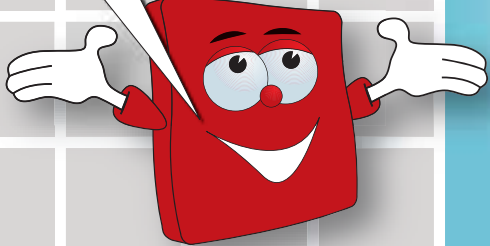
Klart för start. Alla förberedelser är gjorda för etablering av ny ekologisk äppelträdgård på EMR. Nu kan plantering av träden påbörjas.

Redskap. Ogräsregleringen i äppelraden under försommaren sköts med ett speciellt redskap. Ett horisontellt bett skär av ogräsets rötter under markytan.

De nyaste modellerna till nya priser!

Massor av toppenunderhållning i telefonerna!

Nokia 6280

1€
(värde 390 €)

+

Samtal
50

=

18⁹⁰ €/mån
Avtalstiden 24 mån*

NOKIA
6280

Ge fritt utlopp för multimedie- och videofunktionerna • 2,0 Mpix superkamera samt ljusklar och stor färgskärm • Videokonferenssamtal i realtid.

Består av en Nokia 6280-telefon, ett Bättre Dag-abonnemang samt 50 minuter samtalstid/mån. Kopplingen 3,90 €. Samtal som överstiger paketet 0,089 €/min + uppkopplingsavgiften för samtal 0,049 €/st. Sms 0,089 €/st.

Följ ishockey i realtid! Öppna FM-ligans resultat-tjänst i din telefon med meddelandet:

LINKKI SMLIGA
på nummer 15400 (0 €)

Nokia N73

1€
(värde 600 €)

+

Samtal
50

=

25⁹⁰ €/mån
Avtalstiden 24 mån**

NOKIA
N73

Multimediedator med superkamera • 3,2 Mpix superkamera med Carl Zeiss-optik • Stor 2,4" display, e-post, mms och snabbmeddelanden

Består av en Nokia N73-multimediedator, ett Bättre Dag-abonnemang samt 50 minuter samtalstid/mån. Kopplingen 3,90 €. Samtal som överstiger paketet 0,089 €/min + uppkopplingsavgiften för samtal 0,049 €/st. Sms 0,089 €/st.

Ladda ner dina favoritlåtar i telefonen från Musiikkilataamo! Urval på över en miljon låtar.

2€
/laddning

Sonera Piste Mariehamn Norragatan 11, Tel. 018 620 200, mån-fre 9-17

*Paketet kostar minst 458,50 €/24 mån (inkl. kopplings- och månadsavgifter för abonnemang samt telefon). Pris för separat abonnemang: Sonera Netto-abonnemang minst 146,51 €/24 mån. Telefons värde 390 €. Du sparar: 78,01 €. Extrakostnader för abonnemanget sammanlagt: 310,99 € (jfr Sonera Netto-abonnemang). **Paketet kostar minst 626,50 €/24 mån (inkl. kopplings- och månadsavgifter för abonnemang samt multimediedator). Pris för separat abonnemang: Sonera Netto-abonnemang minst 146,51 €/24 mån. Multimediedatorns värde 600 €. Du sparar: 120,01 €. Extrakostnader för abonnemanget sammanlagt: 478,99 € (jfr Sonera Netto-abonnemang). Abonnemangsavtalet får inte sägas upp under den 24 månader långa avtalsperioden och telefonen/multimediedatorn får inte användas med ett annat abonnemang. Efter 24 månader fortsätter avtalet tills vidare. Priserna gäller linrikes samtal och sms med normalpris, ej samtal till service- och företagsnummer. Minimibelåningen för samtal är 0,128 €/samtal (uppkopplingsavgift + minitirafrikavgift 0,079 €).

sonera
P I S T E

Skatt även på byggplatser

■**JOMALA.** Kommunstyrelsen föreslår för fullmäktige att det fortsättningsvis inte ska vara någon fastighetsskatt på byggnader som används som stadigvarande bostäder eller av allmännyttiga samfund i Jomala.

Den allmänna fastighetsskatten föreslås bli 0,75 procent och fastighetsskatten för övriga bostadsbyggnader 0,90 procent. För obebyggda byggnadsplatser föreslås en skatt på en procent. Motiveringen är att kommunen påtagit sig kostnader för färdigställande av kommunalteknik på byggnadsplaneområden.

För vissa anläggningar, speciellt nämns kraftverk, föreslås en skatt på 0,40 procent, motiveringen för en höjning av skatteprocenten är att tilläggskostnader uppstår för kommunen om något sådant etableras där.(ab)

Efterlyser nytt system för utjämning

■**HAMMARLAND.** Kommunsammanslagningar är möjliga och till och med sannolika i framtiden, men de borde vara frivilliga. Det anser kommunstyrelsen i Hammarland som lade sina synpunkter på Åsups rapport i ärendet vid mötet på tisdagen.

Bland de synpunkter som kommunstyrelsen kommer med kan också noteras att man vill att det skapas ett mera utvecklat landskapsandelssystem som utjämnar olikheterna i de kostnader som kommunerna ar till exempel för vård på Gullåsen, för barnskyddet, missbrukarvården och Omsorgsförbundet. De kommuner som har större utgifter borde också kunna påräkna mera stöd, menar man.

Däremot säger man att det skulle vara mera problematiskt att överföra Gullåsen, Ålands omsorgsförbund, barnskyddet och missbrukarvården till landskapet. Kommunen anser att det skulle medföra att den största ekonomiska nyttan tillfaller den part som redan idag har en stark skattebas, nämligen Mariehamns stad.

Bland svaren från Hammarland finns också ett förslag om ett gemensamt ekonomisystem och gemensam server för kommunerna dit kommunkanslierna har förbindelse. Någon kommun skulle stå som huvudman, men systemet vara till nytta för alla parter.

Man efterlyser också en ökad frihet för kommunerna att skapa sin egen organisation. För att kommunerna skall kunna utveckla och effektivisera sin serviceproduktion måste regleringen av kommunernas organisation ses över, menar man. (jk)

Konkurrens om Kastelholmshamn

■Arrendeavtalet för småbåtshamnen i Kastelholm löpte ut den 31 oktober. Landskapsregeringen beslöt dagen innan, den 30 oktober, att arrendet skall konkurrensutsättas och annonseras ut.

Man hänvisar i avgörandet till tidigare beslut från februari 2005 och maj i år. Aqualandia Ab hade det arrandekontrakt som nu löpte ut. Beslutet om konkurrensutsättningen fattades vid enskild föredragning av kulturminister Camilla Gunell (s).

Snökaoset stannade trafiken

Halkan ledde till försiktighet

Eftermiddag i Mariehamn. Många valde att lämna bilen hemma igår. De som ändå gav sig ut i trafiken tog det med försiktighet.

Ovädret slog till på flera håll över fasta Åland i går. De hårda snöbyarna och det hala väglaget ställde till det i trafiken.

I Mariehamn uppmättes upp till 10 centimeter snö på dagen, medan vissa delar av Åland, däribland skärgården, lämnades helt snöfria. Axeln Gottby-Näsby drabbades värst.

I Eckerö åkte en långtradare i diket under morgontimmarna, medan en personbil i Böle kanade in i vägräcket. Smärre avkörningar inträffade på de stora vägarna.

Christian Lönnblad, vars bil spårade av vägen strax utanför Kylcenter i Mariehamn vid halvett-tiden på eftermiddagen, undrade högt var alla plogningsbilar håller hus.

– Det var dåligt plogat och glashalt. Jag hade tack och lov bytt till vinterdäck, men väglaget var extremt dåligt hela förmiddagen och det var varken sandat eller plogat, konstaterar han.

Vägunderhållschefen Björn Ekblom har förståelse för kritiken.

– Det blir alltid lite ringrostigt i början, säger han.

Plogningsarbetet påbörjades i Eckerö tidigt i går morse, därefter stod Lumparland i turen.

– Ovädret är väldigt lokalt, det har till exempel snöat mitt över Vårdö medan östra Vårdö har helt kalmark. Hammarland och Geta har också klarat sig helt utan snö.

Björn Ekblom poängterade ändå att beredskapen är god. På eftermiddagen sköttes plogningen av fem egna bilar, två väghyvlar och sju privata entreprenörsenheter.

– Det är alltid knepigt när man borde sanda och ploga samtidigt, men vi gör så gott vi kan. Vi prioriterar snöfallet och sandar upp därefter.

Stadsbussarna drabbades av flera förseningar på grund av snön och väglaget. Bland annat Röde Orm bad om överseende med förseningarna och meddelade att man kör så fort väglaget tillåter.

Elavbrott

Västra Lemland och delar av Jomala drabbades av ett större strömavbrott på eftermiddagen

Morgon i Lumparland. Snöovädret tog fart på morgontimmarna och lämnade tydliga spår efter sig. Trots det förekom inga allvarligare olyckor vare sig på sjön eller i trafiken.

vid halv tre-tiden. Elektriciteten kom tillbaka drygt en och en halv timme senare.

Vid Ålands Elandelslag upp-gav man på kvällen att flera träd fortfarande låg över lågspänningsledningar.

Vädret i dag väntas föra med

sig uppehåll med en temperatur på fyra plusgrader. Meteorologerna varnar fortfarande för halka på vägarna. Utan vinterdäck ska man undvika att ge sig ut i trafiken.

– Det verkar ändå som om ålänningarna lärt sig att ta det

försiktigt i sådant här väder, kommenterar man på polisen.

JOHANNA LINDFORS
johanna.lindfors@nyan.ax

Foto: ERKKI SANTAMALA
erkki.santamala@nyan.ax

Oklart kring fartygskatastrofen

Två män i besättningen dog då lastfartyget Finnbirch sjönk i vattnen mellan Gotland och Öland sent på onsdag kväll.

Sökandet efter de sista besättningsmännen avblästes i går på morgonen. En 52-årig sjöman blev kvar i vattnet, en avled på sjukhus av sina skador.

Fartyget MV Finnbirch sjönk på onsdagskvällen efter att ha drivit redlöst i flera timmar. Ombord fanns fyra svenska befäl och tio filippinska sjö-

män. Fartyget hade länge en slagsida på 40 grader.

En stor räddningsinsats, med flera helikoptrar från Ronneby, Visby, Arlanda och en Super Puma från Finland, drogs igång. Vågorna mätte upp till tio meter.

Lasten lossade

Sten Andersson, utredningschef på Sjöfartsverket, säger till Aftonbladet att han tror det är lastförskjutning som orsakat olyckan. På Sjöfartsverkets bilder kan man tyd-

ligt se att containers på däck har lossnat och lagt sig på fartygets babordssida.

En liknande incident inträffade för det åländska roro-fartyget Karelia som havererade utanför Gotland i mars 1986. Även där riktades kritik mot surrningen av lasten, vilket ledde till en omfattande rättegång kring brott mot sjölagen.

JOHANNA LINDFORS
johanna.lindfors@nyan.ax
tfn 528 452

Ryckte ut. En rykande mikrovågsugn väckte uppståndelse på sjukhuset i går på eftermiddagen. Enligt vittnesmål uppstod förvirring och oro eftersom det luktade i hela huset. Enligt brandkåren hade någon lagt en handduk i mikron som fattat eld. Foto: ERKKI SANTAMALA

Tio åländska kommuner fick mindre skatteintäkter än riksgenomsnittet 2005

Getas intäkter lägre än -04

Bättre och sämre. De åländska kommunerna uppvisar stora skillnader i inkomstskatteutveckling. Karta: MONICA FOGELSTRÖM

På minus. Tabellen visar att Geta är den enda åländska kommun som har fått minskade inkomstskatteintäkter 2005 jämfört med 2004. Källa: Skattestyrelsen

Kommunernas inkomstskatter 2005

Kommun	Kommunskatt (e)	Förändring (%)
Brändö	1.011.873	2,0
Eckerö	1.644.983	2,9
Finström	5.386.094	5,8
Föglö	1.174.625	5,0
Geta	722.190	-0,1
Hammarland	2.615.198	4,5
Jomala	7.990.569	3,2
Kumlinge	826.480	1,3
Kökar	566.647	9,7
Lemland	3.749.548	5,8
Lumparland	897.824	1,5
Mariehamn	27.462.296	5,1
Saltvik	3.983.077	15,5
Sottunga	319.421	1,9
Sund	2.227.577	0,5
Vårdö	842.647	1,7
Medeltal för alla kommuner i landet: 4,2		

Geta var den enda åländska kommun som fick in mindre inkomstskatt för 2005 än för 2004 av sina invånare.

Men utvecklingen i många andra små kommuner i landskapet var heller inte lysande. Bara sex kommuner nådde över riksgenomsnittet – plus 4,2 procent – i inkomstskatteintäkter.

Kurt Forsman, Kökar.

Håkan Lundberg, Geta.

I går berättade Nya Åland att skatteintäkten på inkomster i Saltvik steg med 15,5 procent i fjol jämfört med 2004, till största delen på grund av Karin Janssons förvärvsinkomst på 2,5 miljoner euro som gav ett drygt 400.000 euros tillskott till kommunens kassa.

Så mycket förmådde ingen annan av landets över 400 kommuner öka sina inkomstskatteintäkter, visar de färskta siffrorna från skattestyrelsen.

Genomsnittet för alla finländska kommuner är en ökning med 4,2 procent från

2005 till 2005. Tittar man specifikt på de åländska kommunerna så når sex över riksgenomsnittet medan tio ligger under genomsnittet. Resultatet syns i tabellen här intill.

Ökning på Kökar

Lite överraskande redovisar lilla Kökar den nästhögsta ökningen på Åland, ett plus på 9,7 procent jämfört med 2004.

● **Hur kan det komma sig, kommundirektör Kurt Forsman?**

– Ingen aning! En delförklaring kan kanske vara att in-

vånarantalet gick lite uppåt i fjol. Men det är ju inte frågan om så många människor. Vi har inte prognostiserat en sådan här ökning, utan vi räknade med att kommunen skulle få in 5 procent med på inkomstskatten än 2004. Den prognosen visade sig vara felaktig.

Men felaktig åt rätt håll, i alla fall. För Kökar innebär det ytterligare 50.000 euro i kassan utöver det man räknat med.

● **Vad räcker det till, en plats på Gullåsen ett år?**

– Ja, ungefär. Men enligt fattade beslut så ska de gamla vårdas hemma och därför har vi anställt mera personal på Sommarängen och har också nattpersonal på plats. Nu håller vi på och startar ombyggnaden av Sommarängen, ett projekt som kommer att sluka totalt nästan 2 miljoner euro.

En del är landskapsbidrag, en annan består av bostadslån, en tredje bank- eller annat lån.

– Kostnaderna för att sköta lånet stiger mycket på Kökar till följd av det här. Också driftutgifterna kommer att öka.

Sjönk från 2004

I Geta är tongångarna inte så värst glada. Inkomstskatteintäkterna sjönk med 0,1 procent jämfört med 2004.

– Utvecklingen med vikande skatteunderlag har hållit i sig några år nu. Den arbetsföra befolkningen flyttar bort och pensionärerna blir kvar. Och det kostar ju att vårda äldre, säger vikarierande kommundirektör Håkan Lundberg.

Om Getaborna hade haft samma medelinkomst som invånarna på hela Åland så hade kommunens skatteintäkter varit 75 procent högre för fjolåret, konstaterar han.

Men så är det inte, och något måste göras.

– Det som borde vara väldigt naturligt är, tycker vi, att landskapsregeringen

skulle jämställa Geta och andra randkommuner med skärgårdskommunerna när det gäller landskapsbidrag. För skärgårdsborna har man höjt koefficienten, men inte för randkommunerna. Om vi hade fått det högre bidraget ända sedan vi började påtala det så hade vi inte varit i den här situationen i dag.

Söker stöd

Önskemålet finns med också i den ansökan om finansieringsstöd som lämnats in till landskapet. Totalt finns det 500.000 euro i landskapsbudgeten att fördela mellan behövande kommuner, och Geta har ansökt om totalt 400.000 euro. Också andra kommuner har ansökt, åtminstone Eckerö som begär 433.000 euro och Kökar som ansökt om "högsta möjliga" stöd.

ANNIKA ORRE
annika.orre@nyan.ax
tfn 528 450

Stora restskatter för Ålands rikaste

Drygt 760.000 personer i Finland och på Åland måste betala restskatt i december. Men alla behöver inte punga ut med lika mycket som flera av Ålands rikaste.

Sture Carlson, tidigare koncernchef och styrelseordförande för Chips och medlem också i Transmars styrelse, ska betala en kvarskatt på 685.000 euro. Trygve Eriksson, vd för Eriksson Capital, krävs på 516.000 euro och Anders Wiklöf, ägare till Wiklöf Holding, måste ut med 302.000 euro. Summorna är något högre än den genomsnittliga restskatt som finländare och ålänningar måste betala

– 1.232 euro. Sammanlagt får staten in 942 miljoner euro när kvarskatten är betald.

Samtidigt får över tre miljoner personer totalt 1,5 miljarder euro i skatteåterbäring. Den genomsnittliga återbäringen är 487 euro. pengarna betalas in på bankkontot den 5 december.

Man hinner ännu anmäla kontonumret till skatteförvaltningen, meddelar skattestyrelsen.

Mest till kommunerna

Totalt tog staten, kommunerna och församlingarna in 22,7 miljarder euro i förvärvs- och kapitalinkomstskatt av medborgarna under fjolåret. Summan

ökade med 4,5 procent jämfört med 2004.

Så här fördelade sig personernas inkomstskatter:

- staten 8,45 miljarder euro
- kommunerna 12,5 miljarder euro
- FPA 1 miljard euro
- församlingarna 0,75 miljarder euro.

Aktiebolag och andra samfund måste betala sammanlagt 5,3 miljarder euro i inkomstskatt för fjolåret, en ökning med knappt en procent från 2004.

376 miljoner euro betalas tillbaka. Samtidigt ska bolag och samfund i hela landet betala totalt 245 miljoner i kvarskatter. (ao)

Lundqvistdividend gav förtjänst

■ Lundqvistrederiernas exceptionellt goda resultat för 2005 gav utslag i inkomstoppen i hela landet.

Fyra av ägarna till Lundqvistrederiernas bolag Hildegaard och Alfa rymdes med på listan över de hundra personer som hade den största förvärvsinkomsten i fjol. Förklaringen är att större dividender än vanligt delades ut i Hildegaard och Alfa, som inte är börsnoterade, och att största delen av dividenderna därför beskattas som förvärvsinkomst i stället för som kapitalinkomst.

Stig Lundqvist nådde plats

45 med en förvärvsinkomst på 1,2 miljoner euro. Dick Lundqvist återfinns på plats 56, Margareta Lundqvist på plats 61 och Ben Lundqvist på plats 75.

Som Nya Åland berättade i går återfanns redaren Bror Husell på åttonde plats på listan över den största beskattningsbara kapitalinkomsten 2005. Sture Carlson finns på plats 29 med en kapitalinkomst på 4,8 miljoner euro.

På listan över landets mest förmögna ligger Rafael Mattsson på plats 41, en placering bättre än året före. (ao)

Stopp för vätskor i handbagaget

■ På måndag skärps bestämmelserna om transport av vätskor i handbagaget vid flygresor i alla EU-länder samt i Norge, Island och Schweiz.

Alla vätskor som förs in i flygkabinen skall visas upp i säkerhetskontrollen, och man får ta med vätskor som handbagage i flygkabinen då de är förpackade i högst 100 milliliter stor behållare och samtliga behållare skall rymmas in i en genomskinlig en-liters plastpåse, som skall vara återförlutningsbar.

Med vätskor avses alla flytande och viskösa ämnen, ge-léer, krämer och salvor, som till exempel tandkräm, hårgelé, drycker, soppor, sirap, läppsmink i geléform, parfymer, raklödder, aerosoler och liknande produkter, skriver Finavia, före detta Luftfartsverket, på sin hemsida, <http://www.luftfartsforvaltningen.fi/meddelanden?id=39109>.

Begränsningen gäller inte barnmat och -dryck som behövs under resan, flytande mediciner som behövs under resan, annan vätska som behövs under resan på läkarordination, och drycker som ingår i särskild diet.

Från och med måndag får en väska som medförs i flygkabinen som handbagage inte vara större än 56x45x25 centimeter. Ytermåtten på väskan, inklusive fickor, hjul och handtag, får inte överskrida de måtten. (uw)

Bilförsäljning tappar ytterligare

■ Försäljningen av nya bilar på Åland tappade ytterligare i oktober månad. Skillnaden var dock liten, 6 procent, jämfört med samma månad ifjol.

Hittills i år har försäljningen av nya person- och paketbilar minskat med 28 stycken, eller 5 procent till 493, enligt motorfordonsbyråns siffror.

Mest säljer Volkswagen med hittills 70 bilar, följd av Ford med 51 bilar och Mazda med 43.

Bästsäljande personbilsmodell är Volkswagen Golf med hittills 33 bilar i år.

Importen av fordon, alltså även andra än person- och paketbilar inräknade, var 45 från Finland och 47 från Sverige i oktober. (uw)

Förlängt för Lemlands prästgård

■ Ingen lämnade in anbud för byggnadsarbetet för grundrenovering av Lemlands prästgård i tid. Intresse fanns för VVS och el-arbetet, men anbudstiden förlängs nu med två veckor.

Lemlands prästgård är en anrik stenbyggnad på cirka 200 kvadratmeter och byggd 1798. Lemland-Lumparlands församling planerar en total grundrenovering invändigt, bland annat ska värmesystemet och rör bytas, nytt golv läggs på bottenvåningen och elinstallationerna uppgredas till dagens standard.

Senast man renoverade i gården var 1984. (ab)

Inte FPA:s fel att du får så lite tillbaka på tandläkarräkningen

Taxan samma som 1989

FPA-ersättningarnas andel (%) av arvoden och avgifter inom privat sjukvård åren 1999-2005

År	Läkar-arvoden	Undersökn. och vård	Lab.-undersökn.	Tandläkar-arvoden
1999	37,3	41,6		41,4
2000	36,2	40,4		40,1
2001	34,8	36,8		39,2
2002	32,6	35,2	32,6	38,5
2003	31,0	33,8	29,9	37,2
2004	30,3	32,9	29,3	36,0
2005	28,9	32,1	28,6	34,8

Sjunker. Tabellen avslöjar att FPA-ersättningarnas andel av avgifter som patienter betalar för privat tand- och sjukvård har minskat år för år. Taxorna som ligger till grund för ersättningarna har inte höjts sedan 1989. Källa: FPA

Tycker du att du får för lite pengar tillbaka från FPA på din privata tandläkar- och läkarräkning?

Du är inte ensam om att ha den åsikten. Men det är inte FPA:s fel att det är så.

I sjukförsäkringslagen stadgas att "läkar- och tandläkar-arvoden för undersökning och vård ersätts med 60 procent". Men det betyder inte 60 procent av det som läkar- eller tandläkarbesöket faktiskt har kostat, utan FPA utgår från en taxa som staten fastställt. Taxebeloppen är olika beroende på vilka vårdåtgärder som satts in.

Alltför låg taxa

Problemet är att taxan är alltför låg i förhållande till de verkliga kostnaderna. I själva verket betalar FPA tillbaka bara runt 30 procent av de verkliga kostnaderna i dagens läge.

Skilnaderna har blivit allt större med åren, något som framgår av tabellen här intill. Senast taxorna höjdes var – hör och häpna – 1989. Då kanske ersättningsnivån motsvarade 60 procent, men som alla vet har både privatläkare och tandläkare höjt sina taxor betydligt på de snart 20 år som gått sedan 1989.

Ett par dagsfärska exempel ur verkligheten:

● Ett besök hos privatpraktiserande gynekolog kostar 63 euro. Det är vad du betalar. Men taxan för ett sådant besök är bara 21,45 euro – det är alltså vad staten anser att ett gynekologbesök kostar. 60 procent av 21,45 är 12,87 euro. Du har alltså fått tillbaka lite på 20 procent.

Räknar du dessutom in expeditionskostnader på 9 euro, som inte berättigar till ersättning, så sjunker ersättningsprocenten ytterligare för ditt läkarbesök.

● Ett besök hos privatpraktiserande allmänläkare kostar 50 euro. Taxan för detta är 28,60 euro. 60 procent av det är 17,16 euro. Här är återbäringsprocenten alltså högre, 34, men ändå långt från 60 procent av de verkliga kostnaderna.

Finns missnöje

Hillevi Smeds (bilden) vid FPA:s kontor på Åland berättar att det finns kunder som är missnöjda med den låga ersättningsnivån.

– Säkert finns det de som gärna skulle vilja ha en större del ersatt om det bara var möjligt.

På Åland ges tandvård via ÅHS bara åt barn och ungdomar, förutom akutvård.

Inte FPA:s fel. FPA har allt sedan 1989 försökt få en höjning av taxorna som ligger till grund för utbetalning av ersättning för privat läkar- och tandläkarvård. Det har inte lyckats. Taxorna bestäms av regering och riksdag. Foto: ERKKI SANTAMALA

Det betyder att en stor del av befolkningen är tvungen att anlita privata tandläkare.

– I fjol anlätade 32 procent av hela den åländska befolkningen privata tandläkare. I hela landet var siffran drygt 19 procent.

På baksidan av ersättningsbeskedet finns besvärshän-

visning om man är missnöjd med beslutet. När det gäller nivån på ersättningarna lönar det sig ändå inte att besvara sig till socialförsäkringsnämnden.

– Vi får in några besvär varje år från missnöjda kunder. Men nämnden kan inte ändra på taxorna. De kan

ändras enbart genom ett politiskt beslut.

● **Vad tycker du – är taxorna för låga?**

– De är låga och kunde nog höjas.

ANNIKA ORRE
annika.orre@nyan.ax
tfn 528 450

FPA har kämpat länge för att taxorna ska höjas

– Vi har kämpat varje år för att få social- och hälsovårdsministeriet att höja taxorna som ligger till grund för ersättningarna, men inte lyckats. Nu har vi gett upp och försöker i stället få en lagändring till stånd.

Det säger **Mikael Forss**, FPA-direktör med sjukförsäkring och forskning som ansvarsområden.

Han är mycket väl medveten om att taxorna inte håller jämna steg med vad patienterna betalar för ett besök hos privatläkare eller tandläkare. Hans åsikt är att den politiska viljan till att höja taxorna saknas.

– Det handlar inte bara om pengar. Det här är en attitydfråga. De som är för-

tjusta i tanken på en heltäckande offentlig vård är emot en höjning. Den inställningen finns i alla partier, kanske mera uttalat på vänsterkanten, och rötterna finns i det samhällsklimat som rådde på 1970-talet när hälsocentralerna byggdes upp.

Tas bort helt?

Det finns också politiker som talar för att FPA-ersättningen för privat vård ska tas bort helt. Mikael Forss förklarar varför han inte omfattar den tanken.

– I dag får de som söker ersättning tillbaka i genomsnitt 30 procent av den verkliga kostnaden, plus minus någon procent. De som har höga inkomster har råd att betala trots den låga ersättningsnivån, så för dem spelar

det inte så stor roll. Men de som har låga löner kan inte välja – de har inte råd att betala privat vård med den nuvarande taxan, och därför ökar köerna till den offentliga vården ytterligare. Att höja taxorna skulle i stället kunna bidra till att vårdköerna minskar.

Som han ser det finns det två vägar att gå: Antingen kan taxorna höjas generellt, eller så höjs de för vissa typer av vård.

– Det kunde gälla exempelvis tandvård och vård som ges av ögonläkare, gynekologer eller psykiatriker som nästan inte finns att tillgå inom den offentliga vården.

Arbetsgrupp grunnar

Just nu sitter en arbetsgrupp på social- och hälsovårdsmi-

nisteriet och grunnar på ersättningsarna. Mikael Forss hoppas att man nu går in för att höja taxorna till en nivå som motsvarar 50 procent av de verkliga kostnaderna, även om lagens anda och mening är att 60 procent ska ersättas.

– Det kan inte vara så att man ska ha något slags skum taxa som inte har något med verkligheten att göra. Ända sedan 1989 har FPA skickat skrivelser till ministeriet för att få till stånd en taxa som grundar sig på verkligheten.

Han påpekar att staten betalar ut bara 210 miljoner euro per år för vård hos privata läkare och tandläkare samt för privat vård och undersökning.

ANNIKA ORRE
annika.orre@nyan.ax
tfn 528 450

Just nu håller en arbetsgrupp vid social- och hälsovårdsministeriet på och ser över taxorna som ligger till grund för ersättningarna från FPA. Det finns också de som talar för att ersättningarna helt ska slopas, något som FPA-direktören Mikael Forss motsätter sig. Han vill att taxorna ska höjas kraftigt.

Foto: ANNIKA SÖDERBLOM

”Power-disco” tar slut tidigare

■ Discot som den drogforebyggande föreningen Power Club ordnar nästa vecka slutar en timme tidigare än planerat och hålls nu klockan 18.00-21.30.

– Efter en del klagomål från föräldrar om tiden discot hade planerats att sluta, höll vi ett möte där vi bestämde att discot ska avslutas en timme tidigare, berättar **Ulrika Karlsson** vid Power club.

Datumet och platsen är desamma, lördagen den 11 november på Mariepark. Musiken på discot sköter DJ **Hagge** och den rikssvenska artisten **Tåve** uppträder.

Discot är öppet för alla i årskurs fyra till sex. Medlemmar i Power club betalar två euro för att komma in och icke medlemmar fem euro. Arrangemanget är helt alkoholfritt och ordnas som en kickoff inför det nya Power club-året. (kc)

Vill behålla kommunerna

■ **KUMLINGE.** Mer samarbete mellan kommunerna och en större del av skatteintäkterna skulle göra att det finns förutsättningar att behålla dagens kommuner på Åland. Det anser kommunstyrelsen i Kumlinge som ser demokrati frågan som tungt vägande skäl i att behålla kommunindelningen oförändrad.

Kumlingestyret skriver i sitt utlåtande till landskapsregeringen, att det till orosmomenten i samband med en sammanslagning finns att den nya kommunens perifera delar blir svagare. Särskilt i skärgårdskommunerna, som inte finns från pendlingsavstånd från vare sig varandra eller fasta Åland, "vore det naturligtvis än mer olyckligt med en sådan utveckling".

När det gäller samarbete mellan dagens kommuner pekar Kumlinge på kommunens nuvarande gemensamma skoldirektör med Brändö och projektet kommunerna emellan med att bygga ett fibernät.

Byggnadsinspektion, bokförling, avfallshantering och barnskyddet är andra samsarbetsområden. Men skärgårdskommunernas geografiska läge utgör till viss del ett hinder för sådant samarbete som kan fungera mellan kommuner på fasta Åland. (uw)

Dystert miljösamarbete

■ Framtiden för nordiskt samarbete inom miljön är dystert. Det ansåg **Raija-Liisa Eklöw** (lib) i sitt debattinlägg vid Nordiska Rådets session i Köpenhamn.

– Ansvariga ministrar i de nordiska länderna är starkt orienterade till Europa och betonar vikten av att man ska ha samma takt i hela EU. Jag tycker istället vi borde se Norden som föregångare inom områden som bioenergi och biobränsle.

Enligt Eklöw ska Norden framstå som en global vinnarregion även inom miljöforskningen. (jl)

■ **Åländska** Annica Andersson i Göteborg har avlagt filosofie magisterexamen med huvudämne biblioteks- och informationsvetenskap vid högskolan i Borås.

Vi firar

0-15-åringar

Ida Helin på Föglö fyller 6 år i dag, den 3 november. Hon gratuleras av mamma, pappa, Carolina, Jonas och gammelmormor.

Elina Jansson i Finström Bjärström fyller 12 år i morgon, den 4 november. Grattiskramar kommer från mormor och morfar, Sassi och Tossan.

Ted Henriksson på Valborgsvägen i Lemland, fyller 8 år i morgon den 4 november. Han gratuleras av kusinerna Samuel och Rebecca.

Kulturföreningen Katrina

■ Allhelgona är tid för eftertanke.

Kulturföreningen Katrina håller sin årliga allhelgonakonsert i St. Görans kyrka söndagen den 5 november kl. 19.00. Avsluta helgen med högklassig kamarmusik. Nya Helsingforskvartetten uppträder med musik av Joseph Haydn (1732-1809) Stråkkvartett i D-dur op. 64 nr 5 (Lärkkvartetten), Jouni Kaipainen (1956) Stråkkvartett IV op. 45 och Ludwig van Beethoven (1770-1827) Stråkkvartett i B-dur op. 130. Beethovens sista verk.

Biljettpris 10 € för medlemmar, 15 € övriga och gratis för alla under 18 år.

TACK

Ett stort och varmt
TACK
till alla för uppvaktningen
på min 60-årsdag.

Christina Sjöblom

Gratulerar

70 år

Börje Wiklund
Namn: Börje Wiklund.
Född: den 7 november 1936 i Saltvik Toböle.
Bor: i Jomala Prästgården by.
Yrke: pensionerad övermaskinmästare.
Familj: hustru **Lena**, söner **Peter** och **Niclas** med familjer, barnbarnen heter **Caroline**, **Alexander** och **Benjamin**.
Födelsedagen: firas inte, bortrest.

Hela sitt yrkesliv har han varit sjöman. Han började tidigt att trampa däck tillsammans med fadern som var skeppare. Direkt efter konfirmationen for han ut på egen hand och blev sjöman på riktigt.

Han jobbade på Gustaf Eriksons olika fartyg, utbildade sig i Mariehamn och blev klar som övermaskinmästare 1964. Därefter har han tjänstgjort inom GE, Sallyrederiet och Birka Line.

– Jag har haft en del avbrott och jobbat i land när jag övervakat fartygsbyggen i Norge, säger han.

Han övervakade många fartygsbyggen under sina år inom GE-rederiet. I drygt sjutton år tjänstgjorde han också för Rederi ab Sally, i åtta och ett halvt år på Engelska kanalen. Han återvände till GE-rederiet 1990 som övervakare för fyra fartygsbyggen i Norge.

Sedan han blev pensionär har han byggt sig en stor träbåt som han numera putsar på och pysslar om när han inte är ute och njuter på sjön. Dessutom ägnar han sig åt skötseln av huset och gården, samt sommarstället i Vårdö.

Skolmat

Godby
Måndag: Mannagrynsgröt, saftsoppa, bröd, skinka.
Tisdag: Pannbiff med lök, potatis, brunsås, sallad.
Onsdag: Stekt fisk, potatis, kall sås, råkost, citron.
Torsdag: Fläskfilégryta med äppel, rotsaker, ris, sallad.
Fredag: RKycklingsoppa, mjukt bröd, ost.

Kyrkby/Vikingaåsen
Måndag: Ungersk korvgryta, potatis, sallad.
Tisdag: Kött och makaronilåda, sallad.
Onsdag: Kalops, potatis, sallad.
Torsdag: Stekt lax, skagenröra, potatis, sallad.
Fredag: Minestrone-soppa, mjukt bröd, pålägg.

Pratstund med Karl-Anders Lindholm

Han fick aldrig högsta betyg...

60 år

Fakta
Namn: Karl-Anders Lindholm.
Född: den 9 november 1946 i Sund Högbolstad.
Bor: i Sund Högbolstad.
Yrke: chaufför, spelman.
Familj: hustrun **Elisabeth**, barnen **Lilian**, **Johan** och **Linnéa**.
Födelsedagen: firas med öppet hus torsdagen den 9 november på Prästö kafé, från klockan 16 och utåt kvällen och natten. Jubilaren bjuder på ärtsoppa och punsch och hälsar alla släktingar och vänner hjärtligt välkomna.

Karl-Anders Lindholm hör till den generation som helst skulle toppa sina skolbetyg med 10/10, högsta betyg i ordning och uppmärksamhet. En ordentlig och uppmärksam elev den tiden skulle inte ifrågasätta eller vara kritisk.

– Så det var nästan omöjligt för mig att få 10/10, konstaterar Karl-Anders och skrattar hjärtligt. Det som är mest utmärkande för mig och min släkt är att ifrågasätta och misstro auktoriteter.

Han är sån, ett naturbarn med mycket humor, glad och lättäm, engagerad och intresserad, enveten och ettrig, rakt på sak och riktigt bestämd, han vet vad han vill. Att rubba hans naturliga självförtroende är inte lätt.

Född bondpojke skulle han förstås gå i Ålands lantmannaskola. Redan då var han en talang med ledarstil vilket gjorde att han fick hålla i diskussionen när föreningsteknik stod på schemat.

– Men när rektorn blandade sig i diskussionen utan att be om ordet slog jag klubban i bordet och förklarade att samma regler gällde alla som ville uttala sig, minns Karl-Anders. Det påverkade naturligtvis betyget i ordning och uppmärksamhet det också...

Han gick igenom lantmannaskolan, men praktikdelen blev ogjord.

– Det dög inte att jobba hemma och därmed fick det vara, säger han. Så jag har ingen utbildning bara inbillning...

Betongbas

Han hjälpte till med jordbruket hemma och jobbade säsongvis borta med bland annat skörde-tröskning och sådestorkning. Så småningom anställdes han hos Partek och arbetade över tjugo år på betongstationen i Mariehamn som stationsföreståndare.

– Så såldes anläggningen och jag slutade, säger han. Jag var 50 år och det fanns jobb överallt men ingen lön, första året job-

Många strängar har han på sin lyra, eller sin gitarr för att vara noga, Karl-Anders Lindholm i Sund, känd spelman och scenröv. Han är inte rädd för att sticka ut näsan och hävda sina åsikter eller ifrågasätta samhällets auktoriteter.

Foto: STEFAN ÖHBERG

bade jag hemma i skogen.

1997 fick han frågan om han ville komma och jobba vid landskapets vägstation i Godby.

– Sen glömde dom bort mig där och efter ett tag fann jag mig anställd, säger han glatt. Jag är kvar ännu, men numera som deltidspensionär och jobbar bara varannan vecka.

● **Vad gör du när du är pensionär då?**

– Jag fiskar så mycket som möjligt och så löser jag korord!

Han känner sig knappast onyttig för den skull, så mycket som han jobbat på nätterna i sitt liv har han väl en del att ta igen. Mellan tre och fyratusen nätter uppskattar han det till, som han spelat dansmusik på alla de slag av fester och tillställningar.

– Jag var bara fjorton år när jag började spela så jag måste ha chaufför när jag skulle iväg, berättar Karl-Anders. Det började på ungdomslokalen Klippan, när ungdomsföreningen hade månadsmöte var det fylld kaka till kaffet och så avslutade vi med dans.

Han ägnade mycket av sin ungdomstid åt ideellt engagemang i både ungdomsföreningen och idrottsföreningen. Förresten idrottade han en hel del också. En naturbegåvning även på det området.

– Jag är faktiskt åländsk juniormästare i tre grenar, fotboll, skidning och 1.500 m, berättar han med viss stolthet. I fotboll och skidning blev jag mästare utan egen förskyllan, jag ställde upp bara för att det saknades en i laget, men 1.500 m sprang jag själv och vann.

Speleman

Musiken däremot har varit ett stort intresse i alla år, till ungdomsförbundets revyproduk-

tioner i Solbacka spelade hans orkester Vikings till otaliga uppsättningar.

När startade ni med Vikings?

– Vår senaste konstellation är från 1968, säger han och ser klurig ut.

Tillsammans med Karl-Anders har **Jan-Olof Sjöblom** och **Rolf Nummelin** varit trogna spelmän i alla år, men nu har gossarna, av olika skäl trappat ned.

– Det är mest bara jag och en taktmaskin nu, konstaterar Karl-Anders. Och det är bara på Godby hotell jag spelar för svenska pensionärer.

Sett mycket

Många roliga och speciella minnen har han förstås från alla revyer och från andra spelningar.

– Jag har faktiskt spelat en halv låt ihop med författaren **Wilhelm Moberg**, berättar han. Han hade alltid ett munspel i fickan och han kom upp och lärde oss spela Smålandspolkett.

Vid samma tillfälle deklamerade den kände författaren en lång dikt av Gustaf Fröding.

– Han var en fascinerande personlighet som jag aldrig glömmer, säger Karl-Anders. Hans sätt att deklamera gjorde mig andlös!

För övrigt konstaterar han att han från sin plats på scenen sett mycket som inte kan berättas och mycket han valt att inte se över huvudet.

– Jag har träffat många personligheter, men den starkast lysande stjärnan var nog Wilhelm Moberg.

Så kommer vi till politiken.

– Nå jag har aldrig varit genuint intresserad av politik, erkänner han utan omsvep. Det är valen som intresserat mig mest, tävlingsmomentet!

Omyndig

Hur som helst började hans kommunala engagemang tidigt.

– När jag var sexton år skrev jag min första insändare i tidningen, vilket föranledde den på sin tid kände sundspolitikern **Richard Lindroth** att be mig bli sekreterare i kommunens centralnämnd, minns han. De behövde någon som kunde skriva...

Det var knappast lagligt att en sextonåring, omyndig och inte ens röstberättigad, hade ett kommunalt förtroendeuppdrag, men det talade man tyst om.

Sedan dess har Karl-Anders Lindholm i stort sett haft något eller några kommunpolitiskt uppdrag i Sund.

– Men jag trivs inte med partipolitiken, partipolitik är inte demokrati, det är fåvälde, säger han bestämt och hävdar att han alltid i själ och hjärta varit partipolitiskt obunden.

Han har svårt att anpassa sig i någon fålla, att följa gruppbeslut mot bättre vetande är inte hans melodi.

När det gäller antalet kommuner på Åland finns det enligt honom bara en lösning.

– Jag är helt övertygad om att vi ska ha en enda kommun, det måste finnas ett system för att bibehålla samhällsintraset bland folk ändå.

MAJ-LEN LINDHOLM
maj-len.lindholm@nyan.ax
tfn 528 449

Positionslistan

Birka Cargo Ab Ltd

Birka Exporter: Chatham 5.11, Terneuzen 6.11, Gävle 10.11, Terneuzen 15.11.
Birka Transporter: Gävle 3.11, Terneuzen 8.11, Antwerpen 9.11, Fredrikshamn 13.11.
Birka Shipper: Lübeck 3.11, Hangö 6.11, Gävle 7.11, Terneuzen 12.11.
Birka Carrier: Bilbao 7.11, Antwerpen 10.11, Helsingfors 13.11.
Birka Express: Antwerpen 3.11, Helsingfors 6.11, Hangö 7.11, Kotka 8.11, Bilbao 14.11.
Birka Trader: Helsingfors 4.11, Hull 7.11,

Amsterdam 8.11, Helsingfors 11.11, Hull 14.11.

Gustaf Erikson

mv Green Selje: North Coast Norway 27.10 - lastar för Ryssland.
mv Finnoak: Helsingfors 3.11, Gdynia 4-5.11, Helsingfors 6.11.

Bror Husell Chartering

Belgard: anl. 8.11 Hull.
Magnolia: anl 4.11 Boston.
Nedgard: anl. 7.11 Raumo.

Ostgard: anl. 6.11 Jakobstad.
Seagard: anl. 6.11 Fredrikshamn.
Sydgard: anl. 4.11 Nådendal.
Transgard: anl. 6.11 Bilbao.
Westgard: anl. 6.11 Boston.

Godby Shipping

Link Star: Holmsund 8.11, Sundsvall 9.11, Dublin 15.11, Holmsund 21.11, Sundscall 22.11, Cardiff 28.11, Dublin 30.11.
Midas: Santander 3.11, Raumo 9.11, Rouen 14-15.11, Bremerhaven 17.11, Fredrikshamn 20.11, Raumo 22-23.11, Rouen 28-29.11.

Mimer: Rouen 7-8.11, Blyth 10.11, Fredrikshamn 14.11, Raumo 16-16.11, Rouen 21-22.11, Bremerhaven 24.11, Fredrikshamn 28.11, Raumo 29-30.11.
Miranda: Ferrol 7.11, Santander 8.11, Zeebrugge 10.11, Helsingfors 13.11, Fredrikshamn 14.11, Raumo 15-16.11, Ferrol 21.11, Santander 22.11, Zeebrugge 24.11, Helsingfors 27.11.
Mistral: Helsingfors 6.11, Fredrikshamn 7.11, Raumo 8-9.11, Santander 14-15.11, Zeebrugge 17.11, Helsingfors 20.11, Fredrikshamn 21.11, Raumo 22-23.11, Santander 28-29.11.

Inför helgen

Säg ja till evigt liv!

Jag tänder inget ljus på mammas grav vid Alla helgons dag. Men jag tänder ett invid hennes fotografi. Det är enklare och mera naturligt att göra så - av två anledningar.

Den ena är rent geografisk. Graven ligger på den österbottniska landsbygden, på ungefär ett halvt dygns reseavstånd. Lite väl avlägset för att tända ett ljus.

Den andra anledningen har himmelsk karaktär. Det är drygt fem år sen mammas varma hjärta slutade slå, och hon lades i sin grav. Men det var ändå inte slutet på hennes liv! Inom sig bar hon något mer - ett evigt liv.

Det här har inget med reinkarnation (återfödelse) att göra. Tron på ett evigt liv i den himmelska världen finns uttryckt på många ställen i Bibeln och genom löften som Jesus Kristus har gett till sina lärjungar.

Enkel bild

Gud är praktisk. Han vet att det inte är enkelt för oss ”vanliga dödliga” att förstå de andliga verkligheterna. Därför har han till vår hjälp gett oss enkla bilder hämtade ur det fysiska livet. Det är ju samme Gud som har skapat både det synliga och det osynliga.

Vetekornets lag hjälper oss att förstå talet om livet efter döden.

Aposteln Paulus utvecklar

denna tanke i 1 Korintierbrevet, kap 15. I verserna 36 och 37 står det: ”Det du sår får inte liv om det inte dör. Och när du sår är det inte den blivande växten du sår utan ett naket sädeskorn eller något annat frö”.

Vidare i verserna 42 och 44: ”Så är det också med de dödas uppståndelse. Det som blir sått förgänglich uppstår oförgänglich. ... Det som blir sått som en kropp med fysikt liv uppstår som en kropp med ande”.

Lika lite som vi kan uppfatta moroten i morotsfröet, lika lite kan vi begripa den eviga himmelska verklighet som väntar ”de heliga”. Men samma realitet gäller. Fröet och kroppen måste dö för att kunna bli en ny och skönare gestalt.

Viktiga val

Men det finns också en avgörande skillnad, då vi jämför med morotens frö. Alla mänskliga kroppar som dör och bäddas ner i jorden förvandlas inte automatiskt till himmelska kroppar. Där har Gud, vår skapare, själv lagt in en begränsning. Den begränsningen är vår fria vilja.

Vi kan alltså välja hur vårt liv bortom döden skall bli. Det valet gör vi här på jorden. Någon andra chans kommer inte. Och någon medelväg finns inte heller. Valet står

mellan evigt liv och evig förtappelse.

Hur får man evigt liv?

När Jesus ber för sina lärjungar i Johannesevangeliet kap 17 säger han bland annat i vers 3:

”Detta är evigt liv: att de känner dig, den ende sanne Guden, och den som du har sänt, Jesus Kristus”.

Den stora frågan blir alltså: Vad gör jag med Jesus?

Att säga ”Ja” och tro på honom ger evigt liv. Att säga ”Nej” till hans gemenskap leder till evig förtappelse.

Därför, min vän, välj nu och välj Jesus!

SETH JACOBSON
pastor i
Missionsförsamlingen.

CAFÉ 3 SÖDERBY

Tel. 34 518 el. 0457 342 5901
Öppet: vard. 10-19, lörd. 12-18, sönd 12-19

Lördagar och söndagar äter du alltid en rejäl matbit för 2 och alltid under 20 €.

Vi lagar din smörgåstårta mot beställning och vi erbjuder även catering om du ska ha nån tillställning.

VÄLKOMMEN PÅ EN GASTRONOMISK UPPLEVELSE

PÅ BEGÄRAN, MÅNGFALT PRISBELÖNT!

EN FILM AV KLAUS HÄRÖ

DEN BÄSTA AV MÖDRAR

WWW.DENBASTAAMODRAR.COM

Lördag – tisdag kl. 18.30 – F11 – 7,50€

JET LI'S

FEARLESS

ARONNY YU FILM

Lördag – tisdag kl. 20.30 – F15 – 7,50€

BIO SAVOY

NYANS SUDOKU Lösning på sid 20

	5	4	7			6		
							1	4
1	8		9				2	
	7		8	2	5			
6		9						1
	3					4		
		3			9			
				6		5	3	8
5			4		2			7

Sudoku HB0070 © Bulls

www.nyan.ax

Hållbart, lönsamt, oundvikligt!

Hur kan långsiktig hållbarhet leda till lönsammare affärer?

Vi är glada över att kunna presentera **David Waldron** som gästföreläsare. David berättar om hur den lilla turistorten Whistler i Canada lyckats kombinera långsiktigt arbete för hållbar utveckling med framgångsrik turism. Han håller sin föreläsning på engelska.

Plats: Hotell- och restaurangskolans auditorium
Datum: 7 november 2006
Tid: 13.00-15.00 (inklusive kaffe)
Frågor: Agenda 21-kontoret tel 17230, projektet Skargården, Richard Johansson, mobil 0457-3429499 eller Ålands Turistförbund tel 24000

Varmt välkomna!

VINNARE DALBOdagen

TIPSRUNDAN

GRATTIS DU HAR VUNNIT!

RÄTT SVAR: 12
Michael Lofthus
Vita Leite

RÄTT SVAR: 1983
Johanna Grönlund
Alma Kalman

RÄTT SVAR: 14
Jan-Erik Larson
Johan Grönlund

RÄTT SVAR: 28,90
Margit Kalman
Mårten Willner

RÄTT SVAR: 15
Arne Kalman
Pirjo Grönlund

RÄTT SVAR:
stråvan efter ständig förbättring
Petra Svanström, Marita Larsson

RÄTT SVAR: bensin/el
Per-Olof Grönlund
Anne-Marie Asplund

RÄTT SVAR: 25
Ieva Leite
Sigbritt Finne

Vinsterna hämtas från respektive företag.

FIMPA MED MENTALTRÄNING!

Föreningen Vårt Hjärta r.f. erbjuder Dig som vill sluta röka, att delta i ett rökstoppsseminarium som startar med en introduktionsföreläsning

torsdag 23 november kl. 19.00 i HandiCampen, Skarpansv. 30 i Mariehamn (obligatoriskt tillfälle)

Mentaltränare **Christoph Treier** ger Dig individuell coaching (½ timme per dag den 10, 11 o. 12 januari 2007) samt uppföljning senare under våren.

Metoden är baserad på en beteendeändring med hjälp av mentalträning

Kostnaden per person är 75 € för icke medlemmar och 50 € för medlemmar.

Först till kvarn får först mala. Endast 15 deltagare får plats.

Anmäl dig snarast till Karin Eklund
tel. 018-14 195 gsm 0457 5243 798
e-post: vart.hjarta@aland.net

Välkommen!

5 FAKTA OM VINTERDÄCK

- Dubbdäck är bäst på isiga vägar!
- Däcken med största utsticket på bakhjulen.
- Mönsterdjup minst 3 mm, rek. 5 mm.
- Vinterdäckskrav: december - januari - februari.
- Dubbdäck är tillåtna 1 november - 31 mars, även annan tid om väglaget kräver det.

Säljakt. Säljakten var ett viktigt näringsfång på utöarna i Finska viken. Här ger sig ett jaktsällskap i väg. Bilden gjord på Olli Laantis negativ.

Okänd strand. En by någonstans på öarna i Finska viken efter ett av Olli Laantis negativ. Benita Laanti-Helander hoppas att någon skal kunna identifiera byn.

Hemtun. Benita Laanti-Helander på den plats där pappans hem stod en gång, alladels intill stranden i Suurkylä på Hogland.
Foto: GÖSTA HELANDER

Hem till Hogland

Benita Laanti-Helander sökte och fann sina rötter

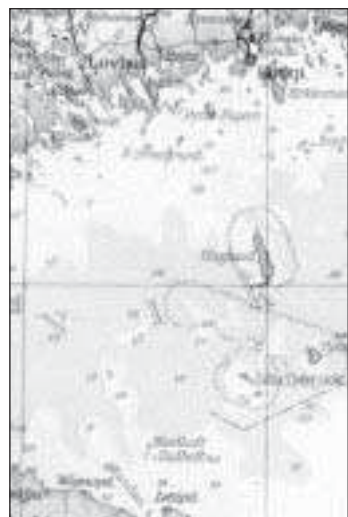
Hogland i Finska viken har alltid varit ett namn med särskild klang för Benita Laanti-Helander, tidigare kulturredaktör på Nya Åland.

På Hogland finns hennes rötter på faderns sida, en far som hon aldrig fick se i livet eftersom han omkom när sjöbevakningsfartyget Uisko torpederades i september 1943, två veckor innan hon själv föddes.

I sommar kunde hon för första gången sätta sin fot på Hogland och nu i höst fann hon gamla fotonegativ gömda i en anteckningsbok som tillhört fadern.

Bilder. Benita Laanti-Helander med fotoalbum och bilder som hon låtit göra på de negativ som i över sextio år legat gömda i pappans anteckningsbok.
Foto: ERKKI SANTAMALA

Ett utsnitt ur "Nordisk världsatlas" från år 1926 med bland annat Hogland, Tyterskär och Lilla Tyterskär, samt närmare den finländska kusten Aspö. Källa: Wikipedia.

Olli Henrik Laanti, hette Benitas far. Han var sjöbevakare och före kriget chef för sjöbevakningsstationen på Tyterskär, en mindre ö sydost om Hogland.

Under kriget var Olli Laanti placerad på bevakningsfartyget Uisko som utförde spaningsuppdrag och deltog i den konvojtrafik som bland annat gick via Åland.

Uisko låg också i Mariehamn och på väg tillbaka från en permisson träffade Olli på båten från Åbo Alice Holmström från Föglö.

I augusti 1941 gifte de sig på Åland. Något långt liv tillsammans fick de dock inte. Den 16 september 1943 torpederades Uisko under ett uppdrag i Finska viken och Olli Laanti omkom. Ett

par veckor senare, den 1 oktober föddes dottern Benita.

"Var förlorad"

Länge var Benita Laantis bild av fadern ganska ofullständig.

– Pappa var på något sätt så förlorad och jag var nog inte så bra på att ställa frågor. Mamma ville inte tala om kriget och kriget blev också för mig något som jag länge drog mig för att ta upp.

Med åren började hon ändå leta. Hon hade haft sporadisk kontakt med släkt på faderns sida och reste också till Aspö utanför Kotka där hennes farfar, som var tullvakt, hade bott innan han flyttade till Hogland, där släktens rötter finns belagda från 1600-talet. På både farmors och farfars sida har många i släkten varit lotsar.

En resa till Hogland var planerad redan sommaren 1993, men den redan bokade kryssningen drogs in den gången och sedan var Hogland stängt för besökare under flera år.

Kom i väg

I augusti i år kom hon dock i väg. Tillsammans med maken Gösta Helander reste Benita med buss från Helsingfors till Björkö söder om Viborg och därifrån tog en båt dem på sex timmar till Hogland.

Före kriget var ön en kommun och församling som sjöd av liv. I de två byarna Suurkylä och Kiiskinkylä bodde sammanlagt 800 personer. Hogland, med sina fina sandstränder och vackra natur, hade också blivit ett omtyckt semesterparadis dit man behändigt kunde ta sig från Helsingfors eller Kotka. Några

år innan kriget bröt ut kunde det nybyggda kansinot, som var en sommarrestaurang och inget spelkasino, tas i bruk.

Allt var förött

Under kriget evakuerades befolkningen och det förekom hårda strider vid Hogland, särskilt i krigets slutskede. Efter kriget var ön, som Sovjet lagt beslag på, länge avspärrat militärområde. I dag ligger den nästan helt öde. Med undantag för det nybyggda hotellet och dess personal samt fyrapersonal är ön obebodd. Av bebyggelsen i byarna finns knappt ett spår. Kasinot är en förfallen ruin.

– Jag visset ju att allt var förändrat, att det man ser på gamla bilder från Hogland inte längre finns kvar. Ändå blev mötet med ön en chock. Tårarna bara

rann när vi lade till i bukten vid Suurkylä. Det vi mötte var ett helt stumt landskap där allt var förött. Ännu på kvällen på hotellet tänkte jag: vad gör jag här?

Sedum och rosor

Följande dag började Benita och Gösta ändå leta efter spår. Med hjälp av en bykarta och gamla bilder försökte de, utgående från den gamla hamnpiren, räkna ut var familjen Laantis hus hade stått. Det var inte lätt, men småningom hade de stegat sig fram till en plats som kunde vara den rätta.

– Plötsligt stod jag i ett fält med utblommad sedum och kände att här kunde det vara. Jag fann också en sten som måste ha varit en hörnsten. En bit ifrån upptäckte jag sedan ett lågt bestånd med rosenbuskar

Suurkylä. Gamla bilder vittnar om att Suurkylä var en tättbebyggd by med många hus.

Alice och Olli Laanti.

Laantis. I huset till vänster på bilden bodde familjen Laanti. Bilden från tiden före kriget.

och blev ännu mer övertygad om att vi kommit rätt. Jag visset att det funnits rosor vid huset eftersom det berättats att min farbror Arvo hade tagit sig ut till ön efter att den övergivits och grävt upp rosenbuskar som han tagit med till Lovisa där han då bodde.

– Jag hittade också en skärva av en Arabiatallrik och kände hur platsen där vi befann oss plötsligt började bli befolkad.

Strandstenar

Benita berättar också om hur hon för att få känslan av platsen i fötterna hoppade på strandstenarna där henens far och hans syskon en gång måste ha lekt och hur hon satte sig ned och lyssnade till dyningen från havet.

– Jag vet inte varför det är så viktigt att komma till en plats där ens familj bott?

Förstås har det med pappasaknaden att göra. Kanske är det också något som sitter i generna, men när jag hörde den stilla rofyllda dyningen kände jag att jag var hemma.

Gamla bilder

Hemma på Åland tog hon sig ännu en titt på pappans lilla skrivbok där han gjort olika anteckningar. Redan tidigare hade hon funnit några negativa i boken, men nu fann hon flera andra mellan själva anteckningsboken och de pärmar där den var instucken.

På Kameraboden i Åbo erbjöd sig innehavaren att tvätta de gamla negativen helt utan ersättning eftersom de var så intressanta och nu kan hon visa upp en serie bilder som visar både landskap och bilder ur helg och söcken från Hogland, Tyterskär och eventuellt andra av utöarna i Finska viken. Eftersom bil-

derna har ett kulturhistoriskt värde kommer hon att donera negativen till museiverket i Helsingfors.

Forskar vidare

Och själv forskar hon vidare kring pappans liv före han kom till Åland. Till sommaren blir det troligen en ny färd till Hogland, nu i sällskap med sonen Dan, vars andra andra namn är Henrik, efter morfar Olli Henrik Laanti. Också det en anknytning bakåt.

När Dan döptes visste Benita inte att Henrik är ett namn med mycket gamla anor i släkten.

– Det har visat sig att det är ett namn som alltid funnits i pappas släkt så långt den kunnat utredas, ända från 1500-talet.

JAN KRONHOLM
jan.kronholm@nyan.ax
tfn 528 466

Kylig inställning till Isnätter

Boken Isnätter har väckt reaktioner hos ättlingar till karaktärerna i romanen.

– Det var inte fel att skriva om det här. Men jag reagerade själv starkt på en visst avsnitt och andra har tagit mycket illa vid sig, säger Stig Donning, själv barnbarn till en av huvudpersonerna.

Leo Löthman senaste bok ”Isnätter” har funnits i handeln cirka en månad och har redan väckt starka känslor. Romanen baserar sig på dramatiska händelser kring ett mord, som skedde i början av 1900-talet på några öar utanför Jomala Djurvik.

Karaktärerna heter det som de verkliga personerna hette och släktingar till dessa har tagit illa vid sig.

Stig Donnings farmor och farmors mor är med som personer i Isnätter. Han förstår att berättelsen var ett bra underlag för en roman, olika versioner av händelserna har berättats genom åren och varje ö hade sin version, men han hade ändå helst sett att man väntat lite till med att ge ut en bok.

– Jag har inget emot romanen som sådan, men jag vet andra som tagit illa upp av det som stått i boken, även i andra släkter. Jag efterlyser artigheten mot andra människor, och medmänsklighet, men det saknas ju överlag i dagens samhälle, säger Stig Donning.

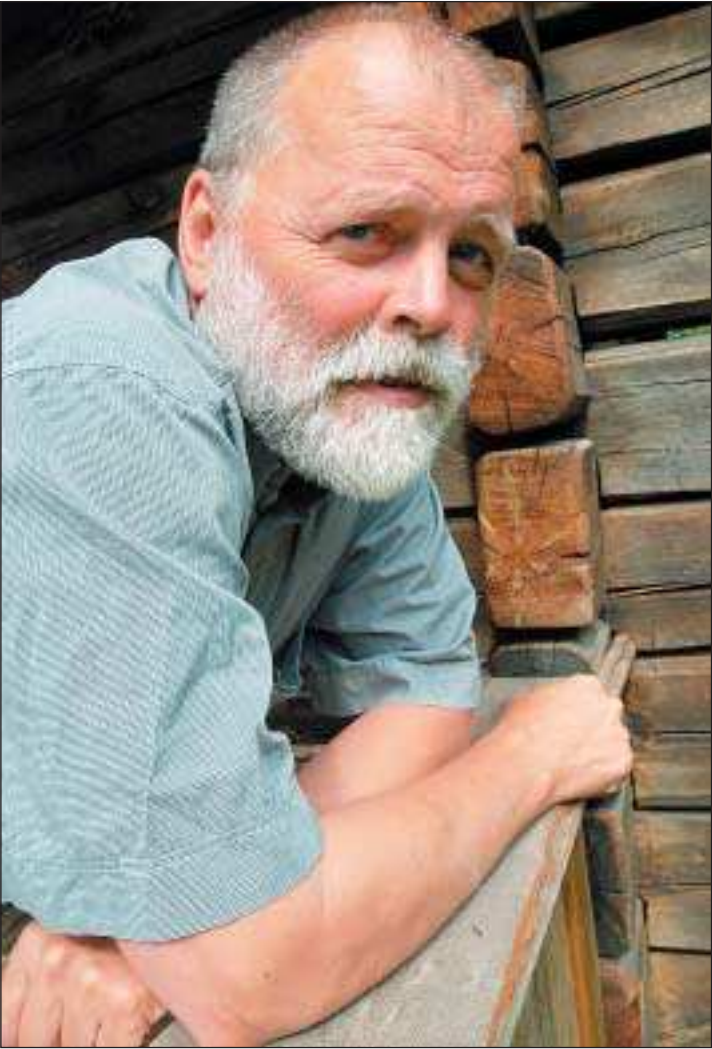
Reagerade på hora

Han har läst boken och säger att det där finns viss medmänsklighet i alla karaktärer, och man på det viset märker att det är en roman. Det finns dock ett speciellt ställe i boken som han inte tycker om, där används bland annat ord som horunge och hora.

– Det kändes lite som att få en spark i magen när jag läste det, inte för mig personligen men när jag tänkte på dem som är närmare släkt. Där gick det för långt, det var för tidigt för sådant helt enkelt, säger Stig Donning.

Boken har ett förklarande förord och en epilög, där bland annat tidningsreferat och domstolsprotokoll från den verkliga händelsen finns med.

– Det tillfredställde åtminstone min familj, säger Stig Donning.

Fått diskutera. Författaren Leo Löthman har fått många reaktioner på sin nya roman, som baserar sig på verkliga händelser i början av 1900-talet. De flesta är positiva, men även personer som blivit illa berörda av berättelsen har hört av sig.

Författaren Leo Löthman berättar att han fått reaktioner på boken ända sedan det kom fram att han planerade att skriva den.

– 95 procent av samtalen har varit positiva. Många har ringt och velat dela med sig av information, det har varit mycket intressant. Men för några har det varit väldigt känsligt och de har velat att allting skulle vara glömt. Jag förstår att det här berör och det ha varit många svåra etiska överväganden innan jag började, säger han.

Han håller fast vid att det var rätt publicera de riktiga namnen.

– Det här var ju inte okänd händelse, som jag valt att dramatisera, och det skull bara vara hyckleri att sätta andra namn.

På onsdagen hölls en mediskurs på stadsbiblioteket där Leo Löthman presenterade Isnätter. Då lyftes denna fråga upp av Stig Donner och båda säger sig ha fört en intressant diskussion.

Grovt är nedtonat

Angående det grova språket

Stig Donner.

i Isnätter säger Löthman:

– Jag tycker jag har tonat ner det så mycket som möjligt utan att ljuga. Språket var mycket råare i både det tidningsartiklar och rättegångsprotokoll som jag läst. Det var helt enkelt ett sådant språkbruk då, men orden var kanske inte laddade på samma sätt, säger han.

ANNA BJÖRKROOS
redaktion@nyan.ax
tfn 528 463

notiser

Sommarens Franciskusfest

på Kökar är redan nu under planering. Efter framgångarna den gångna sommarens planerar man nu för en fest som skall innehålla såväl andlig gemenskap som aktuella samtal miljö och internationell solidaritet. Dessutom högklassiga ingår kulturprogram samt utrymme för rekreation och personliga möten.

Församlingspastor **Peter Karlsson** påminner om att det kan vara skäl att boka in sig för festen i god tid eftersom det är ont om logi på Kökar. Det finns också ett behov av frivillig arbetskraft eftersom finansieringen av arrangemanget ännu är osäker. Finns

det någon som är intresserad av att mot mat och husrum arbeta under festen kan man kontakta verksamhetsledare **Katarina Gäddnäs** på telefon 55712 eller 040-7678079. E-postadressen är: katarina.gaddnas@aland.net. Med henne kan man också diskutera programönskemål. Kökar kommuns hemsida ger också information om Franciskusfesten som hålls mellan den 29 juni och 1 juli nästa år. □

Författaren Leo Löthman

kan man möta i ett arrangemang i biblioteket i Jomala under den nordiska biblioteksveckan. Onsdagen den 15 november kl. 18-20 kuras det

skymning i biblioteket. Det blir högläsning ur en gemensamt utvald nordisk text kl. 18.30 och kl. 19 berättar Löthman om sin nya roman ”Isnätter” där handlingen tilldrar sig i Jomala för snart hundra år sedan. □

Tidningen Ny Tid fick ett heders-

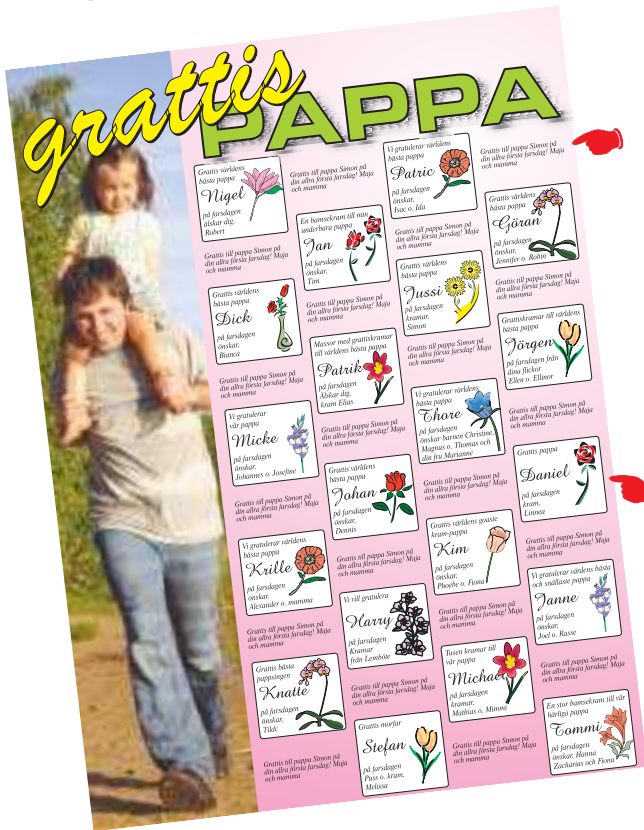
omnämmande när det första kulturtidskriftspriset i Finland delades ut i samband med bokmässan i Helsingfors i helgen. Priset gick till den feministiska tidskriften Tulva. Utöver Ny Tid fick även yogatidningen Ananda ett hedersomnämmande. Ny Tid fick sitt hedersomnämmande ”för sina kvalitativt högtstående och informationsrika artiklar”. □

MESSA *pappa*

Messa Pappa

Överraska far med en farsdagshälsning via SMS. Alla hälsningar publiceras i Nya Åland fredagen den 10 november.

Radannons

Skicka GRATTIS och din hälsning till 17 35 21
Ex: GRATTIS vi vill gratulera världens bästa pappa Kalle på farsdagen! Kramar från Karin och Kenneth.
Kostnad 0,95 euro.

Personlig annons

Skicka 5 NYAN FAR och din hälsning till 16 323.
Ex: 5 NYAN FAR Vi vill gratulera världens bästa pappa Kalle på farsdagen! Kramar från Karin och Kenneth. Kostnad 5 euro.

Senast torsdagen den 9 november kl. 14.00 vill vi ha din annons.

Nya Åland
☆☆☆

Kom ihåg

ÅUF-medlemsföreningar: Kom ihåg anm. till STORMÖTET och information om aut.brandalarm och förh. av vattenläckage måndag 6.11 kl 18.30 på Berghyddan i Jomala. Anm. senast fredag 3.11 till Uffe tel./SMS 0457 342 5271 eller e-mail: info@auf.aland.fi

Kvinnfolk: Välkommen på "Öppet hus" för spelmän fredag 3.11 kl. 19 i Önningeby-museet som vanligt!

Ahveniset: Digifotokurs 5.11 kl 13-16.00 på Medis. Lärare pressfotograf Erkki Santamala. Baskunskaper om digitala kameror, bildbehandling, utskrift och hur man bevarar

sina bildfiler. Kursavgift 8 e. Tilläggsuppgifter: Erkki tel. 0400 337 316. Anmälningar senast 3.11. till Terttu, tel. 0400 324 053. Digivalokuvauskurssi Mediksen tiloissa 5.11 kello 13-16.00. Vetäjänä lehtikuvaaja Erkki Santamala. Perustietoja digikameraista, kuvankäsittelystä, kuvien tulostamisesta sekä tiedostojen säilyttämisestä. Lisätietoja Erkiltä, p. 0400 337 316. Kursmaksu 8 e, ilmoittautumiset 3.11. mennessä Tertulle, puh. 0400 324 053.

Södra Lemlands Marthaförening: Den planerade handarbets- och högläsningsträffen på Solkulla måndag 6.11

är FLYTTAD till tisdag 14.11 kl.19.00. Alla intresserade, marthor eller ej, är hjärtligt välkomna!

Ahveniset: Finsk mässa i St. Mårtens kyrka söndag 5.11 kl 18.00. Brita Turakka, Judit Deäki och Anna Hannus, dragspel.

Eckerö marthaförening: Månadsmöte måndag 6.11 kl 13.00 i Ekergården.

Ålands Köpmannaförening (ÅKF): Ordinarie höstmöte på restaurang Arkipelag tisdag 7.11 kl 19.00. Styrelse väljs och verksamhetsplan samt budget m.m. fastställs för år 2007. Traktering. Alla medlemmar hälsas varmt välkomna!

Kvarnbo Lions: Månadsmöte tisdag 7.11 kl 19.30 på Kvarnbo Gästhem. Vid förhinder meddela sekr. Henrik, tel 0457 3427 340.

Ålands Invalider: Höstmöte lördag 18.11 kl 17.00 på Odalgården. Stadgeenliga förhandlingar. Bingo. Servering.

Hammarlands marthaförening: Månadsmöte tisdag 7.11 kl 19.00 i Marthabo.

Åland-Rysslands regioner: Höstmöte för medlemmar tisdag 7.11 kl 18.00 på Ålands Hotell- och restaurangskola.

Geta marthaförening: Möte tisdag 7.11 kl 19.00 hos Inger i Finnö. OBS! tiden. Vi får smink- och stiltips av ett proffs.

Fotoklubben Obscura: Unga fotografer upp till 30 år, var med i fototävlingen B7 och du kan vinna 500e! Mera information se fotoklubbens fönster eller hemsidan. Lämna in bilder på höstmöte 14.11 som är tävlingens sista inlämningsdagen. Ungdomsgruppen håller nästa möte, en timme före höstmöte, alltså kl 18.00 Välkomna! Den 18-19 november visar Mats hur han gjorde sitt bildspel på klubblokalen, anmäl gärna din medverkan till Lena tel.23 249.

ÅBSK. Höstmöte 15.11 kl 19.00 på Hotell Pommern. Stadgeenliga förhandlingar. Prisutdelning för agilitycupen. Servering.

Ålands Trädgårdsförening: Varmt välkomna på "Föreläsning om surjordsväxter och rhododendron" med Kaarel Voitek från Svenska Rhododendronsällskapet söndag 19.11 kl 14.30-17.30. OBS!!! Tiden är ändrad!!! på Folkhälsans Allaktivitetshus på Skeppargatan 11 i Mariehamn. Gratis för medlem som uppvisar sitt medlemskort, övriga endast 5 euro. Kaffé med bulle kostar 1,50. Se hemsidan: www.rhododendron.se

Joel Laakso cello

Ilari Angervo altviolin

Taija Kilpiö 2:a violin

Petri Aarnio 1:a violin

NYA HELSINGFORS- KVARTETTEN

Haydn – Kaipainen – Beethoven

St Görans kyrka, Mariehamn 5.11 kl.19.00

Biljetter 15/10 €. Fököp och reservationer: Andelsbanken, tel. 6330.

VIKING LINE

ANDLSBANKEN FÖR ÅLAND
www.andelsbanken.fi

KATRINA
KULTURFÖRENINGEN

Billigare med Nyankortet
Nyankortet

TEATERFÖRENINGEN I MARIEHAMN

Presenterar

Ett underbart bröllop

av Robin Hawdon

lördag	4.11	kl. 18.30	PREMIÄR!
fredag	10.11	kl. 19.00	
lördag	11.10	kl. 19.00	
fredag	17.11	kl. 19.00	
lördag	18.11	kl. 19.00	
söndag	19.11	kl. 19.00	

Regi Ove Andersson Producent Andreas Backman

Biljetter: ÅLANDSBANKEN ÅAB City, kundtjänst, tel. 291 300 (mån-fre 9.30-16.15) samt i stadshuset 1 timme före föreställningen.

Biljettpreis: 15€/10€

Läs mer om föreställningen på:

hemsida: www.mariehamnsteater.aland.fi

Anders Laine Maria Mäntylä Kenneth Johans Daniel Dahlén
Gun Jansson Ann-Christine Karlsson Petter Lohrén

LUNCHBUFFÉ

måndag-fredag 11.00-14.00

Fredag 3.11

Fläsknoisette med
grönsaksssenapsås, L
Stekt citronmarinerad sik,
räkholandaise, G
Pasta med zucchini, L

Salladsbord, 3 varmrätter,
kaffe 8,50€

Arkipelag

Strandgatan 31, tel. 24 020
www.hotellarkipelag.com

Talman Barbro Sundback vill förändra ”Jag vill inte dra ner på takten”

Nyvalda talmannen Barbro Sundback (s) vill satsa på utsmyckning av plenisalen samt stärka den demokratiska diskussionen bland skolelever.
– Vi måste våga förändra, ordentligt, säger hon.

Det var en utvilad Barbro Sundback (s) som mötte pressen i går för att tala om sitt förnyade talmansuppdrag.
– Jag är glad över det nya förtroendet. Energin strömmar till.

Barbro Sundbacks utgångsläge är att förändra, samtidigt som Barbro Sundback vill fortsätta utföra sitt uppdrag i samma linje som tidigare. Närmast hägrar drömmen om att få igång renoveringen av lagtinget.

– Jag har ett år på mig, vi kan inte dra ner på takten. Ett nytt lagting ändrar ingenting, det är det gamla som måste genomföra förändringarna, annars stannar det upp. Processen är långsam, det har inte gjorts avgörande förändringar här på 30 år, säger hon.

I planerna ingår utsmyckning av plenisalen, samt omställningar på entréplanet.

– Entrén ska bli ett offentligt rum med plats för möten och dialoger mellan de folkvalda och folket. Tanken är att biblioteket flyttar dit och att man inrättar en reception och informationsdisk på entréplanet. Det är både en fråga om säkerhet och service.

Samtidigt hoppas Barbro Sundback att plenisalens inredning ses över, stolar och mikrofonutrustning behöver förnyas.

Möter kritiken

I sakfrågorna är Barbro Sundback nöjd över utgångsläget.

– Trots all kritik har lagtinget under min ledning nått eniga beslut. EU-fördraget är vi helt eniga om, vilket är ytterst ovanligt. Också kring lagmotionen om ökat åländskt inflytande i EU-frågor råder stor samstämmighet i bedömningen av Ålands situation, menar hon.

– Samtidigt krävs det mycket för att samordna viljorna. Personkonflikter kostar och försvårar arbetet, men viktigast är att vi lägger energin på sakfrågorna.

Angående sin dubbla sits i politiken hänvisar hon till det ringa antalet politiker på Åland.

– Vi är få här, tanken var redan från början att jag skulle sitta som ordförande för socialdemokraterna i två år.

Naucér utan arbetsuppgifter

■ I och med att Arne Selander utsågs till förvaltningschef från och med den 1 november är kanslichef Elisabeth Naucér utan direkta arbetsuppgifter. Förvaltningschefstjänsten ersät-

Tavelkonst till plenisalen. Här på väggen ska det vinnande bidraget i en konståvling hänga. I tävlingen deltar tre beställda verk och en vinnare från en tidigare tävlingsomgång, berättar talman Barbro Sundback (s). Vinnaren koras på självstyrelsedagen 2007.

Foto: STEFAN ÖHBERG

Barbro Sundback vill också lyfta upp talmannens viktiga uppdrag i att skapa kontakter mellan lagtinget och befolkningen.

För att styrka sitt utlåtande har hon sammanställt en lista över sina 82 representationsuppdrag sedan talmansvalet 2005.

– Det är främst fråga om synliga ambassadörsbesök, men jag är mån om att också

hinna gå på bland annat jubileer, festligheter och teaterpremiärer.

Dialog med elever

Ett nära förestående projekt är att öppna lagtinget för skolelever. Hittills har pensionärerna avlagt besök för att ta del av diskussionen mellan lagtingsväggarna samt sitta en stund vid kaffebordet. Barbro Sundback ser som sitt mål

att utveckla den demokratiska diskussionen även bland skoleleverna.

– Då krävs ett mer interaktivt och snabbare tempo. Vi måste skapa en ny form för besöken, för att undvika att högstadieleverna som nu halvligger på läktaren, säger hon.

JOHANNA LINDFORS
johanna.lindfors@nyan.ax
tfn 528 452

sammans med Arne Selander för att hjälpa honom med de nya arbetsuppgifterna.

– På måndag fortsätter vi diskussionerna tillsammans med Naucér om vad hon skall göra i fortsättningen.

● **Är det dålig stämning på arbetsplatsen kring allt detta?**

– Något sådant har jag inte hört talas om. (ke)

■ **KUMLINGE.** Kommunal-skatten i Kumlinge bör behållas på 18,5 procent, anser kommunstyrelsen. Man vill också behålla fastighetsskatten på 0,4 procent för allmänna byggnader, 0,9 procent på fritidshus och fortsatt skattefritt för bostadshus för fast boende.

Förslaget går till fullmäktige för avgörande. (uw)

★★★ KALMERS ★★★

GÖR DIN EGEN HALLOWEEN DEKORATION

Luftfuktare
som alstrar dimma

€ 16,50
Norm. € 25,90

VIKINGAGRÄND MÅN-FRE 8-17 LÖR 10-14 (LÖR 4.11 STÄNGT)
TEL 12 012 WWW.KALMERS.ALAND.FI

SUCEEN VÄXER
★★★★★
redan 30.000
FÖRNYADE
HEM

Mera synligt
till samma
pris!

Kök	Badrum	Garderob	Innerdörrar

- Elega förnyar behändigt ditt kök för upp till 50% billigare
- Super-tjänst från planering till montering, du lyckas säkert!
- Drag också nytta av skatteavdraget!
- Byte av endast luckor efter mått

ELEGA®

Henrik Lammi
tel. 0400 964 890

Ge hemmet ett nytt utseende

www.elega.fi

Tack!

Alla som gjorde vårt 1-års jubileum på flygplatsen
lördagen den 28 oktober till en succé

Av 420 rätta inlämnade tävlingsformulär har vi dragit följande personer som är lyckliga vinnare till en resa för två personer till Stockholm t/r under mellandagarna.

27 dec	Majvor Nordwall-Kjäll, Torbjörn Mattsson, Per Didriksson, Alexandra Widberg, Cecilia Lind
28 dec	Leif Tallgren, Nadja Nordberg, Elsa Wall, Stefan Granskog, Kristian Sundblom
29 dec	Mattias Borenus, Putte Sundberg, Thomas Öfverström, Carita Wilhelmsson, Karin Pedersen
2 jan	Dan Henriksson, Johan Flöjt, Börje Mattsson, Magdalena Mattsson, Frida Sjöroos
3 jan	Ann-Sofi Häggblom, Eira Berg, Leif Gröndahl, Leila Lindström, Ronny Holmström
4 jan	Simon Paulson, Freddy Österberg, Viktor Karlsson, Karl-Erik Mattsson, Jenny Häggblom
5 jan	Milla Trofors, Viveca Widberg, Bodil Dahlén, Jan Wahlsten, Michael Sundström

Vinstbevisen kommer att sändas per post till resp vinnare.

Välkomna ombord!!

Information och bokning även via vårt servicekontor, telefon +358-18-17110 eller via din resebyrå.

www.airaland.com

Godby Mässan 18-19 november kl 11-17 tfn 0457 5267 449

Lördagen den 4 november håller

VARU ZEIP

Fars dag
12 november

Skjorta
19⁹⁵€

Väst
34⁹⁵€

Herrskjorta och slips

29⁹⁵€

Slips i presentförpackning
14⁹⁵€

Radiostyrd bil
Hummer 85⁰⁰€

Herr sko
79⁹⁵€

Herr snörkänga
119⁹⁵€

Barn
vinter-
stövel
94⁹⁵€

Pyjamas set
9⁹⁵€

Boxer kalsonger
9⁹⁵€ st

Tiger mjukisdjur
17⁵⁰€

Nalle Puh mjukisdjur
17⁵⁰€

My Scene docka
32⁰⁰€

KappAhi®

You look great

Zko

– en trappa ner

VARUHUSET ZEIPELS TORGGATAN 7 Ö

Skall staden rädda Savoy?

Ägarna öppna för uthyrning eller försäljning

Frågan om Savoys-husets framtid aktualiseras igen. Kan fastigheten fås att bättre tjäna olika kulturbehov i staden?

Ärendet har aktualiserats av fastighetsägarna som sânt ett brev till stadsstyrelsen. På onsdag skall kulturnämnden diskutera ärendet.

Den fastighet som rymmer Bio Savoy är kulturhistoriskt värdefull, ritad i funktisstil av den kända Åboarkitekten Erik Bryggman.

Ursprungligen hade Bryggman också planerat ett bostadshus mot Ålandsvägen på Savoytomten, men det bygget blev inte av på grund av kriget. På senare år har biografverksamheten brottats med lönsamhetsproblem och fastigheten är i behov av en viss upprustning.

Brev till staden

I slutet av juni sände de nio delägarna i fastigheten genom **Veronica Häggblom** ett brev till stadsstyrelsen i Mariehamn. Då var beslutet om kk-husbygget ännu inte fattade och det fördes en diskussion även om andra utrymmen för kulturaktiviteter, bland annat kring paviljongen i Badhusparken.

I brevet konstaterar ägarna att Savoyfastigheten i dag inte på långt när används till sin fulla potential: "Möjligheterna till utveckling av fastigheten är många, både inom den befintliga byggnaden och med beaktande av den outnyttjade byggnadsrätt som finns på fastigheten."

Man skriver också att delägarna har diskuterat möjligheterna med en utveckling av fastigheten med tanke på dess centrala läge i staden, men konstaterat att ingen av dem har praktisk möjlighet att göra den arbetsinsats som krävs för en utveckling.

Hyra ut eller sälja

Det är mot den bakgrunden som delägarna nu vill göra staden uppmärksam på den outnyttjade utrymmesreserv som erbjuder en möjlighet att lösa "kulturens utrymmesdilemma". Man avslutar brevet med att säga att formen för utnyttjande av fastigheten kan diskuteras och att delägarna är öppna såväl för ett långvarigt hyresavtal som försäljning.

I början av november gjorde kulturchef **Tom Eckerman** och stadsarkitekt **Sirkka Wegelius** ett besök i fastigheten tillsammans med **Venonica Häggblom**. Man träffade också **Tom Andersson** som förestår biografen. På basen av mötet har Eckerman nu inför onsdagens möte i kulturnämnden gjort en beredning där han ringar in olika punkter.

Multifunktion?

● Beträffande själva biograflokalen, vars interiör också är ritad av Bryggman, säger han att biografverksamheten borde bibehållas, men att man kunde utreda möjligheterna för hur lokalen med vissa smärre ändringar kunde bli en "multifunktionssal" som skulle ge möjlighet att också framföra

teater, musikprogram och annan scenkonst. Det kunde ske genom att ta bort några stolsrader och bygga till extra utrymmen för loger och rekvisita.

● En kombination av salen som biograf på kvällstid och utrymme för föreläsningar seminarier, med mera, på dagtid är en annan möjlighet som kunde övervägas eftersom det kan bli svårt att anpassa salen till teater och scenverksamhet. I detta fall borde man skapa en direktförbindelse mellan aulan och restauranglokalen.

● Restaurangen skulle, enligt Eckerman, fungera "som ett ställe för offentlig samvaro".

● Källarutrymmet, som nu är glasmästeri, kunde fortsätta att var en plats för praktiskt arbete, eventuellt bli ett utrymme för en mindre studio för filmskapande och redigeringsarbete.

● Butikslokalen kunde fortsättningsvis vara ett försäljningsställe, möjligen med en viss anpassning till den tids-epok då fastigheten byggdes.

● Tillbyggnaden på taket bör däremot avlägsnas så att fast-

Kulturvärden. Bio Savoy anses vara ett värdefullt inslag i Mariehamns byggnadskultur och stadsbild. Huset ritades i slutet av trettiotalet av funktisarkitekten Erik Bryggman. Foto: ERKKI SANTAMALA

igheten skulle återfå sitt ursprungliga utseende.

Bör diskuteras

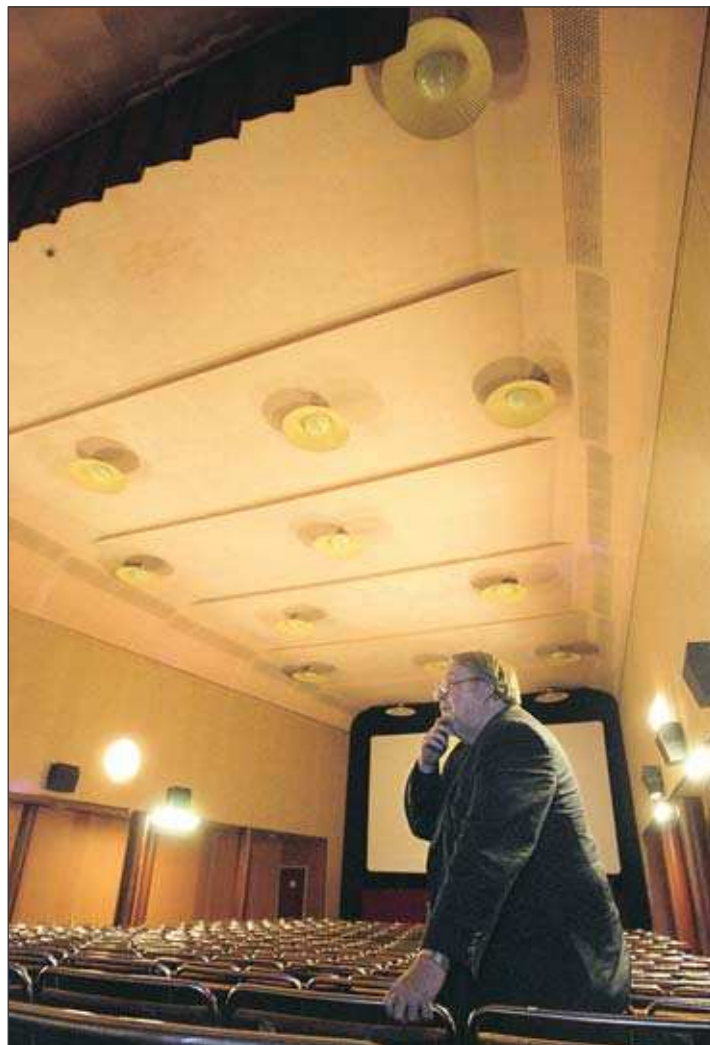
Eckerman skriver att det är viktigt att kulturhistoriskt värdefulla byggnader bevaras och erbjuds kulturella ändamål. Men innehållet bör anpassas till de möjligheter som erbjuds i dag.

Han föreslår att kulturaktiva i staden skall ges tillfälle att komma med förslag på hur huset kunde utnyttjas på

bästa sätt, men också att en exportutredning kunde se på möjligheterna att göra Savoyfastigheten till något av ett "scenkonsternas hus".

Kulturnämnden skall nu för sin del ventilerar frågan och ge sitt utlåtande till stadsstyrelsen.

JAN KRONHOLM
jan.kronholm@nyan.ax
tfn 528 466

Biosalong. Tom Andersson, som förestår biografen, i den kulturhistoriskt värdefulla salongen på Savoy. Nu diskuteras om den med en viss ombyggnad kunde bli en sal som också kunde tjäna scenkonsten. Liksom byggnaden i övrigt bär salongen Erik Bryggmans signatur. Foto: STEFAN ÖHBERG

Galaxy-modeller från 2.0 Trend Duratec bensinmotor 40.550 € + lev.kostn. Genomsnittlig förbrukning 6,5-8,2 l/100 km. CO₂-utsläpp 172-197 g/km.

Nya Ford Galaxy. Med plats för fler.

OBS! Finns för provkörning hos oss endast denna vecka!

I helt nya Ford Galaxy åker du alltid första klass. Sju vuxna ryms lätt i en rymlig, flexibel miljö där lyx kombineras med prestanda. Så var du än sitter har du den bästa tänkbara platsen. Upplev lyxen med frikostiga utrymmen.

Alla som provkör en Ford i november deltar i utlottningen av en resa till Bahamas. Dessutom lottas lokalt ut biobiljetter till den nya Bond-filmen Casino Royale.

MOTOR • COMPANY
BILHUSET I MARIEHAMN

MOTORCOMPANY Bilhuset i Mariehamn, tel. *5252
Tom Enestam 525 303, Tony Sommarström 525 309
Bilförsäljningen öppen vardagar 9.00 - 17.00, lördag 11-14

FordGalaxy

Feel the difference

Veckan

OBS!

Det händer

FREDAG 3.11

Dagens namn

- Kom ihåg att gratulera **Erland** på namnsdagen.

Marknad

- **Vårdö torget vid butiken kl 11-14.00.** Försäljning av vackra kransar, fina trygtryck, färskt bröd och god fisk.

Musik

- **Mariehamn S:t Görans kyrka kl 19.00.** Intermez-zokören under ledning av Christian Juslin.
- **Nöje**
- **Arkipelag nattklubben kl 22.00.** Monishop.

- **Parks bar kl 21.00.** Trubaduren Richard "Räven" Holmgren.
- **Dinos kl 21.00.** Coverbandet Made in Thailand

LÖRDAG 4.11

Dagens namn

- Kom ihåg att gratulera **Carina** på namnsdagen.

Bio

- **Bio Savoy kl 18.30.** "Den bästa av mödrar". F-11.
- **Bio Savoy kl 20.30.** "Fearless". F-15. Se recen-sion sid 17.

Dans

- **Arkipelag restaurangen**

Jubileum

- **Lumparland Furuborg kl 18.00.** Lumparlands biblioteks 80-årsjubileum. Program:
  - Fiolmusik med Dennis Eriksson och Bror-Erik Jans-son.
  - Välkomsttal av kultur-nämndens ordförande Lil S-Karlsson.
  - Bibliotekshistorik av Inger Andersson.
  - Sång av bröderna Jan-Erik, Karl-Göran, Rainer och Tore Karlsson.
  - Bokpresentation av Adèle Norells diktbok och Ann-Charlotte Sundblom.
  - Teater, Gustavas arv. Ma-nus: Leo Löthman och regi: Grete Sneltvedt.
  - Fotoutställning, gamla

kl 21.00. Sunrise.

pärlor från Lumparland.

Musik

- **Pub Bastun kl 21.00.** Jazz med Jonas Kullham-mar Quartet från Sverige och MP4 från Finland.

Nöje

- **Arkipelag nattklubben kl 22.00.** Monoshop.
- **Parks bar kl 21.00.** Hal-loweenparty, 60-talsunder-hållning med Tom Latvala, tgitarr, Anders Boijer, trum-mor, Kenth Mattsson, bas.
- **Dinos kl 21.00.** Cover-bandet Made in Thailand

Teater

- **Mariehamn stadshus kl 18.30.** "Ett underbart bröl-lop". Regi: Ove Andersson, producent: Andreas Back-man. Medverkande: Anders Laine, Maria Mäntylä, Ken-neth Johans, Daniel Dahlén, Gun Jansson, Ann-Christine Karlsson och Petter Lobra-ten.

● **Parks bar kl 21.00.** Blandad musik från baren.

Öppet hus

- **Vårdö Solhult kl 18.30.** Öppet hus för både stora och små barn. För de mindre barnen bör helst en förälder vara med.

Sevärt

MARIEHAMN

- **Galleri Skarpans, Skar-pansvägen 27.** Fågelmålningar av Kenneth Rosenlund i olja, akvarell och blyerts. Pågår till 25 novem-ber.
- Öppet tisdag-fredag kl 11-17, tisdagar även 18-20, lördagar 11-14.
- **Kakelhallen, Köpmans-gatan 11.** Tanja Ahola-Rothberg, installa-tioner. Pågår till 30 november. Öppet vardagar kl 10-17, torsdagar 10-19, lördagar 11-14.
- **Köpmannamuseet Park-gatan.** Öppet för grupper enligt över-enskommelse per tel 13 650.
- **Mariehamngalleriet, Mariepark Västerhamn.** "Miniatyrstaden – Mariehamn på 1920-talet". Husen är i skala 1:100. Öppet lördagar kl 12-16.
- **Mariehamns stadsbib-liotek.** Fotografier från Afrika av Riitta Eckerman. Pågår till 11 november. Öppet måndag-fredag 10-20, lördagar 10-16.
- **Självstyrelsegården.** Visning fredagar kl. 10.00.
- **Självstyrelsegården landskapsarkivet.** Öppet måndagar-onsdagar kl 9-16, torsdagar 9-20, fredagar 9-15.
- **Sjökvarteret Österhamn.** Sjökvarteret är öppet för besökare alla dagar året om. Museum och båtbyggeri öp-pet vardagar kl 9-11.
- **Ålands emigrantinstitut Norra Esplanadgatan 5.** Utställning om personliga emigrantupplevelser i Ame-rika. Databassökning. Öppet vardagar kl 12-16.
- **Ålands museum och Ålands konstmuseum.** "Mormorsrutor". Den klas-siska mormorsrutan är en virkad fyrbladig blomma med blad i olika varv runt tills en fyrkantig ruta bildades. Pågår till 3 december. Öppettider: tisd och torsd kl 10-20, onsd och fred kl 10-16, lörd och sönd kl 12-16, månd stängt. Fri entré alla dagar (till 30 april).
- **Ålands sjöfartsmuseum.** "Mistral – en fotodokumentation ombord på ett åländskt lastfartyg", fotografier tagna av Sonja Fagerholm. Pågår till 10 november. Oktober-april öppet vardagar 10-16, helger 12-16.
- **Museifartyget Pommern.** Västerhamn. Öppet alla dagar 10-16.

BRÄNDÖ

- **Skärgårdsmuseet i Lappo.** Allmogebåtar, fiskeredskap och en permanent fotoutställ-ning. Öppet enligt överens-kommelse. Tel 56 689/0457-385 86 59.
- **Ålandsbanken.** Utställning, "Klippor och skär", akvarellmålningar av Merja Håkansson. Öppet måndag, tisdag, torsdag och fredag kl. 9.30-16.15.

ECKERÖ

- **Skeppsvik, Solbacka smycken.** Utställning i sten och metall. Öppet enligt överenskom-

FINSTRÖM

- **Kalle Glads stuga.** Pålsböle. Öppet enligt över-enskommelse per tel. 42 401.

FÖGLÖ

- **Föglö bibliotek.** "Min högra hjärnhalva", målningar i vattenfärg av Lena Wilson-Laajali;. Pågår till 30 november. Öppet måndagar kl 10-13 och 16-19, onsdagar 10-13, torsdagar 18-21.
- **Föglö museum.** Öppet enligt överenskom-melse tel 50 348, må och ons kl. 10-13.

HAMMARLAND

- **Brandkärmuseet (Mörby).** Öppet enligt överenskommel-se. 040-5368286 / Kristina
- **Postad gårdsmuseum.** Öppet enligt överenskom-melse per tel 41 365/0457-361 39 00.
- **Skarpnätö hembygds-gård.** Huset från tidigt 1700-tal hör till de äldst beva-rade på Åland. Öppet enligt överenskommelse per tel 37 212/37 227.

JOMALA

- **Kungsö Shellmuseum.** "Nostalgimack" 1950-tal. Öppet enligt överenskom-melse tel 32 7 60 , eller 040-706 82 30.
- **Siréns hembygdsmu-seum Ringsböle.** Öppet enligt överenskom-melse per tel 31 069.
- **Önningebymuseet.** Stängt för säsongen, öppnar för grupper efter överenskom-melse per tel 040 096 77 10.
- **Sjöbloms emigrant- och torparmuseum, Önningeby.** Utställning kring museet, torpare och emigration. Se Önningebymuseet.

KUMLINGE

- **Sjölunds gårdsmuseum.** Gammal ladugård med före-mål som använts på gården. Öppet enligt överenskom-melse. Tel 55 463.

KÖKAR

- **Hembygds museet.** Museum med bruksföremål, fotoutställning och båtmu-seum. Öppet enligt överens-kommelse. Tel 55 816/0457-524 4077.

SALTVIK

- **Göran Dahl/Ovanåker.** Ålands största samling av bomärkta föremål. Öppet enligt överenskommelse. Tel 48 038/0400 450 004.

SUND

- **Sunds bibliotek.** Oljemålningar av Henry Lindholm. Pågår till 28 no-vember. Öppet måndag 17.30-20.30, tisdag 10.00-16.00 och tors-dag 17.30-20.30.
- **Ålands fotografiska museum (i gamla andels-handeln).** En utställning över kame-rans historia. Öppet enligt överenskommelse per tel 43 964/0457 059 5967.

VÅRDÖ

- **Simskåla Anni Blom-qvists hem.** Förevisas enligt överens-kommelse med Ann-Gerd Steinby eller Gösta Berg-lund. Tel 47 509.
- **Grundsunda Annas shop.** Utställning, arbeten i trä. Öppet enl. överenskommel-se tel. 040 96 49 351.

★★★★KALMERS★★★★

"HISKELIGA" SPECIALPRISER - MEN BARA IDAG!

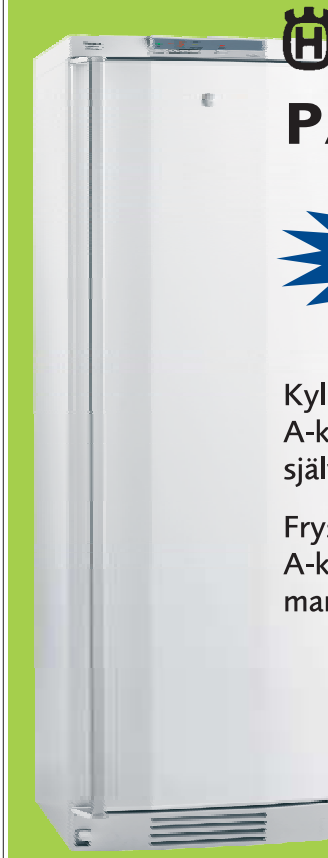

Välkommen på vår

HÖSTDAG!

Idag fredag 3.11 har vi massor av specialpriser, men även ett antal utvalda produkter du kan ge egna bud på!

Ett litet urval -FLER SPECIALPRISER I BUTIKEN!

Husqvarna

PAKETPRIS

1 398,-

Kyl: QR2089W 180 cm, A-klass, 361 liter, självavfrostande, 38db(A)

Frys: QT3049W 180 cm, A-klass, 268 liter, manuell avfrostning, 39db(A)

Även specialpriser på övriga Husqvarna kyl- och fryspaket, t. ex helt självavfrostande från 1 630,-

Introduktionserbudande på plasma-tv'n

PDP-4270XA 42" 2 585,- (2 865,-)

PDP-507XA 50" 3 849,- (4 235,-)

Samtliga specialpriser gäller endast fredag 3.11 och så långt lagret räcker

VIKINGAGRÄND MÅND-FRED 8-17 LÖRD 10-14 LÖRDAG 4.11 STÄNGT

TEL 12 012 WWW.KALMERS.ALAND.FI

TOSHIBA

LCD-tv'n

32WL66Z 32" 1 198,-

1366 x 768 upplösning, 2 x SCART, 2 x HDMI, PC-ingång mm

PÅ KOMMANDE

37" 1 598,- och 42" 2 198,-

K PLUSSA förmån!

Med Plussa-kortet I NOVEMBER

ATRIA MALET NÖT- OCH SVINKÖTT

700 g (3,84/kg)
Utan Plussa-
kort 3,49 ask (4,99/kg)

2 69
ASK

Spara 0,80/ask

KARINIEMEN MARINERADE STEK- STRIMLOR AV KYCKLING

450 g (4,42/kg)
Utan Plussa-kort
2,79 ask (6,20/kg)

1 99
ASK

Spara 0,80/ask

ATRIA HORNET MARINERADE KYCKLINGVINGAR

900 g (2,21/kg) Utan Plussa-kort
2,49 ask (2,77/kg)

1 99
ASK

Spara 0,50/ask

KARINIEMEN PANERADE KYCKLING- NUGETTER

200 g (5,00/kg)
Utan Plussa-kort 3,38/2 ask
(8,45/kg) Styckvis 1,69 ask

2 00
2 ASK

Spara 1,38/2 ask

HK KÖTTBULLAR

400 g (2,48/kg)
Utan Plussa-kort
1,49 ask
(3,73/kg)

0 99
ASK

Spara 0,50/ask

SAARIOINEN PIZZOR

200 g (4,45/kg)
Utan Plussa-kort
1,09 st
(5,45/kg)

0 89
ST

Spara 0,20/st

RISTORANTE PIZZOR

djupfrysta, 320-390 g
(7,78-6,38/kg)
Utan Plussa-kort
2,99 st (9,34-7,67/kg)

2 49
ST

Spara 0,50/st

SNELLMAN TUNT TUNT PÅLÄGG

rökt familjeskinka
och kalkon 250 g (7,96/kg)
Utan Plussa-kort 2,49 pkt
(9,96/kg)

1 99
PKT

Spara 0,50/pkt

CARTE D' OR GLASS

0,75-1 liter (4,65-3,49/l)
Utan Plussa-kort
3,79 ask
(5,05-3,79/l)

3 49
ASK

Spara 0,30/ask

FRÖDINGE TÅRTOR

djupfrysta, 400-565 g
(7,06-9,98/kg)
Utan Plussa-kort
5,99 st (14,98-10,60/kg)

3 99
ST

Spara 2,00/st

JACKY MAKUPALA PUDDINGAR

120 g (2,42/kg)
Utan Plussa-kort
0,39 st (3,25/kg)

0 29
ST

Spara 0,10/st

HK DELIKATESS- LEVERKORV

300 g (3,33/kg)
Utan Plussa-kort
1,69 st (5,63/kg)

1 00
ST

Spara 0,69/st

LU DOMINO SMÅKAKOR

350 g (5,69/kg)
Utan Plussa-kort
2,55 pkt (7,29/kg)

1 99
PKT

Spara 0,56/pkt

ÄGG

10 st/580 g
(1,36/kg)
Utan Plussa-kort
1,19 ask
(2,05/kg)

0 79
ASK

Spara 0,40/ask

SUNNUNTAI MARGARIN

500 g (2,00/kg)
Utan Plussa-kort
1,19 pkt
(2,38/kg)

1 00
PKT

Spara 0,19/pkt

KANTARELLEN
Nya Godbyvägen tel. 32 840

Måndag-fredag 9-21, lördag 9-18, söndag 10-18

K SUPERMARKET

PLUSA
för dina inköp

Måndag-fredag 9-19,
lördag 9-16,
söndag 11-16
Ålandsv. 42, tel. 28 149

NÖJE

Redaktör: Anders Sims
anders.sims@nyan.ax

[fre:d] [s'ej:er]

Någon annan som märkt att den ädla perforeringskonsten börjat stagnera? När jag river åt mig en bit oblekt toapapper går det ju aldrig av längs perforeringen – som det gjorde förr – utan det slits sönder i små jävla strimlor. Visst är det kul att bajsa, men konfetti-kul? Tror inte det.

Göran Jansson, Ålands Skivbörs

Spelar just nu: Nya Scissor Sisters cd. Deras första skiva var suveränt bra, den andra är inte alls lika bra. Men det är musik som hela familjen kan lyssna på, vilket inte alltid är fallet. Barnen **Agnes**, 6, och **Ruben**, 4, gillar det. **För övrigt ...** så hoppas jag att **Gabriel Petrovic** skriver på nytt kontrakt för IFK.

Ta en Tarja Halonen i Tölö

Den som är i Helsingfors för att shoppa gör i regel bäst i att hålla sig till centrum - speciellt om det gäller kläder. Men som i alla andra städer hittar man en del pärlor också på andra håll än kring shoppingstråken.

För några veckor sedan fick du en guide till Södermalm i Stockholm.

Nu presenterar Nöje Tölö som är den första stadsdelen norr om Helsingfors centrum.

Börja dagen med en ordentlig brunch på Tin Tin Tango, kolla sedan in någon av secondhandaffär eller tittat på antikviteter. Finns det tjejer i sällskapet blir det antagligen också en tur med treans spårvagn in till stan men se till att komma tillbaka på eftermiddagen för middag på Mama's & Papa's.

Har du tajmat in din Tölödag rätt kan du sedan fortsätta till ishallen för en konsert eller till teater Viirus för stand-up komik eller teater. Efter det återvänder de filosofiskt lagda till Tin Tin Tango medan den partyglada festar loss på Club Oopera. Natten avslutas naturligtvis med en Tarja Halonen på Jaskan Grilli.

Text & foto: FREDRIK SONCK

1. Viirus, Råholmen.

Teater Viirus ligger på den lilla ön Råholmen som är Tölös västligaste del. Viirus är en ung teater som satsar på lite mer experimentella grejer än de övriga svenskspråkiga scenerna i huvudstadsregionen.

Höstens föreställning heter Clockwork - Solutions for a better future och är mycket riktigt inspirerad av Stanley Kubricks klassiska våldsskildring "A Clockwork Orange". Dessutom ordnas det Stand-up komik på Viirus ett par gånger i månaden. Mest är det finlandssvenska komiker som underhåller publiken men vid varje tillfälle brukar också någon utländsk gästkomiker framträda - vanligen en svensk.

Foto: VIIRUS

2. Jaskan Grilli, Tölögatan 4, bakom riksdagshuset.

Här har vi ett hamburgerhak av rang, du välj mellan ett trettiotal burgare av högsta klass - för något är sedan utsågs stället till Finlands bästa av sitt slag. Jaskan Grilli öppnar först på kvällen och är specialiserad på nattmat. Också om du bor i centrum är det värt att gå någon extra kilometer för till exempel en "Tarja Halonen" med bacon. Denna specialitet som är skribentens egen favorit innehåller förutom bacon två helköttsbiffar och cheddarost. Alla hamburgare fås med ett tiotal extra fyllningar och kryddor - såser, majonnäs, vitlök, gurksallad, ost och så vidare.

8. Ishallen, Nordenskiöldsgatan 11.

I östra Tölö ligger idrottsanläggningarna tätt. Runt Olympiastadion hittar man ishallen fotbollsstadion och simstadion. Här spelar hockeylaget HIFK sina hemmatcher och under sommarhalvåret kan ålänningen också se IFK jaga en helsingforsisk skalp om man är på plats vid rätt tillfälle.

Men idrottsanläggningarna används även till mycket annat. De senaste åren har storheter som Bruce Springsteen och Metallica spelat i Olympiastadion och i ishallen ordnas regelbundet olika mässor och shower. Också den här hösten ordnas flera konserter i ishallen - i slutet av november uppträder till exempel surfpop-pionjärerna Beach Boys.

7. Backstreet, Manerheimvägen 29.

Den lilla butiken Backstreet är ett ställe som en revolterande svartsminkad sextonåring kan besöka tillsammans med sin mormor. I bakdelen av butiken hänger allehanda punkkläder och -assessorer medan framsidan är en alldeles normal antikvitetshandel. Förövrigt ligger det en alldeles utmärkt kinesisk restaurang intill butiken.

6. Club Oopera, Manerheimvägen 17.

Club Oopera är inte i första hand ett tillhåll för skönsjungade operadivor utan en ordinarie men trevlig nattklubb som håller öppet onsdagar, fredagar och lördagar. Med tanke på att ganska många klubbar i Helsingfors sätter åldersribben ganska många snäpp över 20 kan Club Oopera med sin 18 års åldersgräns vara ett vettigt alternativ för myndiga tonåringar.

3. Penny Lane, Runebergsgatan 35.

Penny Lane finns inte bara i Liverpool om det var någon som trodde det. Fast i Helsingfors är det inte frågan om en gata utan om en secondhandbutik med ett rikt utbud. Och den som efter att ha shoppat begagnade kläder kan fortsätta shoppa begagnat. Vid den här delen av Runebergsgatan finns flera loppmarknader, antikvariat och antikbutiker.

5. Mama's & Papa's, Runebergsgatan 55.

Den här restaurangen vid Tölötorg är jag inte ensam om att rekommendera. Vad sägs om sniglar med vitlökssmör och blåmögelost till förrätt, grillad röding med svamp-sås som huvudrätt och slutligen Mamma Rosas chokladdröm? Det är dyrare än McDonald's, visst, men de flesta huvudrätter kostar faktiskt mindre än en tjugolapp. Den tre-rättersmiddag jag föreslår går på 34 euro.

4. Kafé Tin Tin Tango, Tölötorgg 7.

Riktigt mysiga kaféer är en bristvara i Finlands huvudstad men detta är en pärla. Två små rum där inredningen består av massvis med förstorade illustrationer ur några av Hergés berömda Tintinalbum. Är du en besökare med ett lass smutsvätt i ryggsäcken kan du tvätta den i en tvättmaskin i ett av rummen medan du dricker en kopp cappuccino och äter en baguette. Framåt kvällen är det rödvin som gäller och har man tur så kommer man en dag då Tin Tin Tango ordnar vinprovning. Det är kanske överflödigt att påpeka att stället frekventeras av bohemiska konstnärstyper?

Metro Records

Magazin, Torgg.6, tel. 12 154
Öppet: mån-fr 9-17, lör 10-14

Absolute Kidz 19
24 hitz

Robbie Williams
Inkl: The Singles Rudebox och Lovelight

Annapolis
Där hjältar föds och legenders skapas

CD **19⁹⁰** €

CD **19⁹⁰** €

DVD **20⁰⁰** €

Björn "Grulle" Eklund

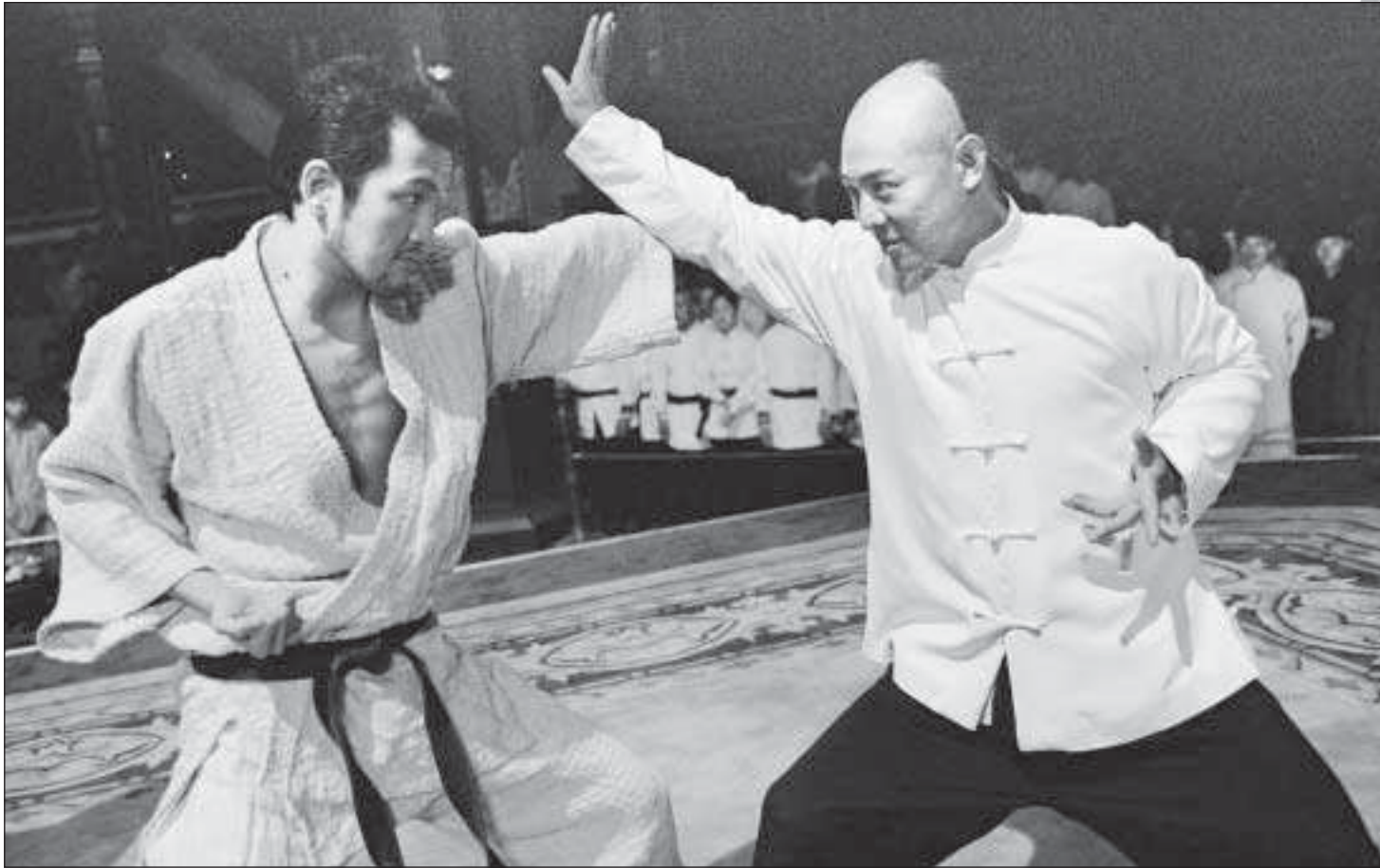
Lyssnar på: Richard Cheese (artist)
– **Radioheads** "Creep" har aldrig låtit bättre. Det samma gäller **Nirvanas** "Rape me".
För övrigt: nu när snön är här är det dags att plocka fram **Onkel Kånkels** julplatta och mys.

Anders Sims

Spelar just nu: Cassandra Wilson "Thunderbird" (cd)
– Kvinnan med den djupa jazzrösten har gjort en ny bra skiva. Den är också min nyanlända bebis första musikupplevelse utanför magen.
För övrigt... har jag aldrig firat Halloween. Till en början i protest mot plastig amerikansk kulturimperialism, och på senare år för att de stora hemmafesternas tid verkar vara över för min del.

Effektivt, snyggt och starkt

Kolonialkamp. Det är mycket symbolik i bakgrunden när Jet Li och Nakamura Shidou gör upp i "Fearless".

Foto: SONY

Film **Ny biofilm**

Fearless. Med: Jet Li, Shido Nakamura, Betty Sun med flera. Regi: Ronny Yu
Speltid: 1 tim 42 min. Censur: 15 år. F-15. Visas på bio Savoy.

Efter de stora framgångarna för Zhang Yimous "Hero" tycks martial arts-genren bli alltmer Kinapatriotisk. I "Fearless" vrids nationalismen upp ytterligare ett snäpp. För att gilla filmen måste du alltså köpa grundförutsättningen: Den hyllar ett land av extremtotalitär socialism, tortyr och massavrättningar. Punkt. Nu kör vi.

Tonen slås an direkt. Shang-hai 1910. "Kina är förödmjukad, ockuperat, kallas Asiens sjuke man", mässar en journalfilmsupphetsad berättarröst varpå den kinesiske hjälten Huo antrar ringen. I tur och ordning ska han besegra en kämpe från var och en av de kolonialmakter som sliter i Kina. Sist väntar en japansk kampsportsexpert.

Och så tillbakablick. Huo växer upp i en överklassbubbla av palats, tjänare och noggrant friterade svalbon. Här utövas kampsporten för ärans skull, men Huo ser möjligheten att skaffa sig makt, pengar och ett entourage värdigt **Mike Tyson** genom att droppkicka andra på käkbenet i slow motion.

Hans ego växer sig allt högre. Lika högt blir det fall vi alla väntar på.

Man anklagar ju gärna Hollywood för att göra film som tv-spel, men ur den aspekten spöar (bokstavligt talat) "Fearless" de flesta amerikanska konkurrenter. Vi börjar som barn och får slåss mot allt svårare motstånd för att slutligen ta oss an den största bossen av alla. Men det finns en grande finale - till slut ska vi alltså slåss för landets ära.

Det fungerar

Och det märkliga är att det funkar. "Fearless" är befriande befriad från det värsta martial arts-mumbojumbot som brukar ge bitter smak till de

här anrättningarna. Här hoppar ingen på trädkoppar eller springer uppochnar i taket; dramaturgin är rak och effektiv och filosofin inskränker sig till den klämkäckt taoistiska devisen "Om man bara är på bra humör smakar alla tesorter gott."

Det är effektivt, snyggt, starkt - särskilt slutet i all dess svulstiga Kinapatriotism - och faktiskt lite spännande. Då kan man till och med stå ut med den nakna maoismen där vår högborgerlige hjälte skickas ut till bondeproletariatet på landet och blir ödmjuk genom att plantera grodblad i prydliga rader.

ERIK HELMERSON/TT SPEKTRA

FRÅGELÅDAN

Frågelådan har pratat med gymnasieleven Axel Kronholm, 17, från Önningeby.

En mångsysslare, så beskriver han sig själv.

● Vad saknar du på Åland?

– Jag saknar en hel del. Bland annat vettiga priser och mera att göra, speciellt på vinterhalvåret.

● Vem är Ålands sexigaste man?

– **Anders Casén.** För han är stor och han mycket kunskap. Han kör dessutom en häftig bil, en Skoda.

● Midsommar eller julafton?

– Midsommar. Visserligen får man presenter på julen men sommar är trevligare.

● Höger eller vänster?

– Vänster. Jag känner mig mera vänster idag.

● Dagens ord?

– Mango chutney. Det är ett roligt ord.

● Vilken fråga skulle du driva om du var politiker för en dag?

– Legalisering av ett och annat. Bland annat fildelning.

● Kaffe eller te?

– Te. Jag dricker inte kaffe.

● Vem är din bästa vän?

– Jag har nog inte någon. Jag har en mindre grupp vänner som jag umgås med.

● Vad sjöng du senast i duschen?

– Jag ger dig min morgon, av Fred Åkerström tror jag han heter.

● Du måste avstå från en godsak resten av livet. Vad väljer du bort: chips popcorn eller godis.

– Popcorn ska bort. Det är en värdelös godsak. Popcorn fastnar i tänderna och smakar mindre än chips.

● Vad längtar du efter just nu?

– Jag längtar efter sommar.

● Hur vill du bli förförd?

– Hur som helst. Det är väl ganska oväsentligt. Är man med någon man tycker om är strategin mindre viktig.

● Föreställ dig själv om 10 år. Vad ser du?

– Jag är trainee på Jägerströms skrot. Det verkar vara ett omväxlande och skönt jobb.

● Vad tar du med dig till en öde ö?

– En flotte kanske inte vore så dumt.

● Varför är du så trött på morgonen?

– Jag vet inte riktigt. Jag går och lägger mig i rimlig tid på kvällarna, vid 11-snåret. Det är nog Guds straff till mig.

● Du är ett djur, vilket?

– Det skulle vara skönt att flyga. Så en fågel kanske. Går inte det så skulle jag vilja vara en silverfisk. Det skulle vara intressant att se livet ur en silverfisks ögon. Jag såg ett naturprogram om hur de parar sig, men det var inte så glamoröst, och det har ingenting att göra med mitt val av djur.

Text och foto: JOHAN ORRE

Anna Hannus

KRÖNIKA

Jag vill inte vara fånig på Halloween

Alltså, Halloween. Jag hyser någon slags spontan motvilja mot hela grejen. Inte för att jag har så mycket emot det faktum att det är en nyimporterad tradition att hålla på med pumpor och vampyrtänder och allt vad det nu är, inte heller för att det råkar vara amerikanska traditioner vi tar till oss.

Jag misstänker att anledningen till att jag inte riktigt gillar det är det här fenomenet med vuxna (halv-vuxna) människor som klär ut sig till jättepénisar eller korsettprydda häxor och sedan går ut och fester. Jag tror att jag inte gillar det mest för att det ser så fånigt ut.

Okej, det är väl kul för ungarna som nu har två tillfällen i året att klä ut sig och springa runt och terrorisera grannarna med krav på godis. Jag menar på min tid var ju tjugondagknut en av årets abso-

luta höjdpunkter - varför inte göra samma sak lite oftare? Kanske för att det inte blir riktigt lika roligt om man gör det oftare. Ungefär som om man skulle börja fira en extrajul i augusti.

Jag tror i och för sig inte att ungarna skulle ha något emot en extrajul heller. Så jag tror jag förstår dem, och jag är till och med beredd att bjuda på godis om någon skulle våga sig till vår dörr. Lite charmigt är det ju ändå med små sjuåriga vampyrer.

Men de som inte är barn längre. De ser bara fåniga ut. Särskilt jättepénisar förstås, men korsetthäxor är knappast mycket bättre. I och för sig borde väl de här fånigheterna uppmuntras - jag menar, egentligen är det ju alltför sällan som folk vågar vara barnsliga, se fåniga ut och ändå umgås med andra människor. Det kan mycket väl vara nyttigt. Jag är nog lite rädd

för det - och där har vi den naturliga förklaringen till min motvilja mot Halloween. Jag vill inte vara fånig.

Nåja, antagligen

slutar det ändå med att jag ser utomordentligt fånig ut och står på Mariefjärden och sörplar i mig mina drinkar genom sugrör eftersom min penisdräkt (som jag inte äger ännu, men som riskerar att tillverkas på förfesten) hindrar mig från att dricka normalt. Det kan faktiskt bli hur roligt som helst. Och kanske ge mig en ny självdistans.

I dag har vi kameran inbyggd i mobiltelefonen, alltid lätt tillgänglig.

Annat var det förr.

När fransmannen Daguerre för snart 170 år sedan kunde presentera en fungerande metod för att fotografera,

var det en omständlig, tidsödande och dyr process att skapa en bild.

Men rätt snart blev det bättre.

Redan på 1860-talet blev fotografiet folkligt. Var och varannan människa hade råd att gå till fotografen. Några

decennier senare började det dyka upp entusiastiska amatörfotografer.

Den revolutionerande kameran har inte bara gett oss en bildskatt av omistligt historiskt värde. Den har också förändrat vårt sätt att se på världen.

Så gick det till i fotografiets barndom

Gamla fotografier fascinerar! Också helt alldagliga bilder – en badstrand, en gata eller några människor kring ett bord – berättar efter några decennier mycket mer för oss än vad de någonsin gjorde som nytagna. Landskap och miljöer är inte längre desamma, det moderna har blivit gammalt, ungdomarna har åldrats.

En ny dimension har lagts till bilderna: Tiden.

Vi ser inte längre bara hur något ser ut – ett nutidsminne – utan vi kan också betrakta konsekvensen av tidens gång: Det sammanlagda resultatet av alla de små förändringar som ständigt sker – men som vi inte lägger märke till.

Därför är gamla fotografier så värdefulla.

De säger oss något om livet som vi inte märker – trots att vi lever mitt upp i det.

Daguerre var först

Det började för snart 170 år sedan.

Albert Bonniers förlag i Stockholm gav 1839 ut en oansenlig skrift med titeln ”Daguerreotypen. Beskrifning å den märkvärdiga uppfinningen att fixera framställda bilder, &c”. Innehållet var så revolutionerande att det för evigt gett sin franske författare, kulissemålaren Louis Jacques Mandé Daguerre, en plats i historieböckerna.

I skriften kunde allmänheten för första gången läsa hur man fotograferade.

Kunskapen spred sig snabbt över världen. På 1840-talet reste fotografer omkring i Sverige och porträtterade småstädernas borgerskap. Bland dessa fanns löjtnanten Lars Jesper Benzeltiern (1808–1880) som brukar räknas som Sveriges förste fotograf.

Snart började fotografer etablera sig i egna ateljéer. År 1852 öppnade Marie Kindberg en i Göteborg. Hon var den första i raden av många kvinnliga fotografer som gjorde yrkeskarriär på 1800-talet.

Omkring 1860 utvecklades en teknik att producera ”visitkort”, enkla och billiga fotoporträtt uppklistrade på kartong att dela ut till vänner och bekanta. Därmed blev fotografien snabbt folkligt.

Och på den vägen är det.

I slutet av 1800-talet förenklades tekniken och grunden lades för amatörfotografien. George Eastman som startade Kodak gjorde reklam under parollen ”Tryck på knappen! Vi gör resten”.

I takt med kamerornas tekniska utveckling under 1900-talet har foto-graferandet blivit allt vanligare. Numera har väl alla en kamera (till och med i telefonen, en annan revolutionerande 1800-talsuppfinnning).

Kollektivt minne

I dag är det svårt att föreställa sig hur det var att leva utan det kollektiva minne som gamla foton ger oss, i stort som smått.

Nästan alla viktiga historiska händelser sedan mer än hundra år tillbaka finns dokumenterade. Samtidigt har vi bilder inte bara från vår egen barndom utan även från våra föräldrars och deras föräldrars. Vi vet hur Mariehamn såg ut för hundra år sedan och kan ana hur det var att följa med på de åländska veteseglarna till Australien under mellankrigstiden.

En av de tidiga amatörfotografierna på Åland var folkskolläraren John Clemen (1877–1962) som har efterlämnat en bildsamling som ger oss ovärderlig kunskap om Åland förr i tiden. Han var hemma från Ödkarby i Saltvik, men verkade under större delen av sitt yrkesliv som lärare vid Näfsby skola i Hammarland. På bilden ser vi folket på gården Israels (Bjällbo) i Ödkarby: Småbrukaren Alfred Blomqvist (1854–1928), hans hustru Mina (1845–1922) i bakgrunden och dottern Hilda (1885–1964) som tog över gården tillsammans med sin make. Bilden torde vara tagen omkring 1905. Att bondelivet på Åland har förändrats på hundra år ger den tydliga bevis på.

Vad dessa bilder betyder för vår förståelse av historien blir uppenbart om vi tänker oss ytterligare hundra år tillbaka i tiden.

Faktum är att vi knappt har en aning om hur det såg ut på Åland i början av 1800-talet. Den tidens byggnadsskick är i princip okänt för oss liksom hur kulturlandskapet tedde sig och hur folk var klädda.

Men hade kameran funnits skulle vår kunskap varit en helt annan.

Senare till Åland

Till Åland kom fotografien senare än på många håll i Sverige.

Landskapet saknade stad ända till 1861, och Mariehamn påminde de första decennierna mest om en bondby. Det fanns nog mer lukrativa marknader. Ändå verkade en August Plantin (1824–80) tidvis på Åland, men hans bevarade produktion är blygsam. Besökande fotografer måste också ha varit sällsynta, eftersom äldre fotografier (från 1870-talet och tidigare) är mycket ovanliga.

Fästningssamhället Skarpans hade både välutbildade och tekniskt intresserade invånare. Där skulle ha kunnat bota någon som tidigt började fotografera, men så verkar inte vara fallet. Samhället förstördes samma år som fotografien fyllde femton år.

Det dröjer till slutet av 1800-talet innan bilder av åländska miljöer blir mer vanliga. Ändå saknas fotografier av många byar från detta sekel och

även av viktigare byggnader. Brändö gamla kyrka, byggd 1749, finns veterligen inte avbildad – varken på foto eller teckning – trots att den revs så sent som i början av 1890-talet.

På Åland sker fotografins breda genombrutt först i början av 1900-talet.

Visitkortsporträtt finns däremot av många ålänningar redan från 1860- och 70-talen. Korten sitter ofta i bastanta fotoalbum, instuckna i utskurna hål på sidorna. De flesta äldre är säkert tagna vid besök i städer som Stockholm, Åbo eller Helsingfors, men en del kan ha någon kringresande marknadsfotograf som upphovsman. Att ålänningarna var ett sjöfarande folk märker man av att inte så få kort är tagna i avlägsna hamnstäder som Köpenhamn, Lübeck och Grimsby.

Ett sorgligt problem med dessa äldre porträttbilder är att de ofta har blivit anonyma. Den som bläddrar i albumen möter blicken av hundratals ålänningar som levde på 1800-talet – men finner inte en enda anteckning om vilka de är. Och ingen finns längre som minns människorna.

Pionjären Bodnar

Det dröjde till 1890 innan en fotograf etablerade sig på Åland.

Pionjären blev en ungrare, Ludvig

Bodnar. Hans namn är välkänt för de flesta som är intresserade av Ålands historia. Men som person är han ändå påfallande anonym.

Angbåtsforskaren Ove Iko presenterar Bodnar kort i Spirkasen 21 (1999) men konstaterar att det är svårt att finna uppgifter om honom. Man vet att han var född 1838, etablerade sig i Mariehamn 1890 i handlanden Rosténs gård, gifte sig 1906 med en åländska och dog 1909 i Mariehamn. Ankan Ida Bodnar levde

är okänt, inte heller vet vi vad som hände med hustrun och dottern.

Däremot vet vi att han under sina knappa tjugo år på Åland inte bara bedrev verksamhet i Mariehamn och Godby utan också i Nystad och Stockholm.

Även om det finns en del äldre fotografier tagna på Åland är det knappast överord att påstå att det var med Ludvig Bodnar som fotografien på allvar kom till landskapet.

Tidsmaskin

Alla har vi väl gamla fotografier hemma.

Så länge vi vet vad de föreställer och kan placera dem i ett sammanhang är de var och ett en liten tidsmaskin som hjälper oss att förstå historien.

Men utan kunskap om motivet förlorar ett fotografi mycket av sitt värde.

Därför är det viktigt att skriva ned vad bilderna föreställer, för framtida generationer.

Även om det känns onödigt just i dag – så många vet ju ändå vad bilden föreställer – räcker det med att bläddra i ett gammalt album med oidentifierade bilder för att förstå de värden som går förlorade när kunskapen om en bild försvinner.

Så fram med album och penna och börja notera!

HÅKAN SKOGSJÖ

ända till 1950.

Om Bodnar är också känt att han på 1870-talet ska ha varit verksam i Helsingør i Danmark och senare i Brevik på norska sydkusten, där han bodde 1885 med sin dåvarande hustru Marta, född 1847, och en dotter Sigrid Bodnar, född 1868. Både hustrun och dottern var födda i Bergen, vilket tyder på att Bodnar kan ha bott där tidigare.

Hur det kom sig att han lämnade Norge och slog sig ner i Mariehamn

Sport ”Grönvitt” tar sikte mot första seger

Prispengar till Chief Boy

TRAV. Två åländska hästar startade på ett blåsig och snötäckt Solvalla under onsdagen. I lopp 1 slutade Chief Boy med **Ronny Gustafsson** i sulkyn på en femte plats med tiden 1.16,8 i loppet som mätte 2.140 meter voltstart. För den insatsen blev det 4.000 kronor till ägarna och uppfödarna **Lars Eriksson** och **Inge Sundström**. För Tequila Zon med **Erik Lindgren** i sulkyn blev det ingen placering i V64:ans andra avdelning. (mt)

Åland Marathon växte

MOTION. Nu är siffrorna sammanställda från Åland Marathon och dess kringevenemang som gick av stapeln i söndags. Trots den hårda stormen som tvingade många att stanna hemma eller åka förbi Åland, slöt närmare 600 deltagare från 15 olika nationer upp till maratonloppet. Totalt med de övriga loppen genererade evenemanget omkring 1.050 turister som utnyttjade cirka 1.300 gästnätter. – Evenemanget är ett bra exempel på framgång genom samarbete mellan bransch, näringsliv och det offentliga. Evenemanget har även fått relativt stor genomslagskraft i såväl nationell som internationell media och sätter därmed Åland på kartan under en period på året då turistströmmen är mycket svag, säger medarrangör **John Holmberg**. (mt)

MOTORSPORT
Bilorientering, Hamnbutikensnuren 29 oktober
Klass A: 1) Rainer Eklund 45.24, 2) Kaj Suomi/Ulf Nyman 88.10, 3) Mats Andersson/Kenneth Söderqvist 91.15.
Klass C: 1) Tomas Jansson/Erik Davidsson 111.36, 2) Hans Eriksson/Christoffer Eriksson 114.39, 3) Peter Sjöblom/Desiré Danielsson 140.04, 4) Ralf Enholm/Fredrik Lundgren 148.43, 5) Carolin Blomqvist/Emma Öhlund 173.57.

ISHOCKEY. IFK Mariehamn har inlett säsongen i Västkustligan med en poäng på fem matcher. I helgen räknar laget med sin första seger. – Klarar vi inte det, är vi dåliga, säger tränaren **Mikael Rosbäck**.

Dubbelmöte på hemmaplan i Islandia väntar IFK Mariehamns herrar i Västkustligans division III. På lördag står HC Mean Machine för motståndet, ett lag som på fem matcher har idel försluter bakom sig och en målskillnad på 10-48. Mot serieledande Salo HT förlorade man till exempel med hela 1-22. IFK:s s förlustsiffror mot samma lag blev 1-7. Rimligtvis borde Grönvitt alltså vara en storlek större. – Men man ska inte stirra sig blind på siffrorna, alla matcher ska spelas, säger tränaren Mikael Rosbäck.

Fullt lag
Han är dock optimistisk då lagmaskinen har nästan alla delar i bruk. – Folk börjar återvända från sjukstugan. Vi har egentligen bara två kvar på skadelistan och nästan fullt lag för första gången i år. Vi kan ställa fyra fulla femmor på isen, men jag tror inte vi

använder så många, säger Rosbäck. Inför säsongen började IFK i starkt underläge som nygammalt A-lag med få träningsmatcher i ryggen. Nu har man dock fem seriematcher bakom sig och börjar komma in i tempot. Därför räknar tränaren med seger på lördagskvällen. – Klarar vi inte det, är vi dåliga, säger han.

Dubbelseger?
På söndag är det Pargaslaget ParSport som gästar ishallen i Mariehamn. I bortamötet i början på oktober blev det IFK-förlust med 2-6. – Den matchen lär bli av en annan kvalitet, även om jag inte sett HC Mean Machine. Pargas har vi ju sett och vet att de är duktiga, men jag tror att vi kan ta också dem. Det ska bli intressant att se! Klockan 18.30 är det nedsläpp bägge dagar.

MALIN TILLSTRÖM
malin.tillstrom@nyan.ax
tfn 528 478

Segervittring. IFK Mariehamns lagmaskin börjar få delarna på plats. I helgen räknar man med minst en seger. På bilden, lagkapten **Matts Clemes** i en tidigare match. Foto: JONAS EDSVIK

På gång LÖRDAG

Skytte
Bredmo
Fältskytte: 12.00, endast kal. 22lr.

Ishockey
Islandia
Upplandsjuniorerna: 14.30 IFK Mariehamn-Almtuna IS 1 (hemmapremiär).
Västkustligan: 18.30 IFK-HC Mean Machine.

SÖNDAG
Ishockey
Islandia
Västkustligan: 18.30 IFK-ParSport.

Kom ihåg

IFK fotboll: Oldboys och veteraner säsongens första inneträning Baltikhallen söndag 18.00-19.30.
ÅSSF: Deltävling 1 i luftgevärscupen avgörs i Bredmo på tisdag 18.15. Juniorer som skjuter med stöd tävlar på onsdag 18.15. Tävlingskalender för luftgevärsäsongen finns också på www.sportskytte.ax.

ÅID-simning: Valmöte onsdag 8 november i Mariebad 18.30. Stadgeenliga förhandlingar.

ÅID-skidor: Kom ihåg att anmäla dig till Idre-resan 6-10 december senast 3 november Anmälan samt info Charlotte tfn 0457-5267037.
MSF: Årsmöte lördag 25 november på Club Marin. Stadgeenliga förhandlingar och fri diskussion. Supé med måltidsdryck och kaffe 15€. Förhandsanmälan senast 22 november, tfn 15501.
ÅSSF pistol: Fältskytte

lördagen den 4 november 12.00 på Bredmo pistolbana. Endast kal. 22lr. Lite lättare bana som passar nybörjare.
Idrottsforum 2006: Lördag 18 november 09.30-16.30 arrangeras idrottsforum i Ålands lyceums, hörsalen. Anmäl dig till forumet genom att fylla i formuläret som finns på Ålands Idrottsförbunds hemsida www.aif.aland.fi eller ring till kansliet telefon 17228 senast den 10 november.

SKYTTE
Viltmål med sju deltagare:
Klass A 30+30: 1. Jan Malmberg 545 poäng, 2. Ted Holmström 535
A50 30+30: 1. Ralf Lindholm 509 (nytt personbästa), 2. Håkan Lindroos 438
A70 20+20: 1. Jens Harberg 297, 2. Halvard Grönlund 160
Jägarklass 20+20: 1. Roger Lindblom 239

2	5	4	7	1	3	6	8	9
3	9	6	2	5	8	7	1	4
1	8	7	9	4	6	3	2	5
4	7	1	8	2	5	9	6	3
6	2	9	3	7	4	8	5	1
8	3	5	6	9	1	4	7	2
7	1	3	5	8	9	2	4	6
9	4	2	1	6	7	5	3	8
5	6	8	4	3	2	1	9	7

Ålands Idrottsdistrikt r.f.
Ordinarie HÖSTMÖTE
tisdag 21.11.2006 kl. 19.00 i
Ålands Hotell- & restaurangskola, Mariehamn
Alla välkomna! Styrelsen

IFK MARIEHAMN

HC MEAN MACHINE

Islandia
Lördag 4.11 kl. 18.30
Entré: vuxna 5€ 13-18 år 3€

IFK MARIEHAMN

PAR SPORT

Islandia
Söndag 5.11 kl. 18.30
Entré: vuxna 5€ 13-18 år 3€

Ishockey
Västkustligan div. 3

SILJA LINE

nyan.ax

Hej alla hurtbullar!

Du kommer väl ihåg att lämna in ditt Motionskort, som pågick från 1.9 till 31.10!

SISTA INLÄMNINGSDAG MÅNDAG 6 NOVEMBER

Vinn presentkort värt **150 €** Nya Åland

► LEDIGA PLATSER

Mariehamns stad

vill som arbetsgivare ge sina anställda möjlighet till aktiv delaktighet och personlig utveckling samt ett arbetsklimat som kännetecknas av öppenhet, rättvisa och arbetsglädje. Staden har ca 770 anställda.

Till vår kunniga och engagerade personal söker vi nu en

SOCIALARBETARE

till omsorgsavdelningen med arbetsuppgifter inom handikappservice och äldreomsorg

Kompetenskrav: Socionomexamen eller motsvarande utbildning. Vi värdesätter även arbetserfarenhet och god förmåga att samarbeta i klientnätverk.

Eftersom Mariehamns stad eftersträvar en jämnare könsfördelning inom alla personalgrupper ser vi gärna både kvinnliga och manliga sökanden.

Tillträde: 1.1.2007 eller enligt överenskommelse.

Tjänsten besätts under förutsättning att stadsstyrelsen godkänner besättande.

För ytterligare upplysningar, kontakta omsorgschef Benita Muukkonen tel +358 (0) 18531736, 0457-3613291.

Mera information om staden och om stadens personalstrategi finns på www.mariehamn.aland.fi >Lediga jobb.

Välkommen med Din ansökan, som skall vara oss till handa **senast den 17.11.06** under adress

Socialförvaltningen i Mariehamns stad,
Omsorgsavdelningen, PB 207
AX - 22101 Mariehamn

Mariehamn 2.11.06
Socialnämnden

► MÖTEN

Liberalernas kandidatgrupp!

Intresserad av lagtingsvalet 2007?

Du som funderar på att kandidera, välkommen på vår träff
onsdag 8.11 kl. 19.00

i konferensrum 3
i Självstyrelsegården.

► MÖTEN

Mariehamns stad

Missbrukarvården på Åland

håller
träff för anhöriga och närstående.

Vi träffas och diskuterar och får möjlighet att träffa andra i liknande situationer

lördag 11.11 kl. 13-17
söndag 12.11 kl. 13-17

Anmälan **senast onsdag 8.11 kl. 15.00**.
Anmälan gäller båda dagarna tel 531 728.

Anmälan kan även göras på telefonsvararen.

► LEDIGA PLATSER

ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

lediganslår följande tjänster med aktuell placering på långvårdsenheten

- 1) **en avdelningsskötare,**
- 2) **en bitr. avdelningsskötare,**
- 3) **en sjukskötare,** för närv. placering natt,
- 4) **en sjukskötare,** pool,
- 5) **en närvårdare/primärskötare,** sysselsättningsterapi,
- 6) **två sjukskötare,** långtidsvikariat, pool,
- 7) **en sjukskötare,** långtidsvikariat, ansvarsområde, resp.vård

Kompetenskrav enligt reglemente.

Lön enligt gällande TKA.

Tillträde enligt överenskommelse.

Ansökan och närmare förfrågan riktas till överskötare Ann-Christine Mannström, Ålands hälso- och sjukvård, PB 1055, 22111 Mariehamn, tel. 018-538468 eller e-post: ann-christine.mannstrom@ahs.ax

Ansökan inlämnas senast 27.11.2006, kl.15.00.

► MÖTEN

HÖSTMÖTE

lördagen den 11 november kl. 19.00 i Jehuset.

Visning i båtbyggeriet från kl. 18.00.

Välkomna!

► MÖTEN

HÖSTMÖTE

Lokalavdelningen i Hammarland

Höstmöte fredagen den 10 november kl. 19.00 i Kattby Café.

Stadgeenliga förhandlingar

Servering

Gäst:
lagtingsledamot
Mats Perämaa.

► ÖVRIGT

3 keliga katter söker nya hem!

Randig kattfröken på 4 månader

Steriliserad kattdam

Lykke, steriliserad 9-årig kattdam

Känner du igen oss, eller vet var vi hör hemma, ring jourtelefonen **0457 3424 850 vardagar 18-20 samt helger 12-15.**

Se även vår hemsida för mer information www.djurskydd.net

Kommer jag äntligen iväg till Litauen?

För min del

Hasse Svensson

has.se.svensson@telia.com

■ Västlig journalistik var jag med och spred information om i postsovetjetiska Estland, Lettland och Kaliningrad första halvan av 1990-talet, på uppdrag av Nordiska ministerrådets journalistcenter i danska Århus.

Missionen innebar omskande upplevelser i Tartu, Riga och den ryska exklaven. Och stämningar av "vad ska hända nu, så mycket har förötts, slipper vi verkligen sovjetdiktaturen..." respektive "nu blir allt möjligt, någon gång..."

Men till Litauen kom jag inte.

Nu har jag upplevt en presentation av den sydligaste baltrepublikens turistiska fördelar, som i entusiasm och finurlighet nog överträffar vad jag tidigare varit med om i branschen.

Det var Föreningen Norden i Stockholm som inbjudit chargé d'affaires **Vaidotas Karvelis** och kulturattachén **Liana Ruokyte** vid Litauens ambassad på Östermalm till informationspunkten Norden i Fokus på Kungsholmen, där åländska **Runa Eriksson** är projektchef.

Liana är den som talar effektivt svenska i närmast rytmiska satser. Hon är en driven estradös, kvick också i repliken. Konkurrenter i turismbranschen har anledning att studera hennes framförande.

Här följer några toppar.

Europas geografiska centrum ligger i Litauen, med i dag knappt 3,5 miljoner invånare (6 procent ryssar). Landet nämndes första gången i skrift 1009, blev romersk-katolskt i mitten av 1200-talet, antog det latinska alfabetet och var i slutet av 1300-talet en framgångsrik militärmakt, som sträckte sig från Östersjön till Svarta havet.

- Vi var vikingar till lands, inflikar beskickningschef Karvelis med glimt i ögat.

Språket är det äldsta indoeuropeiska i Europa, jämförs med sanskrit och gammalgrekiska. En av dialekterna kan förstås också av letter.

Under 40 år, 1864-1904, förbjöd ryske tsaren litauiska som skriftspråk och påbjöd dödsstraff för insmuggling av böcker på detta språk. Sådana böcker lästes ändå, i hemlighet. Mäniskor talade i smyg litauiska med varandra. Och i 50 år av Sovjet-ockupation var ryska det officiella språket i Litauen.

Efter befrielsen har litteraturen exploderat, särskilt lyriken, där två författare nämnts i debatten om Nobelpris. I dag finns tjugo böcker på litauiska översatta till svenska, bland dem en diger volym med dikter av 26 samtida författare. Två till utkommer under november.

Liana säger leende att Litauen har tre religioner: katoli-

cism, basketboll (på världsnivå) och poesi, som var kodspråk under diktaturen. Litauen har tre-fyra världsnamn inom teaterkonsten. Bildkonsten och filmen rymmer genier. Balett och jazz blomstrar.

Sångfestivalerna och folkmusiken finns på UNESCOs världsarvslista, liksom Gamla stan i Vilnius, i mäterlig barock, som står med ingenting mindre än en ärkekatedral. I Litauen är sången ingen gammaldags kultur. Alla sjunger och kan många sånger, från småbarn till mormor. Tio internationella folkmusikfestivaler rullar och ger ett rikt program varje sommar. Det sjungs i alla gathörn i Vilnius centrum.

Intressanta italienska influenser kom in kulturen, politiken och matvanorna på 1500-talet, genom renässansprinsessan **Bona Sforza**, som giftes in i den litauiska kungaätten och hade med sig ett följe av experter.

Det litauiska nationalköket, sopprikt och med svart rågbröd, tilldelas maximiantalet stjärnor av kulturattachén.

- Mycket fin mat i restaurangerna och till mycket låga priser - än så länge. Litauen är också känt för sitt goda öl.

Kuriska näset, med vita vandrande sanddynor vid Östersjön, är en mäktig naturupplevelse, ännu ett världsarv.

Liana Ruokyte berättar om generösa spa-anläggningar i den mest kända kurorten, Druskininkai. Man kan få ett lyxdygn inklusive inkvartering och mat för drygt 100 euro per person, hävdar hon. Flera flygbolag trafikerar Sverige-Litauen och priserna är låga.

Men vågar man? Det sägs ju att brottsligheten är omfattande i Vilnius!

- Sådän finns. Men brottslingarna har nu flyttat verksamheten utomlands. Det stjäls mera bilar i Stockholm än i Vilnius, parerar Vaidotas Karvelis.

Jag kommer nog äntligen iväg till numera EU-landet Litauen...

Klippt

noteringen/

En **turistattraktion** är en empirisk relation mellan en turist, en blick och något som informerar om vad man ser.

"Sammantaget betraktar jag turistattraktioner och hur människor förhåller sig till dessa som en av de mest komplexa och metodiska av alla de koder som konstituerar det moderna samhället".

Dean MacCannell i uppsatsen i boken "Defining Travel. Diverse Visions", utgiven av Alabama State University, enligt Svenska Dagbladet 25.8.02.

► LEDIGA PLATSER

Ålands sjösäkerhetscentrum är en samordningsenhet med uppgift att planera, samordna, organisera och marknadsföra kurser med tonvikt på sjösäkerhet. Ålands sjösäkerhetscentrum marknadsför kursverksamhet som ordnas i den egna anläggningen samt vid Ålands sjömansskola, Högskolan på Åland och Mariehamns räddningsverk.

Ålands sjösäkerhetscentrum lediganslår ett moderskapsvikariat som

EKONOM

Vikariatet gäller för tiden 5.2.2007-29.12.2007 med möjlighet till förlängning.

Ekonomens ansvarar för fakturahantering och bokningar samt kursintyg. Ekonomens skall bl.a. uppdatera hemsidan, planera och uppgöra marknadsföringsmaterial, delta i styrelsens möten samt samarbeta med övriga utbildningsenheter.

Behörighetskrav för tjänsten är merkonom eller motsvarande lämplig utbildning.

Lön utgår enligt löneklass A17 (1664,80-2126,11 euro/månad + allmänt lönstillägg). Arbetstiden är 36 h 15 min per vecka.

Närmare upplysningar om tjänsten lämnas av chefen för Ålands sjösäkerhetscentrum, Leif Lindman, tfn 018-532 295 eller ekonom Linda Gripenberg tfn 018-532 296.

Sedvanliga ansökningshandlingar skall vara Ålands sjösäkerhetscentrum tillhanda **senast den 17.11.2006 kl. 16.00** under adress Ålands sjösäkerhetscentrum, Neptunig.6, Pb 75, 22101 Mariehamn. Märk kuvertet med "Vik. ekonom".

Mariehamn den 3 november 2006

TV-programmet

fredag 3 november

7.00 Gomorron Sverige [88001715]
10.30–12.15 UR-program [7581951]
10.30 Samtal med [6457390]
10.45 Living room (R) [2928319]
11.15 Bajo el cielo de Madrid (R) [2986628] 11.30 Le Maroc qui bouge (R) [9966241] 11.40 Les petits animaux sauvages (R) [9585574] 11.45–12.15 Garage – älska film! (R) [5989932]
13.00 Rapport [83048]
13.05–14.05 På spåret (R) [1234357]
14.20 Söderlund & Bie (R) [178574] Även 4/11.
14.50 Välkommen på 50-årsfest (R) [10381970]
17.00 Rapport [60048]
17.10 Gomorron Sverige [2807311]
17.55 Tinas kök (R) [19845] Även 4/11.
18.25 Pralinen [30338] Underhållning. Även 4/11.
18.55 Helgmålsringning i allhelgonatid [7224067] Hundratals ljus brinner i mörkret på Röbäcks skogskyrkogård utanför Umeå.
19.00 Bolibompa [8970] 19.00 Höjdarna [13] 19.30 Tillbaka till Vintergatan (R) [74]
20.00 Bobster [15] 20.00 Programstart: Fredagsröj [15]
20.30 Rapport [86]
21.00 Doobidoo [68999] Musikalisk tävling. Del 5 av 12.
22.00 Den som viskar [54932] Svensk psykologisk thrillerserie från 2006. Del 1 av 2. I rollerna: Pernilla August, Anders Ekborg, Lia Boysen.
23.30 Mäklarna (R) [4574] Svensk dramakomediserie från 2006. Del 6 av 12. Även 4/11.
0.00 Rapport [37926]
0.10 Kulturnyheterna [9116549] Repris från tidigare i dag.
0.20 Ormens väg på hälleberget FILM [8878655] Svenskt drama från 1986. Handlingen utspelar sig på 1860-talet i Västerbotten. Änkan Tea har en skuld till handelsmannen, som vill ta ut den i natura. I rollerna: Stina Ekblad, Stellan Skarsgård.
2.10–8.00 SVT24 [35766810]

10.30–16.00 24 direkt [41514883]
10.30–16.00 Kvinnor och hälsa [41514883] – 1,6 miljonerklubben (R)
16.45 Veronica Mars (R) [499680]
17.25 Tango för Astor Piazzolla (R) [904661]
18.20 Nyhetstecken [7368609]
18.30 Oddasat [44425] [41514883]
18.45 Uutiset [6377864]
18.55 Regionala nyheter [9242135]
19.00 Aktuellt [32593]
19.15 Go'kväll [760609] Magasin. Middagsvärd är artisten Wenche Myhre. Wenche står också för musiken tillsammans med bl a Anders Eljas och Backa Hans. Bok- och filmtips. Programledare: Ragnar Dahlberg. Även 5/11.
20.00 Kulturnyheterna [86338] Även i SVT1 senare i kväll.
20.10 Regionala nyheter [8004864]
20.30 Trassel [4932] Finlandssvensk komediserie från 2004. Ale får farligt besök från det förflutna. Del 10 av 12. Även 5/11.
21.00 Père-Lachaise – de odödligas kyrkogård [95654] K special. Père-Lachaise i Paris är den slutliga viloplatsen för många storheter inom konsten. Här ligger bland andra Chopin, Jim Morrison och Proust.
22.00 Aktuellt [76999]
22.25 A-ekonomi [5269048]
22.30 Musikbyrån [4796] Musikmagasin. Del 2 av 10. Spank Rock och Disco D sprider en ny klubbhybrid där råa, snabba stilar mixas med mer klassiska hits.
23.00 Nyhetssammanfattning [65970] Utrikes, inrikes och regionala nyheter.
23.03 Sportnytt [300041390]
23.15 Regionala nyheter [6895845]
23.25 Väder [6033131]
23.30 Vita huset [35086] Amerikansk dramaserie. Del 7 av 22. En direktsänd debatt visas mellan de två presidentkandidaterna. I rollerna: Martin Sheen, Alan Alda.
0.15 Spooks [4413346]
1.10–1.40 Humorlabbet: Grotesco royal (R) [9112452] Även i SVT1 6/11.

7.30 Ed, Edd & Eddy [248932]
8.00 Masken [249661]
8.30 Simpsons (R) [5894680]
9.55 Oprah Winfrey show [3247796]
10.50 Våra bästa år (R) [2446845]
11.40 Everwood [5904393]
12.30 Ensamma hemma [7574116]
13.25 Lyckochansen [2685086]
13.50 Våra bästa år [4651357]
14.40 Operah Winfrey show [5868425]
15.35 The Bondi beach block [6261593]
16.30 Glitter [900222] FILM Amerikanskt romantiskt musikaldrama från 2001. I rollerna: Mariah Carey, Max Beesley.
18.30 Nanny [435406]
19.00 Simpsons [366777]
19.30 Simpsons [992796]
19.55 Update [5864951] Nyhetssändning med väder.
20.00 Extreme home makeover [257680] Amerikansk inredningsserie från 2005. Del 24 av 29.
21.00 The kommander [9614845] Brittisk deckarserie från 2006. Del 2 av 2. En psyksjuk man rymmer från ett mentalsjukhus och samma kväll försvinner en ung kvinna från en nattklubb
22.35 Scream 3 [5555086] FILM Amerikansk skräckthriller från 2000. I det sista kapitlet i Wes Cravens skräcktrilogi har Sidney Prescott, som fortfarande plågas av de fäsansfulla händelserna på Windsor College, dragit sig tillbaka till Kalifornien där hon lever ett stilla liv. Sidneys fridfulla tillvaro störs dock när Hollywood skakas av en rad fasansfulla mord. I rollerna: Neve Campbell, Courteney Cox, David Arquette.
0.45 The shield [3349365]
1.45 Jakten på det förflutna [2446723] FILM Amerikanskt drama från 1999. Rebecca Vega lider av minnesförlust och plågas av mardrömmar och huvudvärk varje gång hon tänker på att skaffa barn. I rollerna: Jane Seymour, David Keith, Bruce Davison.
3.30 Celebrity poker showdown [2775758]
5.15 Insider [8343839]
6.05–6.55 Ellen DeGeneres [3800568]

6.50 Nyhetsmorgon [97427777]
11.00 Nyhetsmorgon efter tio [118154]
12.30 Pussel [7505086]
13.25 Hem till gården [984593]
13.55 Nyheterna [3884661]
14.00 Direkt: Dagens rätt [702357]
14.25 Nya tider (R) [146222]
14.55 Ordjakten [5847932]
15.50 Nyheterna [7827390]
15.55 Martha [6289999]
16.50 Lattjo lajban: Dr Mugg [3092067]
17.15 Doktorn kan komma (R) [372154]
18.10 That '70s show (R) [470796]
18.45 Förkväll [5327715]
18.55 Lokala nyheter och väder [4850048]
19.00 Förkväll, forts [130241]
19.50 Lokala nyheter [1474406]
20.00 Nyheterna och ekonomi-nyheterna [353203]
20.30 Postkodmiljonären [352574]
21.00 Idol 2006 [702715] Svenskt underhållningsprogram från 2006. Del 19 av 23. Även 5/11.
22.30 Hey Baberiba [372338] Svensk humorserie från 2006. Del 5 av 8. Även 5/11.
23.00 Nyheterna, sporten och vädret [410777]
23.25 Idol 2006 [8178067] Resultatet av omröstningen i kvällens program av Idol 2006 redovisas i direktsändning. Även 5/11.
23.40 Jordan, rättsläkare [197390] Amerikansk dramaserie från 2005-06. Del 7 av 21. En mördare kopierar en tidigare seriemördares gärningar och hela bårhuset blir engagerade i fallet.
0.35 Advokaterna [7666471]
1.25 Parlamentet (R) [6957549]
1.50 De misstänkta [22609297] FILM Amerikansk thiller från 1995. Fem män står inför en vittneskonfrontation. I rollerna: Stephen Baldwin, Gabriel Byrne, Kevin Spacey.
3.45 Pokermiljonen (R) [2913704]
4.30 CBS 60 minutes [6719452]
5.15 CBS 60 minutes [9901988]
6.00 Lättlagat (R) [816926]
6.25–6.55 Lättlagat (R) [5514574] Även 18/11.

10.10 Rymdmapp Venus är som Jorden om det hade gått fel. En livlös planet med än tät och kvävande atmosfär och en temperatur som smälter bly.
10.20 X-tra Special: Staden Del 3. Förorter. Utanför staden finns förorterna. Är förorten en betongmar-dröm eller en gemenskap? Vem bor i förorten och varför?
10.30–10.59 Zon5: Station T Alla har vi här på de mest mystiska ställen (speciellt Tom), men varför?
17.15 Kortnytt
17.16 Zon5: Paffabriken Avsnittet där André offerar familjen. Hela livet är en improvisation, men vem är bättre, flickorna eller pojkarna?
17.45 Buu-klubben: Trillingarna Sankt Göran och draken. När trillingarna gör hyss förflyttar häxan dem till sagovärlden. De får återvända först när sagan slutar lyckligt.
18.15 Tv-nytt
18.30 Obs Aktualiteter.
19.00 Bevara byggnaden Om interiörernas oskyddade tillvaro. Ett program om det otillräckliga byggnadsskyddet i en tid av ständig förändring.
19.30 Tvårs över Kanada Del 1 av 3. Från Halifax är det 6 000 km till Vancouver. I början av sin resa möter den danska redaktören Helle Lyster hummerfiskare på Nova Scotia och mohawker i Montreal.
20.00 Tv-nytt
20.20 Jools Holland med gäster I kväll: Morrissey, Crosby & Nash, Dirty pretty things, Hot chip.
21.15 En mångfasetterad värld Zambia – elefanternas dal. Vår planet är en unik mosaik av folk, platser och traditioner.
21.30 Mamma FILM Amerikansk komedi från 1996. Om en man med två skilsmässor bakom sig. För att lära sig förstå kvinnor flyttar han hem till mamma. I rollerna: Albert Brooks, Debbie Reynolds, Lisa Kudrow. Regi: Albert Brooks. (Mother).
23.25–23.30 Kvällsnytt

5.55 Ettans mor-gon-tv [15745390]
9.15 Läkarna på landet [5222654] I stormens öga.
10.10 FST: Rymd-mapp [1082048] Venus är som Jorden om det hade gått fel.
10.20 FST: X-tra Special: Staden [1006628] Del 3. Förorter.
10.30 FST: Zon5: Station T [4512]
11.00 Tv-nyheter [47715]
11.05 Utbildning, dagföreställning: Vetenskapsbanken II [3801574]
12.35 Go Yoyo Go [845864] Del 23 av 26. Springtime!
12.45 Es español 2 [263086] Grundkurs i spanska, andra året, del 10 av 12.
13.00–13.10 Tv-nyheter [71203]
13.30 Paragrafer och något att bita i [7680] Del 2 av 10. Hur bra ska en invandrare behärska finska? Musikalisk gäst är Neff Irizarry.
14.00 Kunskaps-tv: Digital-fotografering [96425] Del 1 av 7. Lär känna kameran.
14.15 A-plus [4698241] Aktuellt om ekonomi.
14.35 Atlas [677970] Utrikes aktualiteter.
15.00 Tv-nyheter [58241]
15.05 Diagnos: Mord [6946203] Amerikansk kriminalserie.
16.00 Prisma Studio [5845] Aktuellt om vetenskap.
16.30 Finländska melodier [8390] Modernismen.
17.00 Tv-nyheter och ekonomi-nyheter [55116]

17.10 Kvinnans röst – och man-nens [33425] Rättvisa.
17.40 Nyheter på teckenspråk [7554932]
17.45 FST: BUU-klubben: Trillingarna [13661] Sankt Göran och draken.
18.15 FST: TV-nytt [333195]
18.30 Nyhetsrubriker [59845]
18.31 En droppe [100050574] En tanke om tro.
18.40 Världens skatter [498845]
18.55 Tillbaka till Aidensfield [4517425]
19.45 Hemhamnen [489222] Kati och Riku Häyrynen bygger en semesterbostad på en tomt i Kenya.
20.30 Tv-nyheter och väder [22628]
20.55 Sportrutan [5491319]
21.00 A-studion [35]
21.30 Mother [8956406] FILM Amerikansk komedi från 1996. I rollerna: Albert Brooks, Debbie Reynolds, Rob Morrow.
23.10 Tv-nyheter [5038883]
23.20 Kulturnyheter [1815777]
23.25 FST: Kvällsnytt [1830086]
23.30 Stjärnstud [23406] Ett filmprogram där veckans premiärer presenteras och recenseras.
23.40–23.50 Euronews [9228338]

6.30 Ylekax [76893262]
10.00 Revolver [29574]
11.00 Sudoku + Spelpåse [2279222]
12.20 Gänget och jag [2763425]
12.45 Dagens rubriker [4539222]
13.40 Ögonvittnet: Hemlighållna bakterier [633672]
14.10 Ljuva Elisa [3211135]
15.00 Gympa: Styrketräning [4241]
15.30 Helan & Halvan: Det bästa [15048]
15.35 Djuren i mitt liv (R) [4016203]
16.00 Superfarmen [61203]
16.25 Delta State [6337048]
16.55 Benjamin Björn [6117661]
17.20 Lilla tvåan [48932]
17.50 Regionala nyheter [7361796]
18.00 Tv-nyheter och ekonominytt [47512]
18.15 Tvåans höstväder [9256338]
18.20 Provins [306390]
18.35 På riskgränsen: I vulkanen [8874357]
19.25 Vid lägerelden [211999]
19.56 Jag finns. Tänker jag? [104937048]
20.00 Pressklubben [8999]
20.30 Sartsas sanatorium [4870] Blir den ärtiga damen snärtig eller går hon med på att äta upp älterna? Dagens patient är skådespelaren Maija-Liisa Peuhu.
21.00 Fatta micken [82883]
21.50 Tv-nyheter, väder och sport [1066406]
22.05 Den hårda lagen [3104425] Kaviarkejsarens död.
22.50 Seriestart: Kör hårt! [4172203] Brittisk dramaserie. Del 1 av 10. Trettioårsdagen närmar sig hotande för Andy, Carl och Jon. De ständiga partypriissarnas motor börjar hosta och killarna råkar i panik: borde de äntligen bli full-vuxna? I rollerna: Christopher Coghill, William Ash, Kieran O'Brien.
23.20 Eurodeckaren: Radarpar [8832222] Del 2 av 6.
0.50 Musik-tv [5770346]
1.35–2.00 Jordenruntresan [8554278]

6.25 Godmorgon Finland [62930222]
9.10 Vinstpotten [7554880]
10.10–12.10 Köpkanalen [2286135]
14.05 Ninjasköldpaddorna [3813999] En stad i krig, del 3/3.
14.30 What I like about you [418406]
14.55 Vinstpotten [409203]
15.25 Engelska kungligheter [2702999]
16.20 Matstället (R) [726067]
16.35 Vinstpotten [6924951]
17.00 Emmerdale [791574]
17.30 De vackra och de djärva [794661]
18.00 Sexans nyheter, väder och sport [964048]
18.15 Nöjesnytt [545154]
18.30 Bostadsmarknaden [710609]
19.00 Sjuans nyheter [254048]
19.15 Kauppalehtis ekonomiska nyheter [784116]
19.25 Dagens väder [8589241]
19.30 Storstädning [626661]
20.00 Modellskolan 2006 [532883]
21.00 Inga ledtrådar [165135] Amerikansk kriminalserie. Rädsla.
22.00 Tians nyheter [784785]
22.20 Resultatrutan [5179999]
22.30 Sorainen (Harkimo) [642609] Programvärdar är Anna Sorainen och Hjallis Harkimo.
23.00 Passenger 57 [7099203] FILM Amerikansk action från 1992. I rollerna: Wesley Snipes, Bruce Payne, Tom Sizemore. Regi: Kevin Hooks.
0.35 Reba [7564100] Amerikansk komediserie. Grattis! Cheyenne fyller 21 och firar kvällen med mamma. Snart anländer även Barbra Jean. Brock vet att livet är svårt och bara de starka klarar sig.
1.05 Nöjesnytt (R) [3403075]
1.20–2.20 Vinstpotten [5461146]

ÅLANDS RADIO 91.3 MHz
6.45–10.00 Gomorron. Programledare: Josefina "JJ" Jansson. 6.50 Beträktelse. Av Sune Alén. Även 18:15. 6.55 Ålandsnytt. 7.00 Aktuellt. 7.30 Ålandsnytt. 8.00 Aktuellt. 8.30 Ålandsnytt. 8.40 Morgonkaffet. Även söndag 10:30. 9.00 TT-nyheter. 9.02 Musikpaletten: Världsmusik. 9.30 Ålandsnytt. 9.45 Sagostunden. I dag lyssnar vi till sista delen av sagan Varför Eyvind kom först, skriven av Helena Nyblom och uppläst av Astrid Olhagen. Veckans samtliga avsnitt sänds i dag 12:30. 10.00 TT-nyheter. 10.02–15.00 Mitt på dan. Programledare: Tom Wiklund. 10.30 Ålandsnytt. 11.00 TT-nyheter. 11.30 Ålandsnytt. 11.40 Musik. 12.00 Aktuellt. 12.10 Evenemangstips. Även 18:30. 12.15 Kulturen. Även 17:45 och söndag 9:15. 12.30 Sagostunden. Samtliga avsnitt ur boken Varför Eyvind kom först, skriven av Helena Nyblom. 13.00 TT-nyheter och Ålandsnytt. 13.05 Veckans gäst. Även lördag 13:00. 14.00 TT-nyheter och Ålandsnytt. 14.05 Firarmix. Firarvärd är Kjell Brändström. 15.00 TT-nyheter och Ålandsnytt. 15.05 Firarmix fortsätter. 16.00 Aktuellt. 16.15–17.45 Åland i dag. Programledare: Camilla Karlsson. 17.00 TT-nyheter. 17.02 Ålandsnytt. Även 18:03. 17.45 Kulturen. Repris. 18.00 Aktuellt. 18.03 Ålandsnytt. Repris från 17:02. 18.15 Beträktelse. Repris. 18.30 Evenemangstips. Repris. 18.35–19.00 Musik. 5.30 Musik.

TV ÅLAND
INFOKANALEN
Lätt till fest för två
å la Forss, del 2.
Dags för höstmiddag i det glada köket, på åländska råvaror: Kaj Forss sätter smak i utmaningen rådjursfilé och mycket annat.

Katarina Gäddnäs

KRÖNIKÖR

Var är du?

Allt oftare märker jag att det första jag frågar människor i mobiltelefonen är: Var är du?

I vårt globaliserade samhälle där vi med data- och telekommunikationens hjälp kan vara ständigt tillgängliga, överallt blir platsens och rummets betydelse allt viktigare för människan. I många år har författare, filosofer och samhällsdebattörer sysselsatt sig med teman kring tid. På Mariehamns litteraturdagar för något år sedan förutspådde religionspsykologen **Owe Wikström** att nästa stora ämne skulle rumsdimensionen och frågeställningar knutna till plats och identitet. Många unga idag är hellre globetrotters och världsmedborgare än finländare, eller ålänningar. Trots det; kökarbo, hammarlänning eller saltvikare är man alltid.

Litteraturvetaren **Åsa Stenwall** är i höst aktuell med boken: Den omöjliga hemkomsten – rötter och rotlöshet hos några österbottniska författare. En bok som jag önskar att alla som funderat på det här med kultur, identitet och samhällsbygge skulle läsa.

För trots att vi lever i den internationella globaliseringsens tid blir risken allt större att vi barrikaderar oss bakom stadiga murar av självgodhet och ett ängsligt försvarande av våra gränser. Stenwalls bok visar tydligt hur många likheter det finns mellan åländskt och österbottniskt identitetssökande. Traditionen och platsen innehåller inte bara en identitet, ett ursprung, ett väsen eller en natur. Varje historisk berättelse och geografisk plats är ett virrvarr av växelverkande identiteter.

Det finns ett stort behov av att förstå och uppskatta det lokala i globaliseringens tid. Mycket av den litteratur som skrivs handlar om att hitta en plats i världen, en plats i det ständiga uppbrottet. Rötterna, barndomens landskap är något vi bär med oss hela livet. Eller som den österbottniske författaren **Gösta Ågren** uttrycker det: "Barndomen är inte en del av livet; den är ett djup under allt som sedan sker." Men när vurmandet för rötter lyfts upp på den politiska dagordningen leder det ofta till krig och folkmord, det har historien om och om igen bevisat. "När nostalgin blir ett statligt projekt utövas släktforskningen snart med pansarvagnar." skriver **Tryggve Söderling**.

När Berlinmuren revs 1999 jublade världen. Idag har Israel byggt en mur mot Palestina och USA har beslutat att göra detsamma vid den svårövervakade gränsen mot Mexico. Jag tänker alltså är jag, menade Descartes. Någonstans i gränzonen mellan Mexico och USA hittade konstnären **Guillermo Gómez-Pena** en graffitimålning där det står "I am therefore I cross", fritt översatt: Jag är (Människa), därför överskrider jag gränser. Insikten är avgörande inte bara för kulturarbetare, utan för alla människor. Genom att överskrida våra gränser når vi nya erfarenheter och insikter. Boktips! Åsa Stenwall: Den omöjliga hemkomsten, Schildts förlag 2006.

Insändare

Centern inte i fällan

Trots välldadd fälla fastnade inte centern i den.

Om centern skulle fallit i den populistiska fällan och röstat på mig i talmansvalet skulle vinsten blivit synnerligen kortsiktig, även om stödet var smickrande.

Då centern vid årsskiftet 2004-2005 bildade nuvarande regering tillsammans med FS

och S ingicks olika detaljöverenskommelser, bland annat fick centern (**Roger Nordlund**) lantrådsposten och socialdemokraterna (**Barbro Sundback**) talmansposten.

Som Ålands största parti har centern alltid (i 30 år) uppfyllt sitt ansvar och tagit och stått för många beslut, svåra och lätta,

alltid med Ålands bästa för ögonen.

Ett regeringsskifte, med medverkan av centern, mindre än ett år före nästa val skulle vara oklokt, oekonomiskt och icke försvarbart, och absolut inte förenligt med det hållbara politiska förfaringsätt som cen-

tern alltid stått för.

Bättre att fullfölja det man åtagit sig och hålla de överenskommelser man ingått.

Med önskan om fortsatt stöd och förtroende från oppositionspartierna.

Gun Carlson, gruppleddare för centerns lagtingsgrupp

Färre som styr

Det verkar mycket skumt det hela när man inte orkar utveckla det kommunala stegvis utan vill sammanslå de åländska kommuner(na). Varför denna panik?

I nummer åtta av Europaposten (Kommissionens tidning i Sverige) fick man

nyligen läsa att EU-medlemskapet påverkat kommunerna mycket mer än någon kunde ana i förväg. Det blir kommunerna, inte staten som nu måste lägga om sina rutiner.

Kommunerna skall klara merarbetet utan extra resurser från staten. Med merar-

bete avser man socialvård, invandrare, sjukvårdssamarbete över nationsgränserna, kemikalieregler. Listan kan skrivas lång.

Men man har nu konstaterat att svensk lagstiftning är illa anpassad till detta. En del kommuner slarvar och andra är övernitiska. EU-projekt kräver dessutom att kommungränser överskrids, men svensk lagstift-

ning tillåter inte överskridning- ar i alla sammanhang.

Sammanslagningar utan eftertanke kommer att ha oerhörda konsekvenser för åländsk självstyrelse. Få kommer att styra och ställa direkt i takt med vad EU vill. Och det tycks passa väldigt bra för sos-sar, liberaler och frisinna-de?

Arlighet och klarspråk på realtid, tack!

Merja Renvall

Messa Nyan

0457-323 4444

● Hur kör folk på Godbyvägen, plus att det är halt och mörkt. **040**

● Vad gör bisamrättan på vintern? **040**

● Inte vinner man förtroende som medlare om man redan i utgångsläget deklarerar att man intar samma ståndpunkt som den ena av de tvistande parterna. Då är man enbart ett ombud för ena parten. **040**

● Är strömavbrott så vanligt i Finström att det inte nämns i nyheterna bland dom andra strömavbrotten? **0457**

● Vem är det som kör den gula Escorten? **040**

● Allt j-la bråk med Marie-

park måste väl ändå vara ren, äkta åländsk avundsjuka och missunsamhet. **0457**

● Nu är jag förvirrad. Är det skillnad på jeans-tyg och denim-tyg? **Ojoj.**

● Vet någon var det finns en grossist för massörer?? **H. Massören.**

● Det var länge sedan man hörde ordet buksvåger. Personligen efter åtta förlovin-ningar så är det väl några hundra. **KE HUD FLE**

● Var är sandbilarna när dom behövs? **040**

● Var är snöröjarna? Dricker kaffe? **I diket** ris-sar!

● Gott folk! Sopa bort snön från era lycktor på samma gång som ni sopar av rutan! **040**

● J-a bussgubbe som körde på en megasvan som körde

över vägen! Du såg nog när dom började flyga. Det syn-tes på långt håll att dom skulle över vägen. Och du kunde väl ha saktat ner lite och låtit dom fara över och inte kört rakt på den ena så den flög iväg. Och du skul-le inte kunnat stanna och se om dom levde heller. I stället för att bara låta den ligga där och lida. Hoppas att du skäms. **0400**

● Dagens taggigaste ris till alla självupptagna föräldrar som ägnar sig åt umgänges-sabotage! Har ni problem då relationen bryts så sök hjälp! Låt barnen slippa påverkas. Nån annan som håller med och som också känner till maktlösheten? **040**

● Helt suveräna spelare och intressant budskap i Kappsäcksteatern Tjudö. Tack. **0457**

● Alltså gör dom nåt på besiktningsbyrån nuförti-

den? Det finns ju aldrig nån ledig tid. **040**

● Jaha Birka-dirren! Och Burgaz på svenska sidan: börja med att spara med att ge er själva sparken, för att driva kryssningar kan ni inte. Varför inte prova annat kon-cept? **KE HUD FLE**

● "Bussåkare från längre håll" - Vissa Ytternäs-elever har stigit upp före kl.7, till-bringar alla raster ute. Kl. 2 är de jättetrötta och hungriga (lunch 11-11.30) Har dom inte samma rätt att åka buss som nån sur vuxen? **0457**

● Du som duschar när du vill efter jobbet (bra att du är renlig)! Du jobbar till 12? Alltså 12:00 eller 24:00? Hur som helst så lite hänsyn kan även du visa! **En som följer hyreslagen!**

● Var ligger Vesternäs? **050**

● Kryssning med färja = O-rings safari. **Mr Stifter.**

Nyans ros

....till mina arbetskamrater i hemtjänsten och till chefer-na **Ann-Christine, Camilla, Tuulikki, Agneta** och social-förvaltningen för uppvakt-ningen vid min pensionering. Tack Siv

...till min älskling **Daniel!** Jag är så tacksam för att du finns här med mig och du är världens bästa! Kram Sandra.

...till mina bästa storasystrar, **Veronica** och **Marika**, man kan inte ha bättre syrror än er.. Älskar er jättemycket. Kramar Sandra.

...Till världens bästa mamma, **Birgitta**. Jag älskar dig jätte mycket, det finns ingen bätt-re än dig! Skulle aldrig klara mig utan dig! Puss Sandra.

... till **veterinärstationen i Godby**, som var så gulliga och hjälpte oss, trots att vi halkat dit sent. Stort tack från Nisse med matte.

...till **lillebror** som rädda storasyster ur gropen så Con-diskunderna fick kaffe. **040**

...till **Mikael Erickson** på Ålands bildningsförbund för de fina arrangemangen i samband med Bildningsfo-rums studieresa till Åland. Tack också till **Bodil Ehn-Schauman** och **Kjell Frisk** vid Ålands folkhögskola, till

Leena Raitanen vid Marie-hamns medborgarinstitut och till **Stig Lindberg** vid Ålands sjömansskola för er gästfrihet. Och slutligen en ros på var till er i Fornför-eningen Fibula för den fina upplevelsen och den goda maten i Vikingabyn i Saltvik. Rosar gör Bildningsforum rf -Björn Wallén, ordf, Ma-rie-Louise Björndahl, Maja Björklund, Ulrica Taylor och Joy Gipson.

.....till **Citykiosken**, som tog tag i snatteriet på onsdag eftermiddag och jättebra att du meddelade oss för-äldrar! Ängest och förtviv-lan, en tankeställare till alla föräldrar: mitt barn gör inte så,,eller? Ha en bra dag. Mammorna

... till **Boris Boman** vid Bo-mans Bil och båt. Boris ställer alltid upp och visar tålmod, kunskap och erfarenhet i sitt yrkesutövande. Rosar gör Poloägaren som nu har taklucka.

...till **Glenn Danielsson**, med en vers: Att laminera är inte lätt, på Glenns tålmod vi nog sätter sprätt! Diamanter och rövare skall i apparaten inte vara, men Glenn fixar det, så ingen fara! Så "vår räddare i nöden" i vått och torrt, det ´är Glenn Danielsson, med tålmod av stora mått! Rosor och tack, du vet nog vem vi e som dessa rosor dig ge!

Nya Åland tar gärna emot insändare som e-post eller på diskett. Det går också bra att skriva eller faxa.

Adressen till Nya Åland är: **Pb 21, 22 101 Mariehamn**
Fax: **(018)-23 449**
Tfn: **(018)-23 444**
e-post: **redaktion@nyan.ax**

praktikanttankar

Kira Casén

I väntan på den äkta friheten

15 långa år har jag hittills

upplevt. 180 månader. 5.475 dagar. Och en hel massa timmar och minuter, för att inte tala om sekunderna. Jag är ju faktiskt redan halvvägs till 30. Uttrycker man det på så sätt så låter det som att tiden gått ganska snabbt, men om jag lägger fram det på det här sättet då?

I tre år kommer jag att tvingas lyda andra regler än mina egna. 12 årstider kommer jag ännu att uppleva innan jag kan välja att flytta någonstans där årstiderna inte existerar. Det är 1.095 dagar kvar innan jag nervöst och hackigt kan köra mina första kilometer med nytagat körkort. Om 26.280 timmar kan jag vara ute till klockan sex på morgonen utan att morsan och farsan ringt till polisen, sjukhuset och alla 150 personer som jag har lärt känna sen jag fyllde tre år.Typ.

Och faktum är att det är 1.576.800 minuter innan jag kan svansa in på vilken klubb som helst och stolt visa upp mitt nytagna körkort med sitt nytagna fotografi. Kort sagt är det långt kvar innan jag stiger över gränsen mellan ungdom och vuxen och blir 18. Men nu ska jag väl inte vara ledsen, alla säger ju att tiden går fortare med åren. Eller?

I somras fick jag under tio underbara dagar smaka på vuxenlivets frihet. Ett sommarjobb på en restaurang på skärgårdsön Korpo har jag att tacka för det. Ett sommarjobb som började den 19 juni och en morsa som fick sommarledigt den 28 juni, inte alls planerat från min sida. Nej nej, absolut inte.

Tiden fram till frihetsdagarna gick jag som på en äcklig spyfläckig men mycket ljuddämpande heltäckningsmatta från ett gammalt kryssningsfartyg. Allt för att mina efterlängtade tio dagar av frihet inte skulle ryckas ifrån mig.

Så plötsligt var det dags. Resan till himmelriket gick såklart oändligt långsamt men har man väntat i tre månader spelar det faktiskt inte så stor roll om man måste sitta fem timmar på en skärgårdsfärja. Fredag kväll anlände jag och morsan till paradiset. Söndag eftermiddag lämnade den bevakande "ormen" paradiset för att återvända hem. Jag blev vuxen.

Så hur gick det sedan? Inte alls som jag hade tänkt mig. Sex timmar om dagen jobbade jag och middagen bestod oftast av mat från restaurangen. Gott såklart, men tråkigt och ibland fettigt, i längden. Efter ett tag märkte jag att mina sena läggningstider bara straffade mig själv när jobbet annalkade på morgonen.

Och ärligt, att diska och städa, hur kul är det? Och inte är det heller så kul i längden att leva rövare när det inte finns någon som sätter ut i alla fall små antydningar till gränser. Klart att det på sätt och vis var de bästa tio dagarna i mitt unga liv, men jag lärde mig att det kanske är bra att ha föräldrarnas regler som mall när man skapar sina egna.

Så vem vet, det kanske bara är bra att jag fortfarande har 94.608.000 sekunder på mig att memorera morsans och farsans regler i väntan på den sanna friheten?

Politiken lika spännande som när bonde söker fru

Såta vänner. Gun Carlson och Barbro Sundback, tidigare stränga rivaler, i dag stabilt på samma lag. I politiken är nämligen allt möjligt, också att som liberalerna deklarerar en talman olämplig som man kanske vill regera med om ett år. Foto: ERKKI SANTAMALA

Vem tar vem? Det är liksom frågan, efter det något upphaussade talmansvalet där **Barbro Sundbacks** framtid som talman plötsligt tycktes ligga i vågskålen.

Det gjorde det nu inte, och det visste alla med någon som helst insyn i det politiska läget. Varken regering eller opposition ville egentligen ha ett byte på talmansposten och en eventuell regeringskris knappt ett år inför valet, och det var därför oppositionen tryggt kunde markera både revir och missnöje utan att det fick några direkta konsekvenser. Ur kalabaliken gick regeringskoalitionen mot förmodan stärkt. Fronten höll, inget snack, och liberalernas lansering av **Gun Carlson** framstod som ett slag i luften, främst ägnat att få Barbro Sundback att framstå som mer omstridd än hon faktiskt är.

Till dags dato har farhågorna kring den sittande regeringen inte besannats. Den fungerar, och sam-

arbetet inom regeringsblocket tycks stabilt. Några av de svåra frågor man haft att brottas med är på väg mot sin lösning. Regeringen har visat sig duglig att skära ner kostnader, flera stora satsningar är på väg även om man i oändlighet kan diskutera om det är precis rätt satsningar, och man har med undantag av ständige frifräsaren Anders Englund lyckats fokusera mer på samarbete än på meningsmotsättningar. Vi har helt enkelt en regeringsduglig regering, även om den på intet sätt är felfri.

En annan sak är sedan vilken roll talmansvalet kan ha i de valstrategier som partierna redan börjat lägga upp. Som det nu ser ut cirklar intresset kring de tre stora partierna i åländsk politik, centern, liberalerna - och socialdemokraterna. Två av dem kommer att bilda bas för nästa regering.

Positionen som största parti vill förstås alla ha, och liberalerna tror starkt på att deras tid nu är kommen. Sitter man i opposition och har ens

minsta tillstymmelse till missnöje att spela på, så borde det gå vägen. Å andra sidan har man hittills mest koncentrerat sin oppositionspolitik på Barbro Sundbacks person, vilket i längden kan slå tillbaka.

För liberalerna är det helt nödvändigt att dels återupprätta sin trovärdighet som samarbetspartner, dels att föra fram bilden av partiet som en positiv och konstruktiv kraft. Samtidigt som man ska positionera sig gentemot de närmaste rivalerna -center och sossarna - så ska man också bygga upp de broar som revs vid den senaste regeringsombildningen.

Det är en grannliga uppgift, och man kan väl säga att partiet hittills fokuserat på distans snarare än förtroendeskapande.

Om centern ska förbli den starkaste kraften i åländsk politik finns bara en sak att bygga på, och det är ansvarstagande och erfarenhet. Det syns ingen centerförnyelse vid horisonten, därför måste man spela

vidare med de kort man har, förmågan att samarbeta, att balansera och att regera. Efter det förra valet såg centerns framtidsutsikter rätt mörka ut, men efter tre år av tämligen framgångsrikt regerande är loppet trots allt inte kört. Det blir ytterligare ett jämnt val mellan liberaler och center, och socialdemokraterna behöver egentligen inget annat göra än att hålla sina mandat för att vara en attraktiv och numera rumsren regeringspartner.

Att liberalerna markerade så hårt mot Barbro Sundback och för Gun Carlson var antingen en fingervisning om vem man helst vill regera med, eller så var det en ren dumhet.

NINA FELLMAN
nina.fellman@nyan.ax
528 441

**KOMMENTARER
TILL LEDAREN**
www.nyan.ax

klippt & skuret

Svenska Dagbladet skriver **Susanna Popova** om barn-uppfostran.

"Det begåvade i att skaffa sig en förmögenhet, förstår de flesta föräldrar själva. Såna råd borde kanske kallas dyra. Men råden nedan är noggrant utmejslade efter en privatsociologisk undersökning, vidtagen av mig, i mina kvarter och en del av resten av innerstan. Där många småbarnsföräldrar möjligen har tillräckligt

med pengar men brist på annat.

- Barn kan bo trångt, de gillar att vara där vuxna är. Det är föräldrar som behöver "en egen vrå".
- Barn behöver föräldrar som ser kopplingen mellan utgifter och tid. Om föräldrar inte förstår att höga priser, skatter och avgifter har samband med möjligheten att vara hemma med barnen kommer de att lida av dåligt samvete och slita ut sig.

- Barn behöver inte märkeskläder, de behöver kläder. Till exempel ska de ha mössor när solen skiner och vantar när det snöar.
- Barn som skriker vill någonting. Det är lika onormalt för ett barn att skrika oavbrutet som det är för en vuxen. Ofta är de hungriga. Eller törstiga. Eller trötta. Ibland har de tråkigt. Det kan ingen designervagn råda bot på.
- Barn är inte döva, inte som

regel. Föräldrar behöver därför inte HOJA RÖSTEN vid helt vanliga konversationer. Håller man på med det kan det sluta med att barnen SVARAR PÅ SAMMA SÄTT. Det brukar trötta ut vuxna.

● Barn som bor i en storstad kan inte släppas lösa på trottoaren. Att springa efter och ropa är en konflikt. Att hålla dem i handen är ett tillfälle att vara tillsammans. Och de här råden är helt gratis."

Grundad 1981.
Utkommer måndag, tisdag, onsdag, torsdag och fredag.
Medlem av Tidningarnas förbund.
Kontrollerad upplaga 2005:
7.256 ex.

FÖRLÄGGARE
Nya Ålands Tidningsaktiebolag
ADRESS
Pb 21, 22101 MARIEHAMN
Uppgårdsvägen 6
Öppet mån-fre kl 8.30-16.15
KONTAKTER
Tfn (018) 23 444 (kl. 8.30-16.15)
Nyhetstips: tfn 0457-313 4444
Annonssavdelning och administration: fax (018) 23 450
Redaktion: fax (018) 23 449

Nya Ålands hemsida
www.nyan.ax
DISTRIBUTION
Blir du utan din tidning ring Posten, tfn 636 751 (kl 7.00-8.30) eller Nya Åland, tfn 23444 (efter kl 8.30)
REDAKTIONEN
Chefredaktör & ansvarig utgivare: Nina Fellman
tfn (018) 528 441
nina.fellman@nyan.ax
Ansvarig nyhetschef: Ulf Weman tfn (018) 528 442

redaktion@nyan.ax
Arkiv: Marita Smeds
tfn (018) 528 465
arkiv@nyan.ax
Familjeredaktör: Maj-Len Lindholm
tfn (018) 528 449
Kulturredaktör: Jan Kronholm
tfn (018) 528 466
kultur@nyan.ax
Sportredaktör: Malin Tillström
tfn (018) 528 478
sport@nyan.ax

ANNONSAVDELNINGEN
Annonssändaren:
Delice Lindegren
annons@nyan.ax
tfn (018) 528 457
ADMINISTRATION
VD: Stefan Norrgrann
tfn (018) 528 447
stefan.norrgrann@nyan.ax
Ekonomichef: Katrin Lindqvist
tfn (018) 528 446

Prenumerationer:
Margareta Sävstrand
tfn (018) 528 443
prenumeration@nyan.ax
TRYCKERI C-Print Ab,
Mariehamn, ISSN 0359-1414
PRENUMERATIONSPRISER
1.1.2006
Fortlöpande helår..... 159 €
halvår..... 85 €
kvartal ..... 44 €

STOPPTIDER FÖR ANNONSER

Publiceringsdag	Etter text & mindre annonser	Annonser större än 600 mm	Färgannonser
Månd	fre kl 12	tor kl 14	tor kl 14
Tisd	mån kl 12	fre kl 14	fre kl 14
Onsd	tis kl 12	må kl 14	må kl 14
Torsd	ons kl 12	tis kl 14	tis kl 14
Fred	tor kl 12	ons kl 14	ons kl 14

Target: onsdagar kl 12.00.
Tel. 0600-9-1219

Kartorna i Nya Åland är publicerade med tillstånd av Lantmäterverket.
© lantmäterverket, tillstånd nr 364.

M:HAMN 11.00 03.45 L	ÅBO → 17.00/18.30 → 08.00/09.10	M:HAMN → 23.20 L → 14.35
M:HAMN 23.55	H:FORS → 09.55/17.00	M:HAMN → 04.15

M:HAMN 04.25 14.45 23.30 L	STOCKHOLM → 09.30/17.00 → 19.15/20.15 → 06.00K/07.30K	M:HAMN → 23.45 → 03.35 L → 10.50

L=Långnäs K=Kapellskär
Biljettförsäljning och incheckning avslutas 10 min. före avgång.
Bokad bil skall vara incheckad och klar 30 min. före avgång.

**OBS! Silja Europa till Åbo
ändrad avgångstid: 11.00!**

SILJA LINE
Torggatan 14. Tel 16 711 eller 06001 74552 www.silja.fi

TALLINK
**3 DAGARS SPA-RESA
TILL TALLINN**
Fr. 399 € /person
inkl. del i B2-hytt och del i dbl-rum
Erbjudandet gäller t.o.m. 30.11.2006
Sthlm - Mariehamn - Tallinn
18.00 ♦ 00.50 ♦ 01.00 ♦ 10.00
10.00 ♦ 05.00 ♦ 04.50 ♦ 18.00
Vi rekommenderar våra resenärer att
checka in senast 30 min. före avgång.
Bokning och information:
destinationÅland
Elverksgatan 5 tfn 040 3008 000
info@destinationÅland.com

Turlista t.o.m. 31.12.2006
OBS! Lokala tider
Från Eckerö Från Grisslehamn
Mån 8.30 13.30 18.30 10.00 15.00
Tis, ons 13.30 18.30 10.00 15.00
Tor 13.30 18.30 10.00 15.00 20.00
Fre, lö, sö 8.30 13.30 18.30 10.00 15.00 20.00
Extra turer under självständighetshelgen: Från Grisslehamn
4-6.12 kl. 20.00. Från Eckerö 5-7.12 kl. 8.30.
Buss: Till Stockholm från alla båtankomster. 8.30-turen via
Cityterminalen. Från Stockholm 7 Tekniska högskolan 2 tim.
före alla båtavgångar. Till Uppsala från 13.30- och 18.30-turen.
Ank. Uppsala kl. 16.15 resp. 21.15 lokal tid. Från Uppsala Hjalmar
Brantingsgatan vid Willy's kl. 8.00 och 13.00 till 10.00-
resp. 15.00-turen. Från Mariehamn 1 tim. före båtavgång till
alla turer. Till Mariehamn från alla båtankomster.
ECKERÖ LINJEN
Torggatan 2, 22100 Mariehamn.
Bokning tel. 28 300, växel 28 000,
Grisslehamn 0175-258 00.
Bokning även på www.eckorolinjen.ax

BIRKA PARADISE
Alla dagar M:hamn → Sto
10.30 → 16.00
Sto → M:hamn
Månd-onsd 18.00 → 02.00
Torsd-sönd 18.00 → 03.30
BIRKA CRUISES
Ö ESPLANADG. 7. TEL: 27027
FAX: 15118 www.birkaline.com

**SKÖNHETEN
& ODJURET**
med Charlotte Perelli
i huvudrollen
Avresa: 2.12. Pris: 99€/vuxen,
79€/barn under 12 år
Vi har enstaka biljetter kvar till
IRON MAIDEN
18.11
SUNDQVISTS RESOR
Bussplan, tfn 22 570 info@sundqvists.com

ÅLANDSTRAFIKEN 14.8.2006-7.1.2007
MARIEHAMN-KAPELLSKÄR
Måndag-torsdag Fredag-söndag
MARIEHAMN KAPELLSKÄR MARIEHAMN KAPELLSKÄR
08.00 → 09.30 07.00 I) → 08.30
16.00 → 17.30 13.00 → 14.30
15.30 → 12.00 19.00 → 20.15
22.30 → 19.00 12.30 → 09.00 I)
18.30 → 15.00
00.05 → 20.30
Kombinerar med landsortsbussar linje 2, 3 och 4. Ej helgdagar.
I) Ej söndagar. Jultrafiken: kontakta vår bokning!
Buss Sto-Kap avgår från Cityterminalen 1h 40 min före fartygets avgång. Buss Norrtälje-Kapellskär
ca 45 min före fartygets avgång. Även buss Kapellskär-Stockholm (färdtid ca 1h 20 min) efter
fartygets ankomst. Bussen går via Norrtälje.
ÅLAND-STOCKHOLM dagligen ÅLAND-FINLAND dagligen
ÅLAND STOCKHOLM ÅLAND ÅBO H:FORS
01.10 L → 06.30 03.30 L → 07.35
04.35 M → 09.40 14.25 M → 19.50
10.15 M → 15.30 23.45 M → 10.00
14.25 M → 18.55 14.10 M → 08.45
14.10 M → 07.45 01.00 L → 21.00
23.35 M → 16.45 04.25 M → 17.30
07.45 M → 18.00
03.20 L → 20.10
Jultrafiken: kontakta vår bokning!
Biljettförsäljning, incheckning och ombordstigning avslutas 10 min. före avgång. Bokad bil
skall vara incheckad och klar att köras ombord
senast 30 min. (i M:hamn 20 min, vid avg.
kl. 07.00) före avgång. Transfer Mariehamn
(Storag. 2)-Långnäs 1 timme före avgång,
även Långnäs-Mariehamn, förhandsbokning
10 EUR/person. Barnrabatt.
Storag. 2, tel 260 11, bokn. 262 11
www.vikingline.ax

RING SÅ KÖR VI! DAGLIG LASTBILSTRAFIK till och från Åland. Tel. 24 111

Fredag 3 november 2006

Dagens ålänning: "Middag åt mina karlar"

Inne på Zeipels träf-
far jag dagens ålänning
Marjut Holm-Wirtanen.
Hon har just varit på Ålcom
"för att lämna in datorn på
putsning" och tagit en sväng
förbi Kappahl.

● **Vart är du på väg nu?**
- Nu ska jag först till butiken
och köpa matingsredenser
och sedan ska jag hem och
laga middag åt mina karlar,
skrattar Marjut.

● **Vad ska du hitta på i hel-
gen då?**

- Jag ska bjuda in några av
mina arbetskompisar på
middag nu när det är hallo-
ween.

● **Ska ni klä ut er också?**
- Nja, vi får se, men det är
nog ganska möjligt att vi klär
ut oss lite, säger hon lite pil-
lemariskt.

● **Vad ska du bjuda på för
mat?**

- Det är jag inte riktigt 100
procent säker på ännu, men
något smält och gott blir
det. Antagligen något som
jag inte har lagat förut.

● **Har du några barn som
ska ut på halloween då?**

Festplaner. Marjut skall i helgen fira halloween och
bjuda några av sina arbetskamrater på middag.

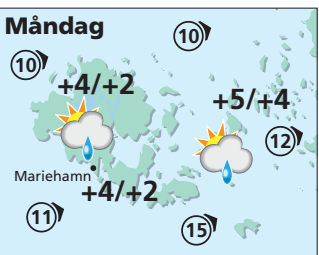
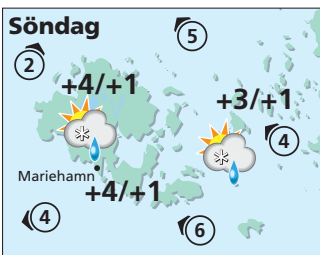
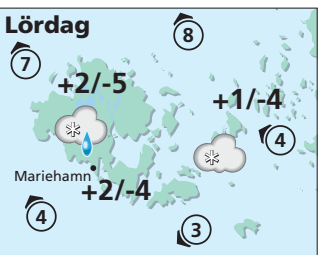
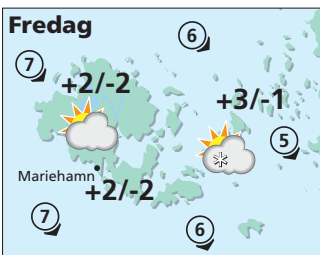
- Ja, jag har en pojke, men
han ska nog inte ut på hal-
loween. I alla fall inte vad jag
vet om.

● **Och slutligen, vem vill
du hälsa till?**

- Eftersom jag är sjukskri-
ven så får det nog bli åt alla
mina arbetskamrater på me-
jeriet ÅCA.

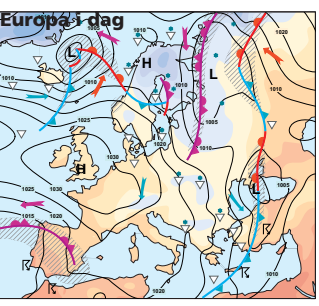
**TEXT OCH FOTO:
KIRA CASÉN**

Vädret på Åland

I går kl 14

Jomala	-1	m
Åbo	-3	k
Helsingfors	-3	nm
Stockholm	-1	

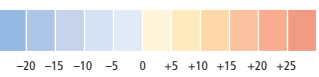

Vattenståndet i går kl 14

Föglö +14 cm	Åbo +9 cm

Solen i dag

	Upp	Ner
Mariehamn	8:07	16:40
Helsingfors	7:47	16:19
Stockholm	7:11	15:51

Dagens rätt

Abborrpaj

- 1 paket djupfryst smördeg/ blad-
deg
- Fyllning:
1 kg rökt abborre eller annan
rökt fisk
- 2 dl okokt ris
- 4 ägg
- dill
- salt efter smak
- 1/2 tsk citronpeppar
- 2 dl crème fraiche

Tina upp smördegen. Koka
under tiden riset och äggen.
Rensa abborrarna och blanda
fiskköttet med det kokta ri-
set och de finhackade äggen.
Blanda till sist i finhackad dill
och crème fraiche. Avsmaka
och tillsatt eventuellt mera
salt. Dela degen i två delar.
Kavla ut och lägg den ena de-
len i en pajform. Häll på fyll-
ningen och lägg sedan den an-
dra delen på som lock. Pensla
pajen med ägg och grädda i
225 grader ca 30 min.

Nöt yttre filé
bit/skivor av inhemskt kött
15⁹⁸ kg
Gäller fredag 3.11
MATHIS
Punkten
VÄSTERNÄS TFN 16 220
Öppet: vard. 9-18, lörd. 9-14
www.mathis.Åland.fi

**MARIEHAMNS
TAXI**
NYTT NUMMER
26000
TAXI

Michelin ger dig
vinterdäck som behåller
greppet från första till
sista kilometern.

MICHELIN
X-ICE NORTH
Dubbdäck med extremt bra grepp
och bromsförmåga på is.
Rollic Ab
Karlbergsvägen 2. Tel 23 611
**Rundbergs
Bil & Service Ab**
Tel 15 222

Montering av
**SOLSKYDDS-
FILM**
VECKA 46

**DAN'S BIL
& solskydd**
Gamla Godbyvägen 11, tel. 17 325

Mint Condition!

**Volvo V70 2,5T
Geartronic -04**
Medkörd: endast 71.000 km.
200 hk Turbo-maskin, automa-
tisk växellåda med möjlighet att
även växla manuellt, ABS-
bromsar, STC-antispinn, airbag
+ sidoairbags, aut. klimatan-
läggning, cruisecontrol, färd-
dator, stora Volvo CD/Audio, el-
hissar, elspeglar, Xenon-strål-
kastare, dragkrok, alu.fälgar,
vinterdäck, fullständig service-
bok. 1 ägare
ERbil-garanti 6 månader!
ERbil
Vikingagränd 1 A 22100 Mariehamn
Tfn 14750 GSM 0400 595 732
Öppet vardagar 10-17

**Marknadens
BÄSTA**
hund, katt och hårborttagare!

Rengör
effektivt
kläder,
soffor, mattor
bilkärlar m.m.
8,50 €
Välkommen!
**ZOO
ligan**
ÖPPET: vard 9.30-17.00
lörd 10.00-14.30
Torggatan 10 tfn 14 024
e-mail: zooligan@Åland.net

**Nakna
väggar?**
Kom in och välj
bland våra
tapetnyheter!
Färghuset
vid Möckelbröndellen tfn 16 216
Öppet: vardagar 7.30-18,
lördagar 10-14